

SUPER

10/2017

Potilassijoittelu

– JATKUVASTI
MUUTTUVA PALAPELI

Koulutusreformi:

OPPILAITOKSELLA JA
TYÖNANTAJALLA ERI TULKINTA

Lapsi- ja perhepalveluiden uudistus lupaa

APUA ENNEN KUIN
ONGELMAT KASAANTUVAT

Lokakuussa lämmittää

MYSKIKURPITSAKEITTO

*SuPerin
sote-malli:
Kuntayhtymille
vastuu ja
verotusoikeus*

PERTTU VIITALA,
SOKEA LÄHIHOITAJA

lokakuu

- 3** Pääkirjoitus **4** Ajankohtaista **5** Puheenjohtajalta **6** SuPerin sote-malli **8** Tulossa vaikea neuvottelukierros
10 SuPer mukana sisäilmakapinassa **11** Kaarina Muhlin muistolle **12** Lokakuun lyhyet **13** Näin vastattiin, Lehtikatsaus
14 Lähi- ja perusruokaa: Myskikurpitsakeitto **16** Päivi Ahosen työpäivä **21** Potilasvahinkojen määrä ennallaan
22 Mikä muuttuu koulutusreformissa? **26** Syksyn SuPer-iltojen aikataulu **29** Ympäristökasvatus kuuluu päiväkotiin
30 LAPE-uudistus vauhdissa maakunnissa **34** Sirkka-Liisa Kivelän kolumni **KANNESSA** **36** Näkövamma ei estä Perttu Viitalan työtä **40** Saattohoito ja tunteet esillä Lähihoitajatapahtumassa **42** Ammattiosastot ovat liiton kivijalka
46 Hyvä hoitaja tulee ajallaan **47** Palasia sieltä täältä **48** Meidän juttu: aistipuutarha **50** Sote-sanomaa Kuntamarkkinoilla **51** Yhteistoimintalaki ja -neuvottelut **52** Sijaistaminen ja työvuoroon määrittäminen
54 Superristikko **55** Paras juttu **56** Vanhusten viihdytysorkesteri Pegorion **60** Jäsenyksikön palvelukortti
61 Hanna Jokisen pakina **62** Työttömyyskassa tiedottaa **69** Kuulumisia **72** Superkuluttuuria
73 Anna kiitos kollegalle **74** Luonnossa **75** P.S. Leppävirralta

SUPER

64. vuosikerta
Tilaushinta 56 €/vuosi
Aikakauslehtien Liiton jäsen

JULKAISIJA

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto
Ratamestarinkatu 12
00520 Helsinki
Fax 09 2727 9120

PÄÄTOIMITTAJA

Leena Lindroos 09 2727 9174

TAITTAVA TOIMITTAJA

Jukka Järvelä 09 2727 9178

TOIMITTAJAT

Henriikka Hakkala 09 2727 9193
Sonja Kähkönen 09 2727 9175
Minna Lyhty 09 2727 9176
Marjo Sajantola 09 2727 9173

VIERAILEVAT KIRJOITTAJAT

Elina Kujala, Irene Pakkanen
Antti Vanas

KANNEN KUVA

Perttu Viitalan kuvasi
Minna Lyhty

ULKOASU

Eyekraft Oy
Jukka Järvelä

PAINOS

92 100

ILMOITUKSET

Henriikka Hakkala 09 2727 9193

OSOITTEENMUUTOKSET

Jäsenet: jäsenrekisteri 09 2727 9140
Tilatut: toimitus 09 2727 9298

KIRJAPAINO

 punamusta

ISSN 0784-6975

PALKASTA JA KOULUTUKSESTA

Hoitajien nykyinen työehtosopimus on katkolla tammikuun lopussa. SuPerin jäsenet vaativat tulevalle sopimuskaudelle selkeää parannusta pitkään paikallaan pysyneeseen palkkakehitykseen, ja työnantajat taas puhuvat maltillisen palkkaratkaisun puolesta. SuPerin ammattiosastoille tekemän kyselyn mukaan jäsenet pitävät palkankorotuksia erittäin tärkeinä ja haluavat myös julkisen sektorin lomarahat täysimääräisinä takaisin. Muista neuvottelutavoitteista esiin nousevat nollasopimusten rajoittaminen työ- ja virkaehtosopimuksella sekä kotihoidon työaikamuoto. SuPerin hallitus hioo neuvottelutavoitteita tulevisissa kokouksissaan, ja liitossa valmistautaan haastavaan loppusyksyyn.

Vuodenvaihte on tuomassa lähihoitajakoulutukseen täysin uuden järjestelmän. Sen myötä koulutus, myös teoriaopetus, on siirtymässä suurlta osin kouluilta työpaikoille työpaikkaohjaajien vastuulle. Tällöin on vaara, että opetuksen laatu kärsii ja jo kuormittuneet työntekijät kuormittuvat entisestään. Oppilaitokset eivät enää maksa harjoittelupaikoista koulutuskorvausta työpaikoille, joten ehkä kaikille opiskelijoille ei enää edes löydy harjoittelupaikkaa. Tähän asti esimerkiksi Päijät-Hämeessä koulutuskorvauksilla on voitu huolehtia harjoittelijoiden sijoittamisesta ja heitä ohjaavan henkilöstön osaamisen ylläpidosta. Miten kaavailtu reformi vaikuttaa lähihoitajan ammattitaitoon, siitä lisää sekä puheenjohtajan kolumnissa että artikkelissamme sivuilla 22–25.

Ja vielä positiivista superilaista energiaa. Näkövammaisena sokeaksi luokiteltu Perttu Viitala valmistuu joulukuussa lähihoitajaksi. Opiskelu on sujunut hyvin eikä hänen näkövammansa estä hoitajan työtä – kaikkea muuta voi tehdä, vain pistoksia ei voi antaa. Tulevaisuus vaikuttaa valoisalta: jos Viitala valmistuttuaan löytää mukavan työpaikan, hän sanoo voivansa olla töissä vaikka kahdeksana päivänä viikossa! ■

leena.lindroos@superliitto.fi

Kalenteri

LOKAKUU

6.-8.10.	SuPer-Voimaa – Aktiivinen SuPer –koulutusristeily, SuPer
6.10.	Varhaiskasvatusmessut, Helsinki
10.10.	Maailman mielenterveyspäivä, WHO
16.10.	Maailman nälkätapahtuma, FAO
26.-29.10.	Helsingin Kirjamessut
27.-29.10.	Osaava Nainen –messut, Turku

MARRASKUU

14.11.	Kansainvälinen diabetespäivä, WHO
20.11.	Kansainvälinen lastenpäivä, UNICEF
25.11.	Kansainvälinen päivä naisiin kohdistuvan väkivallan lopettamiseksi, YK

KOULUTUKSET

10.10.	Tehoa paikalliseen vaikuttamiseen, Joensuu, SuPer
12.-13.10.	SuPer-Opojen jatkokurssi, Helsinki, SuPer
19.10.	Saattohoitokoulutus, Lappeenranta, SuPer
24.-25.10.	Etevä esiintyjä, Helsinki, SuPer
1.11.	Yhdysjäsen on ykkönen, Helsinki, SuPer
8.11.	Vaihda vapaalle –seminaari, Helsinki, SuPer

SuPerin EU-kanne etenee

SuPerin ja kahden muun järjestön yhdessä tekemä kanne EU:n työtuomioistuimeen etenee. Asia koskee vuosiloman aikana sairastumista.

Vuosilomalakiin lisäti viime vuoden kesäkuussa niin sanotut omavastuu- ja karenssipäivät vuosiloman aikana sairastumiselle. Säännöksen mukaan työntekijällä ei olisi oikeutta siirtää neljää viikkoa ylittäviä vuosilomapäiviään sairautensa alta kuin vasta kuuden omavastuupäivän jälkeen.

Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi viiden viikon vuosilomasta viides vuosilomaviikko voisi jäädä kokonaan karenssipäivien alle, mikäli työntekijä sairastuu vuosilomansa jo alettua.

SuPerin, Tehyn ja ERTOn muodostaman neuvottelujärjestö TSN:n näkemyksen mukaan tämä vuosilomalakiin lisätty karenssisäännös on Euroopan Unionin työaikalain ja Euroopan Unionin tuomioistuimen siitä antaman oikeuskäytännön vastainen.

TSN vei asian työtuomioistuimeen kesällä 2016 ja pyysi työtuomioistuinta

ottamaan asiaan kantaa.

EU:n työtuomioistuin on nyt päättänyt pyytää lausuntoa Euroopan Unionin tuomioistuimelta. Pyyntö viittaa siihen, että työtuomioistuin katsoo asian olevan oikeudellisesti epäselvä.

Valitettavasti mitään tietoa Euroopan Unionin tuomioistuimen käsitteilyaikataulusta ei vielä ole, mutta ensimmäinen voitto on jo se, että asia eteni Euroopan Unionin tuomioistuimeen.

Asian etenemisestä tiedotetaan TSN:n jäsenliittojen omilla verkkosivuilla sekä luottamusmiehkirjeissä, kun lisätietoja on saatavilla. ■

NYT ON AIKA

- ▶ Lähtää joukolla jäseniltoihin. Aikataulu löytyy sivuilta 26–27.
- ▶ Asettua ehdolle yksityissektorin toimipaikkojen työsuojeluvaaleissa. Vaalit käydään loka-joulukuussa kaudelle 2018–2019.
- ▶ Ilmoittautua SuPerin järjestökoulutuksiin.
- ▶ Hakea La Carita -säätien tunnustuspalkintoa vuodelle 2018.
- ▶ Käydä tarkistamassa omat yhteystiedot jäsensivuilta.
- ▶ Toivottaa opiskelijajäsenet tervetulleiksi ammattiosaston tilaisuuksiin.
- ▶ Valmistella ammattiosaston toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2018.
- ▶ Suositella SuPeria ja tienata 30 euron lahjakortti.
- ▶ Käydä sienimetsässä poimimassa suppilovahveroita.

Koulutus uudistus on kohtalonkysymys

Monesta superilaisesta saattaa tuntua, ettei jaksakaan enää lukea tästä aiheesta. Silti kannattaa, sillä asia koskettaa juuri sinua. Ammatillisen koulutuksen muutokset tulevaisuudessa koskettavat meitä kaikkia, nyt töissä olevia ja tulevia. Kyse on ammatimme arvostuksesta ja sen tulevaisuudesta. Minusta sen puolesta kannattaa ihan työpaikkatasolla taistella.

Ammatillisen koulutuksen uudistus on tulossa ja osiltaan jo menossa. Muutos tulee olemaan iso ensi vuonna, jos kaikki menee maaliin.

Ministeri Sanni Grahn-Laasonen on todennut muutoksesta, että ”Kaiken perustana on yhteistyö yritysten ja koulutuksen välillä – kannustan siihen.” Niinpä, mutta tässä on unohdettu, että kunta- ja kuntayhtymätyöpaikoilla on opetusvelvollisuus. Ei siis ole kyse vapaaehtoisuudesta kuten yrityksillä, vaikka meidän alamme yritykset ovatkin hyvin suopeasti asiaan suhtautuneet. Tätä opetusvelvollisuutta ei ole pidetty huonona, vaan ehdottomasti ammatillista osaamista syventävänä. Teoriatieto on opetettu kouluissa, ja sekin toimintatapa on todettu hyväksi.

Tässä läpi ajettavassa uudistuksessa on valuvikoja, joita ei voi hyväksyä. Ensinnä ajatus, että opetuksesta ja ohjaamisesta ei makseta. Silti ajatellaan, että ohjaamista lisätään työpaikoilla, ja se tehdään jopa nykyistä vähemmällä henkilöstömäärällä.

Toinen valuvika on uusi koulutus suunnitelma. Se olisi osaamisperusteinen, jossa opintopolut tehtäisiin yksilöllisesti. Hieno ajatus, mutta kun tähän lisätään nuorisotakuu, jokin mätää. Tietysti nuorissa on ihmisiä, jotka

ovat jo pienestä pitäen olleet kiinnostuneita alasta ja ahmineet tietoa, mutta suureen joukkoon se ajatus ei istu.

Lähihoitajatutkintoa suoritetaan eniten ammatillisista tutkinnoista. Kun tutkittiin ammattikoululaisten arvostusta omaa koulutustaan kohtaan, kävi selväksi, että he arvostavat koulumaista opetusta. Siis teoriakoulutusta, jota nyt vähennetään. Tavoitteena on, kuten sitä nyt hienosti myydään, selkeämpi ja työelämän tarpeita paremmin vastaava tutkintojärjestelmä ja yhteistyö yritysten kanssa.

Mitä tämä tarkoittaa tulevaisuudessa? Yksinkertaisesti teoriakoulutuksen vähentämistä, jota jo nyt on vähennetty todella paljon. Jos päästämme tilanteen jatkumaan, siitä seuraa ammattitaidon lasku. Ja miksi tämä on meidän kaikkien asia? Siksi, että ammattitaito määrittelee tehtävän vaativuuden ja se taas palkan.

Meidän on huolehdittava siitä, että kun työpaikalle tulee opiskelija koulutussopimuksella tai oppisopimuksella, hänellä on oltava nimetyt ammatilliset ohjaajat, jotka ovat lähihoitajia. Tämä on uusi ja tavallaan jo vanha malli. Oppisopimusopiskelijalla on tähänkin asti pitänyt olla niin sanottu oma ohjaaja, ja niin pitää olla tässä uudessa koulutussopimusmallissakin. Näin ollen koulun, josta opiskelijat tulevat, on myös koulutettava työpaikkaohjaajia. Se on malli, jossa työntekijä voi oikeasti saada aikaa opetustyöhön, sillä opiskelijan ja ohjaajan harteilla on kyseiselle opiskeluvaiheelle määriteltujen tavoitteiden saavuttaminen.

Koulutusreformi vaatii vastatoimia meiltä. Tehtävämme on pitää kiinni ammattitaidosta ja ammattiylpeydestä. Jos emme ryhdy taistoon, ongelmaksi

muodostuu se, että oppisopimuskoulutusopiskelijat ovat työvoimaa eikä kukaan maksa koulutussopimuksista. Tähän ei pidä suostua!

SuPer liittona on tehnyt asiasta monia eri lausuntoja, käynyt keskusteluja ja jatkaa taistelua. ■

Syysterveisin

Silja

Maakuntien tehtäväkenttä liian laaja:

Riittääkö rahaa kotiin annettaviin palveluihin?

TEKSTI MARJO SAJANTOLA KUVA INGIMAGE KUVANKÄSITTELY SUPER

Kun maakunta on paljon vartijana, riittääkö rahoitusta sote-sektorin heikoimmassa asemassa oleville avuntarvitsijoille? SuPer näkee, että maakunta- ja sote-uudistus pitäisi erottaa toisistaan.

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto näkee sote-mallissa edelleen epäkohtia, jotka koskettavat etenkin sote-sektorin työntekijöitä, mutta myös kuntalaisia asiakkaina. Liiton mielestä parempi ratkaisu olisikin irrottaa koko sote-uudistus maakuntauudistuksesta, ra-

kentaa sote-alueet maakunnan kokoi- siin kuntayhtymiin ja antaa niille verotusoikeus.

Maakunnille nyt kaavailtu tehtäväkenttä on liian laaja. Sosiaali- ja terveydenhuolto tulee jäämään maakunnan vastuulle tulevien muiden tehtävien varjoon. SuPerin kehittämisjohtaja Jussi Salo uskoo, että erikoissairaanhoidosta terveyskeskusketjuihin ja ambulanssikuljetuksiin löytynee riittävästi varoja maakunnan rahasäkistä, mutta pussin pohja alkaa paistaa, kun myös kotihoidon palvelut pitäisi rahoittaa.

– Kaikki palvelut, joiden tarjoamiseen maakunnissa jää enemmän harkintavaltaa, kuten ennaltaehkäisevä työ ja kotihoito, kärsivät. Juuri niistä tullaan vaatimaan joustoja. Kuitenkin jo nyt monilla paikkakunnilla kotihoidon tilanne on täysin kestävä. Työntekijöiden kuormitus ei saa tästä enää pahentua.

Salon mielestä juuri näiden palveluiden kiristäminen aiheuttaa säästöjen sijasta lisäkuluja. Kun esimerkiksi kotihoidossa tapahtuu laiminlyöntejä, seurauksena voi olla asiakkaan päätyminen

erikoissairaanhoidon. Kierre pahentaa itse itseään.

KUNTAYHTYMÄT VAHVOJA ISÄNTIÄ

SuPer on esittänyt, että jos sote- ja maakuntauudistus halutaan toimivaksi, maakuntien vastuulle pitäisi siirtää kaikki muut paitsi sote-sektorin tehtävät ja niiden rahoitus tulisi valtiolta.

Kuntayhtymät määrittäisivät sote-sektorin tehtävät ja rahantarpeen ja rahoittaisivat toiminnan kuntayhtymän omalla verotuksella. Näin saataisiin järjestäjälle leveät hartiat.

Tavoiteltavat säästöt olisivat helpommin saavutettavissa, eikä peruskunnille tulisi enää sotea lisämaksuja. Niitä alueita, missä on heikompi veronmaksukyky, tuettaisiin suurempien valtionosuuksien avulla, kuten tälläkin hetkellä tehdään.

– Näin voidaan luoda toimiva ja saumaton yhteistyö koko sote-sektorin palveluihin. Kuntayhtymä pystyisi hallitusti ohjaamaan palveluntuotantoa, laajentamaan asiakkaiden valinnanvapautta ja myös ostamaan palveluita yksityissektorilta. Helpoin tapa valinnanvapauden lisäämiseen ovat asiakkaille myönnettävät palvelusetelit. Näillä setelillä pitää myös oikeasti saada tarvittu palvelu, muuten tilanne on kestävä ja kansalaisille epätasa-arvoinen, Salo jatkaa.

On huomioitava myös, että hyvin ohjatut sote-palvelut antavat turvallisuutta ja luovat työhyvinvointia työntekijöille. Jos toimintamallit ja työnantajat vaihtuvat jatkuvasti sote-sektorilla, koulutettu hoitohenkilöstö katoaa alalta. Silloin asiakasturvallisuus vaarantuu, kalliimpien korjaavien toimenpiteiden tarve erikoissairaanhoidossa ja sosiaalityössä kasvaa, ja kustannukset kohoavat entisestään.

KUULEEKO KUKAAN KUNTALAISTA?

SuPer kyseenalaisti kansanedustajille lähetetyssä kirjeessä maakuntamallin demokraattisuuden. Maakunnassa kuntalaiset voisivat kyllä antaa palautetta palveluista, mutta palautteella ei ole mitään juridista painoarvoa. Kuntalaisten todellinen vaikutusmahdollisuus toteutuu vain neljän vuoden välein maa-

kuntavaltuuston vaaleissa äänestämällä. Suurin osa kunnista jää kuitenkin ilman edustajanpaikkaa maakunnan korkeimmassa päätöksentekoeuromissä, maakuntavaltuustossa. Tämä elin päättää esimerkiksi, minne sote-palveluita tarjoavia keskuksia rakennetaan, sinun kuntaasi vai naapurin.

Suomessa ensimmäistä kertaa järjestettävät maakuntavaalit pidetään mahdollisesti lokakuussa 2018. SuPer on tehnyt laskelmia, miten edustajien paikat jakautuisivat kuntien kesken maakuntavaltuustoissa. Liiton nettisivuilla on laskuri, jossa voit tarkistaa, kuuluuko oma kuntasi nollakerhoon, eli jää täysin ilman edustajapaikkaa. Esimerkiksi Uudellamaalla Helsinki saisi 99 paikasta 55–61 paikkaa. Isohokotkin kunnat jäisivät ilman edustajaa.

SuPerin sote-esitys maakuntien suuruisista kuntayhtymistä toisi kuntalaisten äänet paremmin päättäjien tietoon kuin maakuntamallissa. Jokaisella kunnalla olisi edustus ja edustajilla olisi oikeus tuoda esiin oman kunnan kanta ylimmässä päätöksentekoeuromissä.

– Kuntaliiton syyskuussa järjestämällä Kuntamarkkinoilla tavoitimme useita kuntapäättäjiä ja herätelimme heitä pohtimaan, olisiko SuPerin vaihtoehtoinen malli kuntayhtymäpohjaisista sote-alueista järkevämpi kuin maakuntamalli. Myös media on osoittanut kiinnostusta esitykseemme, Salo kertoo.

Hänen mukaansa useat superilaiset ovat lähestyneet kuntiensa päättäjiä ja viestineet SuPerin mallista ja välittäneet linkkejä liiton sote-sivuille. Nyt pitäisi kaikkien superilaisen miettiä, miten voisi vaikuttaa omiin päättäjiinsä.

Kehittämisjohtaja Salo toteaa, että jo nyt lähes puolet maakunnista on rakentanut tai rakentamassa kuntayhtymää palveluiden tueksi. Kokemuksia on myös kuntayhtymistä, joissa valmistelu on tehty selvästi alle vuodessa. Siksi kuntayhtymäpohjainen sote-malli saataisiin toimimaan varsin nopeasti, jo vuoden 2020 alkuun mennessä, jos poliittista tahtoa löytyy. ■

KATSO SIVULTA 50, KUINKA SUPER VEI SOTE-MALLIAAN ETEENPÄIN.

TÄSTÄ SUPERIN SOTE-MALLIIN

Valtaosa arvostaa yksityisen terveyspalvelun kotimaisuutta

Kotimaisuus ja läpinäkyvyys ovat yksityisten terveyspalveluiden valttikortteja kuluttajien silmissä. Asia selviää Suomalaisen Työn Liiton Made by Finland -tutkimuksesta. Peräti 85 prosenttia vastanneista kertoo, että suomalaisuus lisää erittäin tai melko paljon palveluntuottajan haluttavuutta, kun kyseessä on yksityisten terveyspalveluiden valitseminen. Toinen yksityisten terveyspalveluiden valintaan merkittävästi vaikuttava seikka on liiketoiminnan läpinäkyvyys: jopa 85 prosenttia tutkimukseen vastanneista kokee, että palveluntuottajan taustojen tunteminen ja liiketoiminnan läpinäkyvyys lisäävät halukkuutta hakeutua palveluiden pariin.

Sofia Sundqvist taistelee kultamitalista lähihoidon MM-kisoissa

Lähihoitajaopiskelija Sofia Sundqvist kilpailee ammattitaidon MM-mitalista Abu Dhabissa 14.–19. lokakuuta. Sundqvist opiskelee lähihoitajaksi Yrkesakademien i Österbottenissa ja on tehnyt hoivatyötä koko opiskeluaikansa. Suomea edustaa ammattitaidon MM-kisoissa 27 nuorta, jotka kilpailevat 24 eri lajissa. Suomi on kilpaillut joka toinen vuosi järjestettävissä WorldSkillsissä vuodesta 1989 lähtien. Ensimmäistä kisa lukuun ottamatta jokaisesta kisasta on tullut kotiin yksi tai useampia mitaliteja. Tämä kertoo suomalaisen ammatikoulutuksen ja valmennuksen hyvästä tasosta sekä nuorten suuresta motivaatiosta treenata.

LISÄÄ TIETOA AMMATTITAIIDON MM-KISOISTA

Edessä pitkä ja vaikea neuvottelusyksy

TEKSTI JUKKA JÄRVELÄ

SuPerilla on selvät tavoitteet syksyn palkkaneuvotteluissa: enää ei voida leikata ja säästää hoitajien tuloista ja eduista. Nyt on porkkanan paikka.

Palkkaneuvottelut ovat alkaneet hiljalleen vientialat etupäässä. Lähikuukausien aikana neuvotellaan lähes kahden miljoonan palkansaajan tuloista.

Myöhemmin syksyllä ja viimeistään talvella neuvotellaan myös superilaisten palkoista. Tällä hetkellä näyttää siltä, että neuvotteluista ei tule helppo: superilaiset oikeutetusti vaativat selvää parannusta paikalla polkeneeseen palkkakehitykseen, työnantajat puolestaan puhuvat yhä palkkamaltin puolesta.

Yrityspoolella tilastot näyttävät hyviä lukuja ja tilauskirjat ovat pullollaan. Jos nämä vientisektorin näkymät eivät heijastu myönteisesti myös julkiselle puolelle, tiedossa on kuuma neuvottelukausi.

Taustalla kummittelee vielä kiky- eli kilpailukyky sopimus, jonka mukaan kuntasektorin superilaisten lomarahojen leikattaisiin vielä kahtena tulevana vuonna.

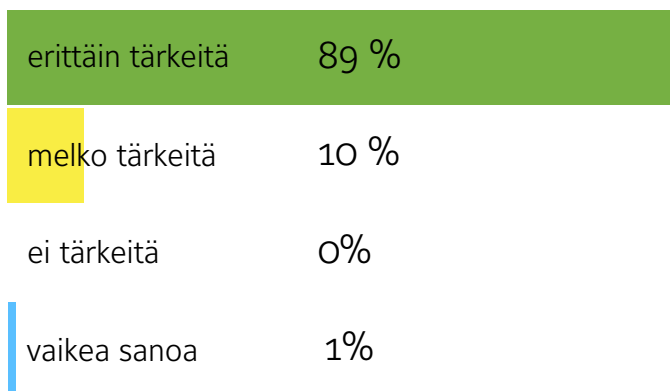
KIKYN OTE HUOLESTUTTAA

Hoitajien sopimukset sekä julkisella että yksityisellä puolella ovat katkolla tammikuun lopussa. SuPerin puheenjohtajan Silja Paavolan mukaan sävelet ovat selvät:

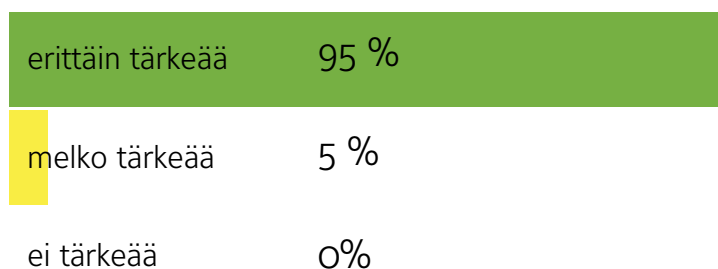
– Superilaisten palkkaa ei voi enää ruineerata niin kuin viime ajat on tehty. Meille on lisätty raippaa, mutta ei vielä yhtään porkkanaa.

KUINKA TÄRKEITÄ OVAT OSTOVOIMAN TURVAAVAT PALKANKOROTUKSET?

LÄHDE: SUPERIN KYSELY AMMATTIOSASTOILLE

KUINKA TÄRKEÄÄ ON RAJOITTA A NOLLASOPIMUSTEN KÄYTTÖÄ TYÖ- JA VIRKAEHTOSOPIMUKSELLA?

Paavolan mukaan kikyn tuoma lomarahaleikkaus voi olla näkyvä osa neuvottelukierrosta. Yhtä näkyvää osaa hän ei enää toivo valtiovalalta ja politiikoinnilta.

– Valtiovallan liikkeitä kannattaa seurata hyvin tarkkaan syksyn aikana. Luvassa saattaa olla politikointia. Aikooko valtiovalta kyykkyttää julkista puolta aina vain enemmän?

Paavola panisi poliittiset päättäjät

katsomaan peiliin, kun he väittävät että eivät olleet taannoisissa kiky-kuvioissa mukana.

– Se on puppua, valtiovalta asteli pöytään isoin saappain. Meillä on nyt sopimuksia, jotka on tehty ikään kuin valtiovaltan painostuksen alaisuudessa.

– Suomen bruttokansantuote romahti kesä-heinäkuun vaihteessa. Sitä sanottiin tilastovirheeksi. Tuskin se si-

tä oli. Se lienee ollut lomarahojen leikkauksen tuoma kiky-virhe. Toivottavasti valtiolta ei nyt lähde rakentamaan toista vastaavaa ”tilastoharhaa”.

– Tuo notkahdus todistaa, että osto-voima pitää saada takaisin. Pysyvä keino tälle on palkankorotus.

LEVEÄNÄ RINTAMANA

Paavola ei halua puhua miinusmerkkisistä tai edes maltillisista ratkaisuista.

– Jotain täytyy tapahtua, että sosiaali- terveyspuoli ei jää muiden palkoista jälkeen. Neuvotteluvaraa toki on aina kaikessa. Kiky on kuitenkin sellainen asia, jota ainakin pitää miettiä uudestaan.

– Rintamamme on leveä, ja tätä joukkovoimaa tarvitaan edelleenkin, sillä neuvotteluista on varmasti tulossa vaikeat. Työnantaja tuntuu suhtautuvan nihkeästi niin moneen asiaan.

Puheenjohtaja arvelee, että loka- ja vielä marraskuussakin neuvottelupöydässä on hiljaista. On aikaa rauhasa katsoa, miten työmarkkinaratkaisut lähtevät etenemään ja miten maan talous syksyn aikana kehittyy.

Neuvotteluja hankaloittaa myös sote-uudistuksen eteneminen. Mikä on maakuntien asema? Minkälaisista työehtosopimuksista oikeastaan lähdetään neuvottelemaan?

SELVÄT SOPIMUSTAVOITTEET

SuPer on kysynyt ammattiosastoilta, mitä tulevilta neuvotteluilta halutaan. Jäsenet ovat olleet lähes yksimielisiä tavoitteista: palkkoja pitää korottaa ja julkisella sektorilla lomarahan taso pitää palauttaa entiselleen.

– Tällaiset tavoitteet lupaavat haastavaa neuvottelukierrosta, SuPerin edunvalvontajohtaja Anne Sainila-Vaarno sanoo.

Tavoitteet on nyt koottu yhteen. Lokakuun lopussa pidettävä SuPerin liit-

tohallitus linjaa ne vielä tarkaksi pake-
tiksi, jonka kanssa SuPer astelee neu-
vottelupöytään.

KOTIHOITO JAKSOTYÖHÖN?

Rahan lisäksi myös tekstiasiat nousevat neuvotteluihin. Yksi niistä on kotihoi-
don työaikamuoto KVTES:ssä.

Ammattiosastot haluavat, että koti-
hoito olisi jaksotyöajassa, jossa ruokail-
taisiin työn ohessa. Monessa kunnassa
kotihoito on yleistyöajassa, joka ei käy-
tännössä aina sovellu kotihoidon kal-
taiseen työhön. Yleistyöaikaan kuuluu
ruokatauko, jota hoitaja ei aina pysty
pitämään.

SuPerin kyselyssä 43 prosenttia koti-
hoidon työntekijöistä ei noudata jaksot-
työaikaa. Samassa kyselyssä lähes 90
prosenttia ammattiosastoista kuitenkin
haluaa jaksotyöajan.

Myös työaikalaki vaikuttaa alkaviin
neuvotteluihin. Työaikalakia ollaan
uudistamassa, ja mukana on muutamia
kohtia, jotka kärhentävät muita
liittoja. Nämä asiat eivät koske supe-
rilaisia.

YKSITYISELLÄ SAMAT KUVIOT

Yksityissektorin neuvottelusyksy muis-
tuttaa julkisen puolen tilannetta.

Tulossa on sielläkin liittokohtaiset
neuvottelut monen peräkkäisen keski-
tetyt ratkaisun jälkeen.

– Palkankorotus on keskeinen ta-
voite, jota neuvotteluissa lähdetään aja-
maan. Sellaisia toiveita työntekijöiden
puolelta on tullut, SuPerin yksityissek-
torin neuvottelupäällikkö Pia Zaerens
kertoo.

– Jäsenistö on aika vihaista ja väsy-
nyttä. Pitkään aikaan ei ole tullut koro-
tuksia. Myös kiky luo paineita.

Zaerens arvioi, että palkankorotuk-
sille on perusteensa, koska talous on
nousussa ja palkankorotusvaraa pitäisi
hyvinvoivilla yrityksillä olla. ■

Kuntatyönantaja liputtaa työllisyyttä ja maltillisuutta

KT Kuntatyönantajat on kertonut mal-
tillisista tavoitteista palkkaneuvottelui-
hin. Kuntatyönantajien tavoitteena on
työrauhan turvaaminen kustannusta-
soltaan hyvin maltillisilla, työllisyyttä
ja tuloksellisuutta edistävillä sopimuk-
silla, KT:n työmarkkinajohtaja Markku
Jalonen kertoo. Hänen mukaansa alka-
valla liittokierroksella työnantajapuolen
keskeisiä kysymyksiä ovat muun muassa
sopimuskauden pituus, liittokierroksen
päänavauksen kustannustaso sekä teks-
timuutokset.

Kesätöitä tehtiin nollasopimuksilla

Kesäduunari-infoon tulleiden yhteyden-
ottojen mukaan nollatuntisopimusten
määrä kesätöissä kasvoi selvästi viime ke-
sänä. Joka viides palkansaajakeskusjärjes-
töjen infoon yhteydessä ollut kesätyöntekijä
oli työskennellyt nollatuntisopimuksella.
Määrä on kasvanut huomattavasti
kesästä 2016, jolloin harvempi kuin joka
kymmenes palveluun soittaneista oli alle-
kirjoittanut nollatuntisopimuksen.

Uusi opiskelija, laita palkkakuitit talteen

Opiskelijan omat tulot vaikuttavat opin-
totukeen. Tänä syksynä opintonsa aloit-
tavien kannattaa panna talteen palkka-
kuitit koko alkuvuoden ansioista. Niitä
saattaa tarvita helmikuussa 2019, jolloin
Kela tekee vuonna 2017 opintotukea
saaneiden tulovalvonnan. Tulovalvon-
nassa opintotuen saajan koko vuoden
tulaja verrataan koko vuoden vuositu-
lorajaan. Tuloraja riippuu siitä, kuinka
monelta kuukaudelta opiskelija nostaa
opintotukea.

**SUPERILAISTEN PALKKAA
EI VOI ENÄÄ RUINEERATA
NIIN KUIN VIIME AJAT ON TEHTY.**

SuPer #sisäilmakapinassa

TEKSTI JA KUVA MARJO SAJANTOLA

SuPer osallistui jo toisen kerran Vihaisten äitien tempaukseen puhuttamaan sisäilman puolesta. #sisäilmakapina muistutti jokaisen oikeudesta terveeseen sisäilmaan.

Vihaisten äitien Facebook-ryhmä järjesti jo toisen mielenilmaisun puhtaan sisäilman puolesta. Tänä vuonna #sisäilmakapinaan ryhdyttiin elokuun lopussa Narinkkatorilla Helsingissä. Puhujiksi oli kutsuttu useita politiikan vaikuttajia sekä lääketieteen ja järjestöjen edustajia.

Homepakolaiset-yhdistyksen suunnittelija Minna Pitkäniemi painotti, että ongelmat ovat niin yleisiä, että olisi jo korkea aika päästä ongelman ytimen ja todellisiin ratkaisuihin.

Eduskunnan sisäilmatyöryhmän varapuheenjohtaja Eeva-Johanna Eloranta luetteli järkyttäviä lukuja. Vuosittain home- ja kosteusvaurioille altistuu jopa 800 000 ihmistä. Joidenkin arvioiden mukaan kolmasosassa kouluja ja päiväkoteja on sisäilmaongelmia.

– Sisäilmasta sairastunut on vaarassa pudota yhteiskunnan turvaverkkojen ulkopuolelle. Työpaikan sisäilmasta sairastunut ei voi käydä töissä, mutta ei saa sairaslasketta, koska hänen katsotaan olevan työpaikkakyvytön, ei työkyvytön. Homealtistuminen ei sellaisenaan oikeuta edes sairauslomaan, koska kyseessä ei ole sairaus, vika tai vamma.

SuPerin puheenjohtaja Silja Paavola nosti myös esiin sairaissa rakennuksissa työskentelemään joutuvat. Monet superilaiset ovat sairastuneet tai oireilevat työpaikan sisäilman takia.

Aikaisemmat puhujat olivat kertoneet, miten vaikeaa on huonon sisäilman todentaminen ja tilanteen korjaaminen. Paavola nimesi tähän syyllisen.

– Sen nimi on raha.

Hän jatkoi, että yhteiskunta on tietoinen ongelmista. Tietoinen siitä, että

Kapinaillan päätteeksi kasattiin rajuissa sadekuuroissa kastunut banderolli yhteisvoimin.

VIHAISET ÄIDIT

Facebook-ryhmä Vihaiset äidit koostuu pilaantuneen sisäilman takia sairastuneiden lasten vanhemmista.

Anna-Mari Karhu on yksi heistä. Hän kertoo, että ryhmä ei ota kantaa siihen, mikä lapset sairastuttaa eikä siihen, mitä rakennuksille pitäisi tehdä. Ryhmä hakee oikeutta lapsille ja myös julkisuutta tärkeälle asialle. Äidit haluavat herättää keskustelua siitä, miltä homekoulussa sairastuneesta lapsesta tai nuoresta tuntuu, kun hän sairastuu ja hänen elämänsä hajoaa.

– Vuoden vaihteessa avattiin keskustelusivut vanhemmille. Ryhmään kuuluu jo 600 jäsentä. Se kertoo siitä, että perheet ovat vaikeassa tilanteessa. Lapset sairastavat, mutta kunnat kieltävät ongelmat. Lapsilla on kuitenkin oikeus parhaaseen mahdolliseen terveyteen ja opetukseen.

Karhu toivoisi, että kaikki lasten ja nuorten parissa työskentelevät koulutettaisiin havaitsemaan mahdolliset sisäilman aiheuttamat oireet.

joka puolella on sairaita rakennuksia, joissa lapset ovat päivähoidossa tai opiskelemissa. Myös sairaaloiden ja muiden hoitopaikkojen sisäilmaongelmat tiedetään.

– On jo ymmärrettävä, kuinka kaltaiseksi ne tulevat inhimillisesti ja kansantaloudellisesti. Missä jo nuorena sairastunut voi olla töissä? Miten käy eläkkeen, kuka sen maksaa? Kun lapsi sai-

rastaa, vanhemman on usein jätävä myös sairauspäiville. Jos lapsi syrjäytyy sisäilman aiheuttaman sairauden myötä, se hinta on aivan liikaa. ■

LUE MYÖS SYYSKUUN SUPER-LEHDEN
SISÄILMA-ARTIKKELIT.

 KATSO KAPINAVIDEO

Kaarina Muhli 1946–2017

Oman aikansa puheenjohtaja

SuPerin 1990-luvun puheenjohtaja Kaarina Muhli toi liittoa ja superilaisia ammatteja vahvasti esiin. Erityisesti hoitotyön laatu oli hänen sydäntään lähellä.

Hilkka Kaarina Muhli, tuttavallisemmin Kati, kuoli elokuun 28. päivänä Ylöjärvellä. Häntä kaipaamaan jäivät lapset ja lapsenlapset sekä lukuisat ystävät, työtoverit terveyskeskuksessa ja Suomen lähi- ja perushoitajaliitossa ja eri alojen yhteistyökumppanit.

Kati syntyi marraskuun 8. päivänä vuonna 1946 Ruokolahdella. Kun Imatra erosi Ruokolahdesta vuonna 1948, Katista tuli imatralainen. Imatra saikin hänestä aikanaan vahvan vaikuttajan. Vuosina 2001–2004 hänet valittiin Imatran kaupunginvaltuustoon, kaupunginhallitukseen ja kulttuurilautakuntaan. Hän oli myös Etelä-Karjalan sairaanhoitopiirin liittovaltuuston varajäsen 1989–1992 ja Etelä-Karjalan sairaanhoitopiirin jäsen 2001–2004.

Kun Kati valmistui apuhoitajaksi Lappeenrannan sairaanhoitajakoulusta vuonna 1967, hän liittyi SuPeria edeltäneeseen Suomen Apuhoitajayhdistykseen ja alkoi toimia aktiivijäsenenä paikallisessa ammattiosastossa. Imatran ammattiosaston puheenjohtajana hän toimi vuodet 1979–1984, mutta huolehti vuosia jäsenten eduista myös luottamusmiehenä, sihteerinä ja varapuheenjohtajana sekä TVK:n paikalliseräjästyksen edustajana.

Vuoden 1987 liittokokouksessa Kaarina Muhli valittiin liiton varapuheenjohtajaksi ja vuonna 1990 varsinaiseksi puheenjohtajaksi. Myös vuonna 2000 hän oli ehdokkaana, mutta ei päässyt enää jatkokoon. Suomen lähi- ja perushoitajaliitto kutsui hänet kunniajäseneksi vuonna 2000.

Hyvä hoitotyön ammatillisuus oli

Katin yhteiskunnallisen toiminnan peruskivi. Heti apuhoitajaksi valmistumisensa jälkeen hän työskenteli Imatran kaupungin sairaalassa ja sen jälkeen terveyskeskuksessa terveyskeskusavustajana.

Pitkän uraputken Imatralla keskeyttivät vain vuoden 1984 terveydenhoitoalan lakko, liiton järjestösihteerien sijaisuudet 1980-luvun puolen välin jälkeen sekä tietenkin SuPerin puheenjohtajan tehtävä aina kesäkuuhun 2000 asti. Saman vuoden syksyllä hän jatkoi työtään Imatran terveyskeskuksessa, josta jäi myös eläkkeelle vuonna 2010.

VALOISA ELÄMÄNKATSOMUS

Millainen puheenjohtaja oli työyhteisön jäsenenä? Siitä tietää varmasti eniten koko Kaarina Muhlin puheenjohtajakauden hänen sihteerinään työskennellyt Sirpa Lappi. Nykyisin Lappi on Ammattiliitto Pron jäsenpalvelupäällikkö ja muistelee entistä lähiesimiestään lämmöllä.

– Kati antoi minulle vastuuta ja luotiti täysin kykyihini. Hän ei ollut turhan tärkeä pomo, vaan laski usein leikkiä itsestään. Hän oli hyväsydäminen, avoin ja tavattoman luottavainen. Sosiaalisena ihmisenä hän tuli kaikenlaisten ihmisten kanssa toimeen, joten hänellä oli valtavan laaja ystäväpiiri. Katin vahvuus oli hänen valoisa, energisoiva ja välitön luonteensa.

Katin tytär, Pia Muhli kertoo, että äiti kasvatti hänet ja Mika-veljen hyvin omatoimisiksi, koska luottamustehtävät veivät valtaosan äidin vapaa-ajasta. Mutta kun äiti oli läsnä, hän oli sitä sataprosenttisesti.

– Äiti koki, että ihminen pystyy siihen, mitä haluaa. Hän oli meille valtavan hyvä esikuva ja olemme hänestä ylpeitä.

Kun Kati jäi eläkkeelle terveyskeskustyöstä, hän keskittyi huolehtimaan vanhemmistaan ja olemaan mahtava mamma Pian kolmelle lapselle.

– Hän vuorotteli meidän välilläamme. Hän asui kaksi viikkoa täällä Ylöjärvellä ja kaksi viikkoa Imatralla, jossa hoiti sisarustensa kanssa vanhempansa. Pappa eli 99-vuotiaaksi.

Pia jatkaa, että ihmisten kohtaaminen aidosti oli hänen äidilleen tärkeää. Valoisa elämäntarkastus tarttui ja vaikutti muidenkin elämään. Siksi Katilla oli laaja ystäväpiiri ja hyviä ystäviä vuosikymmentenkin takaa.

Hoitotyön laatu oli myös asia, joka oli lähellä Katin sydäntä. Hän sai kokea sen parhaimmillaan viimeisinä elinviikkoinaan Ylöjärven terveyskeskussairaalassa.

– Henkilökunta oli aivan ihanaa ja huolenpito äidistä ja meistä omaisista sydämeen käypää. Äidillä oli loppuvaiheessa syvä rauha tulevasta. Hän päätti itse, milloin saattohoito aloitetaan. Hän oli menossa omiensa luo. Hän nukkui pois rauhallisesti, ja toivotimme hänelle hyvää matkaa. ■

Suomessa on puoli miljoonaa tuoksuherkkää

Tuoksuherkkyys vaikuttaa merkittävästi noin puolen miljoonan suomalaisen elämään. Eniten oireita aiheuttavat haju- ja partavedet, tuoksykynttilät, hiuslakat sekä voimakkaasti tuoksuvat kukat. Tuoksuherkyyden yleisimpiä oireita ovat nuha, päänsärky ja silmäoireet. Lähes joka kolmas arvioi itsensä tuoksuherkäksi, heistä vajaa kolmannes voidaan määritellä vahvasti tuoksuherkäksi. Tuoksuherkyydellä ei ole kansainvälistä tautiluokitusnumeroa, koska sen katsotaan olevan oireyhtymä.

ALLERGIA-, IHO- JA ASTMALIIITTO

INGIMAGE

TIESITKÖ:

Joka vuosi noin 500 henkilöä saa Suomessa selkäydinvamman.

TIESITKÖ:

70 prosenttia lapsista on kaksivuotiaaksi mennessä sairastanut vähintään yhden korvatulehduksen.

Vähäinenkin liikunta vähentää aivoverenvuodon riskiä

Säännöllinen liikunta ehkäisee monien sairauksien kehittymistä, mutta harvat silti liikkuvat suositusten mukaisesti. Tuoreen tutkimuksen perusteella jo yksi tai kaksi reipasta kävelyretkeä viikossa voisi auttaa. Tutkijat vertasivat niitä, jotka eivät harrastaneet lainkaan liikuntaa niihin, jotka harrastivat vähintään kohtalaisen raskasta liikuntaa puoli tuntia 1–2 kertaa viikossa. Jälkimmäisen ryhmän sairastumisriski aivoverenvuotoon oli noin kuudenneksen pienempi. Maailman terveysjärjestö WHO:n suositusten mukaisesti jokaisen pitäisi harrastaa kohtalaisen raskasta liikuntaa 150 minuuttia tai raskasta liikuntaa 75 minuuttia viikossa. Vain viidennes aikuisväestöstä ylittää tähän.

DUODECIM

MITÄ MIELTÄ

Vastaus kuukauden kysymykseen.

SYYSKUUN KYSYMYS OLI:

Onko työsi sisäilmaongelmiin puututtu?

KYLLÄ
46%

- Huoneiden lämpötilat kesäisin ongelma, joka nostettu työpaikalla esiin. Soitto työsuojeluvaltuutetulle auttoi asian eteenpäin viemisessä.
- Tiloja ei ole suunniteltu alun perin näin suurelle ihmismäärälle.
- Tutkittu on, mutta työntekijöille ei ole koskaan kerrottu tuloksista.
- Joudumme muuttamaan sisäilmaongelman vuoksi.
- Mitään ei löytynyt, vaikka henkilökunta ja osa asukkaista oireilee.

EI
54%

- Meillä ei ole sisäilmaongelmaa.
- Ei taida koskea päättäjiä.
- Vanha talo. Pitäisi saneerata koko rakennus.
- Ainoastaan yksi työntekijä valittaa sisäilmasta, mutta hän nyt valittaa kaikesta muustakin.
- Kotihoitotyö on liikkuvaa, joten asiaan on hankala puuttua.
- Ei muka ole mitään sisäilmaongelmia.
- Ongelmia ei myönnetä johtajatasolla.
- Työskentelen potilaan kotona.
- Nähtävästi näyttöä ongelmista ei ole tarpeeksi.

LOKAKUUN KYSYMYS LÖYTYY SUPERIN NETTISIVUILTA KOHDASTA SUPERLEHTI, KISAT JA KYSELYT. KAIKKIEN LOKAKUUN 18. PÄIVÄÄN MENNESSÄ VASTANNEIDEN KESKEN ARVOTAAN SUPER-LEHDEN KÄTEVÄ AAMIAIS-TARJOTIN. SYYSKUUSSA SEN VOITTI PAULA PAULAMÄKI MÄNTSÄLÄSTÄ. ONNITTELU!

MUUT LEHDET

Yksi lapsuudessa yhä uudelleen ja uudelleen kuultu loukkaava sana on voinut tarttua itsetuntoon kuin takiainen ja määrittää olemista ja käyttäytymistä."

TERAPEUTTI, KIRJAILIJA
ANJA SNELLMAN
MIELI 3/2017

Kun laitan kännykän taskuun, minulla kulkee seuraajat aina mukana. Aina on joku juttukaveri hereillä somessa."

SOMEVAARI
AKU ERONEN
SYDÄN 4/2017

30 VUOTTA SITTEN

Vuorossa oli Itä-Suomen erikoisnumero. Lehti oli tehnyt todella laajan kierroksen käyden muun muassa Nurmeksessa, Joensuussa,

Juuassa, Juankoskella, Tuusniemellä, Ilomantsissa, Punkaharjulla, Savonlinnassa, Outokummussa, Kontiolahdella ja Leppävirralla. Puhelimitse oli kyselty kuulumisia myös muualta. Juuan perushoitajien puheenjohtaja Pentti Halonen toivoi pilkettä silmäkulmaan:

"Asioita ei pidä ottaa kuolemanvakavasti – se vain karkottaa ihmiset pois ammattiyhdistysliikkeestä."

PERUSHOITAJA 9/1987

Lokakuussa lämmittää keltainen

Myskikurpitsakeitto

TEKSTI JA KUVAT ELINA KUJALA

Virroilla asuva Anna Poblocka-Klak tekee puolalaista kotiruokaa.

Iloinen puheensorina täyttää virtolaisen omakotitalon keittiön, kun Anna ja Pavel Poblocka-Klak valmistavat sateisena keskiviikkona lounasta. Kahdelle vuorotyötä tekeväälle lähihoitajalle yhteinen vapaapäivä ja kotiruokalounas on harvinaista herkkua.

– Emme ehdi joka päivä samaan ruokapöytään, mutta silloin, kun molemmilla on vapaata tai kun lapset tulevat viikonlopuksi kotiin, teemme aina puolalaista kotiruokaa ja syömme yhdessä, Anna kertoo.

Ruoan laittaminen on Annalle ja Pavelille rakas harrastus ja mukava tapa viettää aikaa yhdessä. Parikymppiset lapset opiskelevat Turussa, ja Anna ja Pavel ovat uudessa elämänvaiheessa kotona kaksistaan. Pariskunta on ollut yhdessä aina, he olivat naapureita lapsena ja vanhemmat asuvat Puolassa edelleen samassa kerrostalossa.

– Työnjako meidän keittiössämme on selkeä. Anna suunnittelee ja minä toteutan, vit-sailee sipulia pilkkova Pavel. Hän on ensimmäiseltä koulutukseltaan kokki.

Annan ja Pavelin juuret ovat Puolassa. Pavel tuli Virroille 11 vuotta sitten paikkakunnalla asuvan siskonsa houkuttelemana. Hän sai heti vakituisen työpaikan paikallisesta muovitehtaasta. Puoli vuotta myöhemmin Anna seurasi perässä perheen lasten Majan ja Maxymilianin kanssa. Muutamassa vuodessa perhe kotiutui pieneen, kauniiseen kaupunkiin.

– Sitten tuli lama ja tehdas irtisanoi ihmisiä. Minäkin jäin työttömäksi. Olin hetken aivan hukassa. Onneksi kuulin kielikurssilla lähihoitajan ammatista ja kiinnostuin. Pääsykokeet psykologisine testeineen olivat haastavat jo kielitaidonkin takia. Olin valtavan onnellinen, kun pääsin opiskelemaan, kertoo Anna.

Anna on valmistunut Puolassa kasvatustieteiden maisterik-

si ja tehnyt alalla monenlaisia töitä lastenkodissa, päihdehuollossa ja sosiaalitoimessa.

– Mikään niistä ei kuitenkaan koskaan tuntunut ihan omalta. Lähihoitajan opinnoissa oivalsin, että vanhustyö on minun juttuni. Aloitin työt Keiturinpuiston vanhainkodissa jo pari kuukautta ennen valmistumista. Olen kiertänyt eri osastoilla, mutta palasin takaisin Kielopuistoon, joka on vuodeosasto. Nyt tuntuu, että olen juuri oikeassa, omassa paikassani.

Pavel seurasi vaimonsa innostusta ja opintoja, ja kiinnostui hoiva-alasta itsekkin. Työ muovitehtaalla sai jäädä. Hän valmistuu lähihoitajaksi näinä päivinä.

**OLIN VALTAVAN
ONNELLINEN,
KUN PÄÄSIN
OPISKELEMAAN.**

– Erikoistun sairaanhoitoon ja huolenpitoon kuten Annakin, mutta minua kiinnostaa työ poliklinikalla tai terveyskeskuksessa, sanoo Pavel.

Annan rakkaus vanhustyöhön on syntynyt jo lapsuudessa, kun kotona asui saman katon alla kolme sukupolvea.

– Uskon, että vanhuksilta voi oppia paljon. Haluan hoitaa heitä samalla tavalla kuin toivoisin, että minua itseäni hoidetaan vanhana.

– Joskus työssäni pysähdyn ajattelemaan, millainen elämä näillä ihmisillä on ollut. Se ei välttämättä ole aina ollut hyvä tai helppo. Nyt kun he ovat vanhoja, heitä täytyy kuunnella ja kunnioittaa.

Anna ja Pavel nostavat pöytään lämpimänä höyryävät keitokulhot. Anna ripottelee päälle vähän muskottipähkinää. Se tuo lempeään keittoon juuri sopivasti lisämakua. Ulkona maisema on tihkusateesta harmaa. Keltaiset lehdet lentävät kadulla.

– Vanhainkoti on ihmiselle usein se viimeinen koti. Sekä vanhuksilla että heidän omaisillaan on oltava turvallinen olo. Me lähihoitajat teemme tosi tärkeää työtä, sanoo Anna. ■

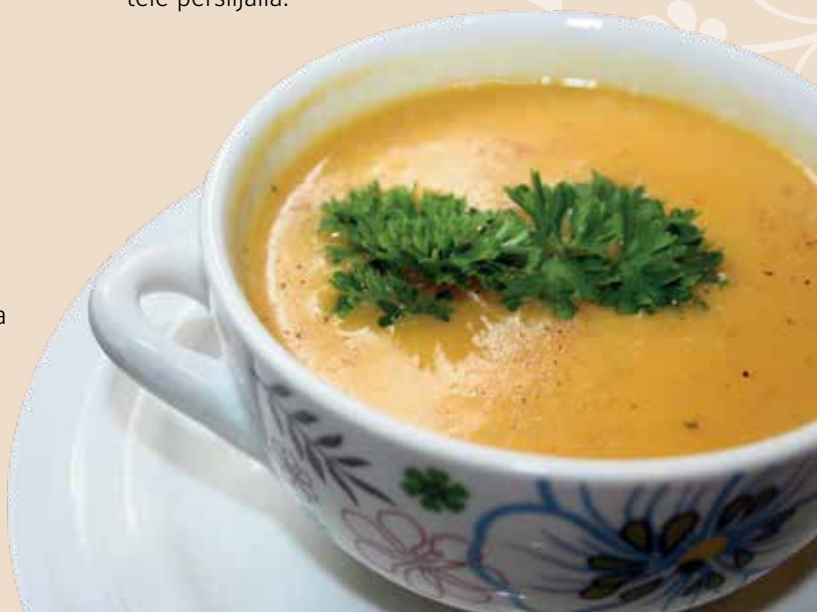

Keltainen myskikurpitsakeitto

- 1 keskokokoinen myskikurpitsa
- 2 porkkanaa
- 2 perunaa
- 1 sipuli
- 2 valkosipulinkynttä
- 2 kasvisliemikuutiota
- 2 rkl öljyä
- 2 dl ruokakermaa
- suolaa, pippuria, muskottipähkinää

Kuumenna öljy kattilassa. Kuullota sipulisilppu ja pilkottu valkosipuli kullankeltaiseksi. Lisää joukkoon pilkotut ja kuoritut myskikurpitsa, porkkanat ja perunat, ja kuullota hetken. Kaada kasvien päälle 8 dl kuumaa vettä ja li-

sää joukkoon liemikuutiot. Anna kiehua hiljalleen noin puoli tuntia, kunnes kasvikset ovat kypsiä ja pehmeitä. Soseuta keitto sauvasekoittimella ja lisää joukkoon ruokakerma. Mausta suolalla ja pippurilla. Ripottele valmiiden annosten päälle muskottipähkinää ja koristele persijalla.

Potilassi joittelu on alati
muuttuva palapeli

SUUNNITTELUA JA SIIRTOLUPIA

TEKSTI JA KUVAT HENRIKKA HAKKALA

Kolmen osaston potilassi joittelun koordinointi vaatii jatkuvaa valppautta, neuvokkuutta ja saumatonta yhteistyötä kollegoiden kanssa. Koko ajan kehittyvä työnkuva sopii perushoitaja Päivi Ahoselle paremmin kuin hyvin.

Koneet auki ja listat ulos. Tulostin hurisee Hyvinkään sairaalan sisätautien ja keuhkosairauksien vuodeosaston keskuskansliassa. Osastokoordinaattori Päivi Ahosen aamun ensimmäinen tehtävä on ottaa haltuun ajantasaiset tiedot tilanteesta edellisen illan ja yön jäljiltä.

– Aamut vaihtelevat aika tavalla sen mukaan, roikkuuko tuolla magneettitaululla potilasilmoituksia. Jos niitä on paljon, heti alkuun on enemmän hommaa. Katsotaanpa nyt sitten, keitä täällä oikein on, Päivi sanoo silmäillessään huonekarttaa kanslian tietokoneen näytöltä.

Päivin päätyö on osastolla kolme. Lisäksi hän koordinoi potilasliikennettä kahdella muulla osastolla, kirurgisella vuodeosastolla neljä ja neurologisella osastolla kuusi. Nyt näyttää siltä, että vapaita potilaspaikkoja on kolmososastolla neljä. Kaikki edellisen illan ja yön saapujat ovat saaneet paikan.

– Oikein kiva, suorastaan ruhtinaallista. Täällä on nimittäin harvoin tyhjää tilaa. Seuraava tulija on usein jo hississä, kun vuodepaikkaa laitetaan kuntoon edellisen potilaan lähdettyä.

Suuri osa potilaista saapuu oman sairaalan päivystyksestä, mutta potilaita siirtyy tänne myös muista HUS:in sairaaloista sekä muidenkin sairaanhoitopiirien alueilta. Potilaspaikko-

ja osastolla on kaikkiaan 70 ja ne on jaoteltu neljään eri erikoisaloihin keskittyvään soluun. Esimerkiksi eristyspotilaiden määrä vaikuttaa kuitenkin todelliseen paikkamäärään.

– Varsinkin infektioaikoina sijoittelussa riittää tosiaan tekemistä. Silloin vapaat paikat ovat kirjaimellisesti nollassa ja on keksimistä siinä, miten niitä löydetään.

TÄRKEÄT TILANNEKATSAUKSET

Joka aamu Päivi Ahonen ja osastojen neljä ja kuusi osastonhoitajat ja apulaisosastonhoitajat pitävät pystiksen. Se on puhelinkokous, jossa Päivi saa ajantasaiset tiedot kahden muun osaston jonotilanteesta ja vapaista potilaspaikoista, jos sellaisia yön jäljiltä on.

Sitä ennen hän ennättää vielä tarkistaa telemetrialaitteiden tilanteen. Laitteita tarvitsevat sydänvalvontapotilaat, joiden potilashuoneet ovat kolmososaston yhteydessä. Vapaina on useampia, ainakin neljä. Usein aamun töihin kuuluu myös potilassiirroissa tarvittavien happipullojen määrän tarkistaminen ja tarvittaessa lisätilauksen tekeminen. Nyt se saa odottaa hetken, sillä puhelinkokouksen alkuun on enää kolme minuuttia.

– Lennonjohtotorni valmistautuu, Päivi nauraa ja asettelee sankaluurit päähänsä.

Toivotettuaan hyvät huomenet Päivi keskittyy kuuntelemaan. Samalla hän merkitsee keltaisella ja vihreällä korostus-

Osastokoordinaattori Päivi Ahosen
työssä mutkaton ja hyväntuulinen
asenne on arvokas voimavara.

Joskus potilaille sopivinta paikkaa etsitään lääkärin ja hoitajien kanssa neuvotellen.

Potilasilmoituksen kysymyspatteristo on tärkeä työväline.

Varastokierroksella Päivi Ahonen tarkistaa, että kaikella on paikka ja kaikki on paikallaan.

tussilla nelos- ja kuutososaston paikkatiedot tulostamiinsa huonekarttoihin: missä on vapaata, keiden tiedetään jo siirtyvän tänään muualle, keitä odotetaan tulevaksi. Lopuksi Päivi kertoo kolmososaston tiedot muille. Näin potilaiden sijoittelusta vastaavilla henkilöillä on yhteinen näkemys yleistilanteesta. Se tehostaa potilaspaikkojen käyttöä. Päivi soittaa tiedot vielä päivystykseen.

– Täällä osastokoordinaattori soittelee paikkatilannetta. Nelosella on täpötäyttä. Kuutosella kolme paikkaa on nyt vapaana ja vapautumassa vielä kolme, kun sieltä potilaita kotiutuu.

Lääkärit alkavat kokoontua kansliin. On aika keskustella kotiutussuunnitelmista ja siirroista sekä linjata hoitosuunnitelmia. Päivi tekee muistiinpanoja.

– No niin, nyt ollaan kartalla.

Samassa osastonhoitaja tulee kysymään Päivin näkemystä potilaan siirrosta toiseen potilashuoneeseen. Huonetoverin huonovointisuus yöllä on pitänyt sydänvaivaista potilasta hereillä, ja hänelle tarvitaan rauhallisempi paikka. Naiset keskustelevat hetken ja ratkaisuehdotus hahmottuu.

– Hoitajilla on paljon tietoa, jota minulla ei ole, ja minulla taas sellaista näkemystä kokonaisuudesta, jota heillä ei ole. Niitä toisiinsa peilaamalla ratkaisut usein löytyvät. Koen ilman muuta oman työni arvostamisena, että näitä keskusteluja käydään.

KOORDINAATTORI LUO EDELLYTYKSIÄ

Päivi Ahosen tehtäviin kuuluu myös tarvikelogistiikkaa. Vaikka HUS-Logistiikka vastaakin varastohyllyjen täyttämisestä, Päivi katsoo niin sanotusti päältä. Lisäksi hän ottaa selvää toimitajista ja tilaa tarvikkeet ja välineet, joita ei löydy suoraan logistiikan järjestelmän listalta. Hoitajien työn sujuvuus edellyttää, että tarpeellisia välineitä ja tarvikkeita on riittävästi ja ne ovat helposti saatavilla.

Lyhyen evästauon jälkeen on aika tehdä varastokierros. 1970-luvulla rakennetun sairaalarakennuksen varastotilat löytyvät useasta huoneesta käytävien varrelta. Päivi piipahtaa niistä jokaisessa. Happipulloja on riittävästi ja muutkin tarvikevarastot näyttävät olevan aika lailla järjestyksessä. Muutaman pahvilaatikon voisi purkaa hyllyyn.

– Jäljitän tässä samalla puuttuvaa lepo yön haararemmiä. Se oli täällä lainassa toiselta osastolta eikä ole vielä päätenyt takaisin, Päivi selittää tutkiessaan seinällä koukussa riippuvien kangasvoiden merkintöjä.

Osastokoordinaattorin tehtävää on jatkuvasti painotettu enemmän potilassijoittelun puolelle. Se on Päiville mieluista kehitys. Vaikka koordinaattori ei osallistu itse hoitotyöhön, hän luo osaltaan sille parhaita mahdollisia edellytyksiä. Kokonaiskuva vuodeosastojen tilanteesta auttaa löytämään parhaiten toimivat ratkaisut potilaiden sijoitteluun, vaikka oma osasto olisi täynnä.

– On ollut ilo huomata, kuinka osaston entinen ylilääkärikin innostui siitä, mikä voimavara tämä työni on. Lisäksi fyysisesti raskaan työn osuus väheni, kun saan keskittyä tähän tärkeimpään. Minusta näitä tehtäviä on tosi tärkeä kehittää.

Kolmososasto toimisi optimaalisesti noin 80–82 prosentin käyttöasteella. Tosiasiassa seurannat osoittavat, että käyttöaste on sitä korkeampi. Lisäksi kotiutuspäivänään potilaat ovat ikään kuin ylipaikoilla. Päivi Ahosen työssä se näkyy jatkuvana konsultointina eri yhteistyötahojen kanssa, suunnitteluna, ennakointina ja ongelmanratkaisuna. Puhelin soi taajaan ja kollegat piipahtavat vähän väliä vaihtamaan viimeisimmät tiedot tulijoiden ja lähtijöiden tilanteesta.

MONTA PALLOA ILMASSA

Päivi Ahonen istahtaa työpöytänsä ääreen ja tarkistaa muistilappunsa. Tilattavana on stetoskooppi, kaksi uutta patjaa tavallista leveämpiin potilassänkyihin sekä kiertyvä liitinosa happipullon letkuun. Liitinosa ja stetoskoopin voi tilata rivi-tilauksena logistiikkajärjestelmässä, mutta patjoissa on enem-

män selviteltävää. Päivi jättää toimittajalle soittopyynnön, sillä tilauksista vastaava henkilö ei ole juuri nyt paikalla.

Kellon lähestyessä yhtätoista Päivi saa tiedon, että Lahdesta olisi tulossa potilas, joka tilanteensa perusteella kuuluisi kolmososaston gastro-enterologisen erikoisan soluun. Kollega varmistaa Päiville vielä, että paikka sieltä on vapautumassa lounaan jälkeen, kun edellinen potilas siirtyy terveyskeskukseen puolelle. Nyt voi siis antaa siirtoluvan Lahteen.

– Tänne ei voi tulla odottamaan, vaan potilaita aletaan kuljettaa vasta, kun heille on annettu siirtolupa. Voin antaa sen vasta sitten, kun tiedän tarkalleen, koska vuodepaikka vapautuu, Päivi selittää.

Kun toisessa päässä vastataan, hän menee suoraan asiaan.

– Hyvinkään kolmososastolta Päivi Ahonen hei. Teiltä oli tänne jonossa potilas. Paikka olisi auki 12.30 alkaen. Mielellään saisi tulla ennen kolmea, että lääkäri ehtii vielä paneutua hänen asiaansa. Oliko jotakin perussairauksia, joista pitäisi tietää? Ja ei ole eristyksen tarvetta? Mukana olisi hyvä tulla epikriisiä ja tutkimustuloksia. Asia selvä, tervetuloa hänelle siis.

Puhelun aikana Päivi täyttää ISBAR-potilasilmoituksen, jolle kirjataan tulijasta ja hänen tilanteestaan keskeiset tiedot. Koska sairaaloilla on käytössä eri potilastietojärjestelmät, on tämä potilasilmoitus olennainen työkalu vastaanot-tavalle osastolle ennen kuin potilaan tilanne on tutkittu täällä ja tiedot kirjattu omaan järjestelmään. Omaan käyttöönsä Päivi kokoaa lisäksi listaa saapuvien potilaiden nimistä, saapumisista ja heille osoitettavista vuodepaikoista.

Lounastauko tuo kuitenkin tilanteeseen mutkan. Yhdy-skäytävässä ruokailun jälkeen hoitajakollega yhyttää Päivin ja kertoo, että siirtyväksi ajateltu potilas ei pääsekään lähtemään. ▶

Puhelin on Päivi Ahosen alituinen seuralainen. Siihen on vastattava aina.

Lahdesta tulijalle on siis löydettävä toinen paikka.

– Jaahas, tähän tulikin nyt tällaista sakkaa. Tämä ei ole ollenkaan ideaalia, mutta joskus käy näin.

Ennen palaamista kolmososastolle Päivi kapuaa raput kerrosta ylemmäksi kirurgiselle vuodeosastolle tarkistamaan tilanteen. Siellä on edelleen täyhtä. Samassa kännykkä soi. Päivi ottaa jälleen vastaan ilmoituksen saapuvasta potilaasta. Taustatietojen perusteella hän olisi nelososaston potilas. Päivi vie ISBAR-lomakkeen suoraan apulaisosastonhoitajalle, joka jää selvittämään asiaa.

PUHELIMEN PÄÄSSÄ

Työpisteelleen palatessaan Päivi Ahonen hämmästy. Ajantasaiset tiedot potilaspaikoista näyttävät, että kolmososastolta on siirtynyt eteenpäin kaksi potilasta, joiden siirtymisestä ei vielä aamulla ollut tietoa.

– Ohhoh. Aina parempi näin.

Päivin työpöydän päässä on kori, jossa on korjausta odottavia välineitä.

Päivi huulehtii niiden huollattamisesta. Pienessä pussissa on otoskooppi, jonka valo ei syystä tai toisesta toimi. Lääkintätekniikko tulee käymään ja poimii pussin käteensä.

– No moi Jarmo. Kuule, siitä on varmaan akku tai polttimo kaput, Päivi sanoo ja rei'ittää samalla pinon arkistoitavia lähetykslistoja mappiin.

Kännykkä soi ja värisee pöytää vasten. Päivi vastaa, käy ISBAR-lomakkeen kysymykset rivakasti läpi ja silmäilee samalla huonekarttaa. Nyt on tulossa potilas, joka on parhaillaan oman sairaalan ensiavussa.

Aiemmin osastokoordinaattorin työtä teki vain Päivi aamupäivisin. Toukokuusta asti tehtävässä jatkaa myös iltavuorolainen. Se on helpottanut Päivin työn rytmittämistä. Aiemmin asioita ei voinut jättää kesken, mikä tarkoitti usein ylityötä. Myös henkinen kuorma on keventynyt, kun työvuoron lopussa vastuun suuresta palapelistä voi jättää seuraavalle.

Hiukan ennen kahta kännykkä piriisee jälleen. Tulossa on potilas, jonka sairaalahoitoa vaativa vaiva on havaittu ta-

vallisella lääkärikäynnillä. Päivi kävelee käytävän päähän jututtamaan lyhyesti keuhkosolun hoitajia.

– Mikä teidän näkemys on, olisiko tuo neloshuoneen paikka paras? Hän tulee keuhkopolilta ja pääsee itse rollilla liikkumaan. Hyvä, paikka on buukattu hänelle.

Kunhan tämä paikkavaraus on tehty tietojärjestelmään ja Päivin omaan tulostettuun huonekarttaan, työpäivä alkaa Päivin osalta kääntyä loppuun. Juuri ennen vuoron vaihtumista kolmelta hän pitää vielä iltavuoroon tulleelle apulaisosastonhoitajalle raportin. Siinä hän kertoo, miten päivä on sujunut ja mistä kannattaa olla tietoinen. Viivyttelemättä ja jämptisti naiset käyvät läpi, mitkä vuodepaikat missäkin huoneessa ovat vapaina, mitkä vapautumassa ja mitä muita muutoksia on vielä odotettavissa. Huomenaamulla Päivillä on edessään uusi palapeli. Kännykkään vastaaminen jää nyt seuraavan vastuulle.

– Illalla ei juurikaan tee mieli jutella puhelimessa, Päivi virnistää ja sulkee kanslian oven takanaan. ■

Tänään töissä

KUKA

Päivi Ahonen, 46, työskentelee osastokoordinaattorina Hyvinkään sairaalassa. Työuralta löytyy myös hierojan ammatti, mutta vuonna 1993 valmistuneen perushoitajan tutkinnon pohjalta Päivi on edennyt osastosihteerin ja aulaemännän tehtävien kautta nykyiseen tehtäväänsä.

PERHE

Mies ja kolme lasta. Kahdella aikuisella pojalla on jo omat perheet, kuopustytö on 12-vuotias.

OMA AIKA

Liikunta kolme kertaa viikossa pitää kropan ja pään työkunnossa. Vapaa-aikaa kuluu myös kilpauimarituttaren harrastuksen parissa sekä mummoillessa. Puolison kanssa on vastikään palattu nuoruuden harrastuksen pariin tanssikurssilla.

HAASTAVINTA TÖISSÄ

Osaston käyttöaste on jatkuvasti hyvin korkea, mikä saa prosessit ajoittain sakkaamaan. Usein joudutaan myös valitsemaan kahdesta huonosta vaihtoehdosta se vähemmän huono. Lukuisien yhteistyötahojen kilpailu rajallisesta ajasta kuormittaa. Onneksi vuodet ovat opettaneet lopettamaan turhan märehtimisen.

PARASTA TYÖSSÄ

Työkaverit ja hurtti huumori silloinkin, kun tehtävät eivät ole ihania. Päivittäinen onnistumisen tunne, kun jonkin hankalan asian saa selvitettyksi. Ilo siitä, kun sairaana osastolle tullut potilas lähtee hyvävoimaisena kotiin tai jatkohoitoon.

POTILASVAHINKOJEN MÄÄRÄ PYSYNYT ENNALLAAN

TEKSTI JUKKA JÄRVELÄ

Vaikka potilasvahinkoilmoitusten lukumäärä on kasvanut 2010-luvulla, korvattavien potilasvahinkojen määrä on pysynyt likimain samana.

Potilasvahinko tarkoittaa puutteellista tai virheellistä hoitoa tai toimenpidettä, joka aiheuttaa vian, vamman tai sairauden. Myös hoitoon pääsyn viivästyminen voi olla potilasvahinko.

Viime vuonna Suomessa tehtiin lähes 9000 potilasvahinkoilmoitusta. Määrä on noussut jonkin verran koko 2010-luvun.

Viime vuonna korvattiin 2200 tapausta. Korvattavien tapausten määrä on kasvanut tällä vuosikymmenellä vain vähän.

Se, täyttääkö sattunut tapahtuma korvattavan potilasvahingon kriteerit, määritellään potilasvahinkolaissa. Kaikki potilasvahinkoasiat Suomessa käsittelee ja vahingoista korvaukset maksaa Potilasvakuutuskeskus. Potilasvakuutus turvaa sekä hoitohenkilökunnan että potilaan oikeudet potilasvahingon sattuessa.

VIRHEISTÄ ON OPITTAVA

SuPerin asiantuntijan Elina Ottelan mukaan työtä ei missään tapauksessa pidä tehdä vahinkoja peläten. Hoitaminen ja työnteko sujuvat, kun hoitajalla on hallussaan tarvittava osaaminen ja hän tekee työnsä huolellisesti.

Tarvitaan myös oikeaa asennetta.

– Jokaisessa työyksikössä pitäisi olla jonkinlainen vaaratilanteiden ilmoitusmenettely. Yleensä näiden tilanteiden kirjaaminen on puutteellista: on kiire tai kirjaamista vain ei pidetä tarpeellisena. Silti näen ilmoittamisen ja kirjaamisen parhaana keinona rakentaa työpaikalle suojamekanismeja potilasturvallisuuden hyväksi.

– Asiaa helpottaa, jos esimiehet eivät ole rakentaneet työympäristöön syyllistävää kulttuuria. Esillä on pidettävä ratkaisuja ja keinoja, jotta seuraavalla kerralla vastaavassa paikassa vältetään vahinkotilanteelta.

Ottela muistuttaa, että noin puolet haittatapahtumista voitaisiin estää, jos sattuneista virheistä opittaisiin ja toimintatapoja muutettaisiin.

RISKIPAIKKOJA

Ottelan mukaan aseptiikasta, lääkehoidosta ja raportoinnista huolehtiminen käy jokaiselle superilaiselle hyvänä perussuojana mahdollisia potilasvahinkoja vastaan.

– Jos aseptiikassa toimitaan ohjeiden mukaisesti, jo tällä pystytään välttämään vakavia infektioita, jotka saatavat olla kohtalokkaitakin potilaalle.

Peräti joka viides lääkkeenanto on havaittu virheelliseksi.

– Lääkehoitoonkin jäsenten kannattaa kiinnittää huomiota. Hoidon tai toimenpiteen jälkeen potilaalla saattaa olla paljon lääkkeitä, vahvojakin, ja tällöin tulee olla tarkkana.

Kolmantena Ottela nostaa esiin raportoinnin, sillä tärkeääkin tietoa ei kulje aina niin kuin pitää.

– Raportointi- ja kirjaustilanteissa tietoa ei aina mene perille, se on virheellistä tai sitä ei kuitata.

EI SYYLLISTETÄ

SuPerissa ei kirjata potilasvahinkotapauksia, mutta jäsenet ovat niistä kuu-

kausittain yhteydessä liittoon. Myöskään Potilasvakuutuskeskus ei kirjaa esimerkiksi lähi- ja perushoitajille sattuneita vahinkotapauksia mihinkään erikseen.

– Potilasvakuutusjärjestelmä perustuu siihen, että ei etsitä syyllisiä vaan pikemminkin syitä siihen, miksi potilasvahinko sattui, Potilasvakuutuskeskuksen yksikönjohtaja Minna Plit-Turunen kertoo.

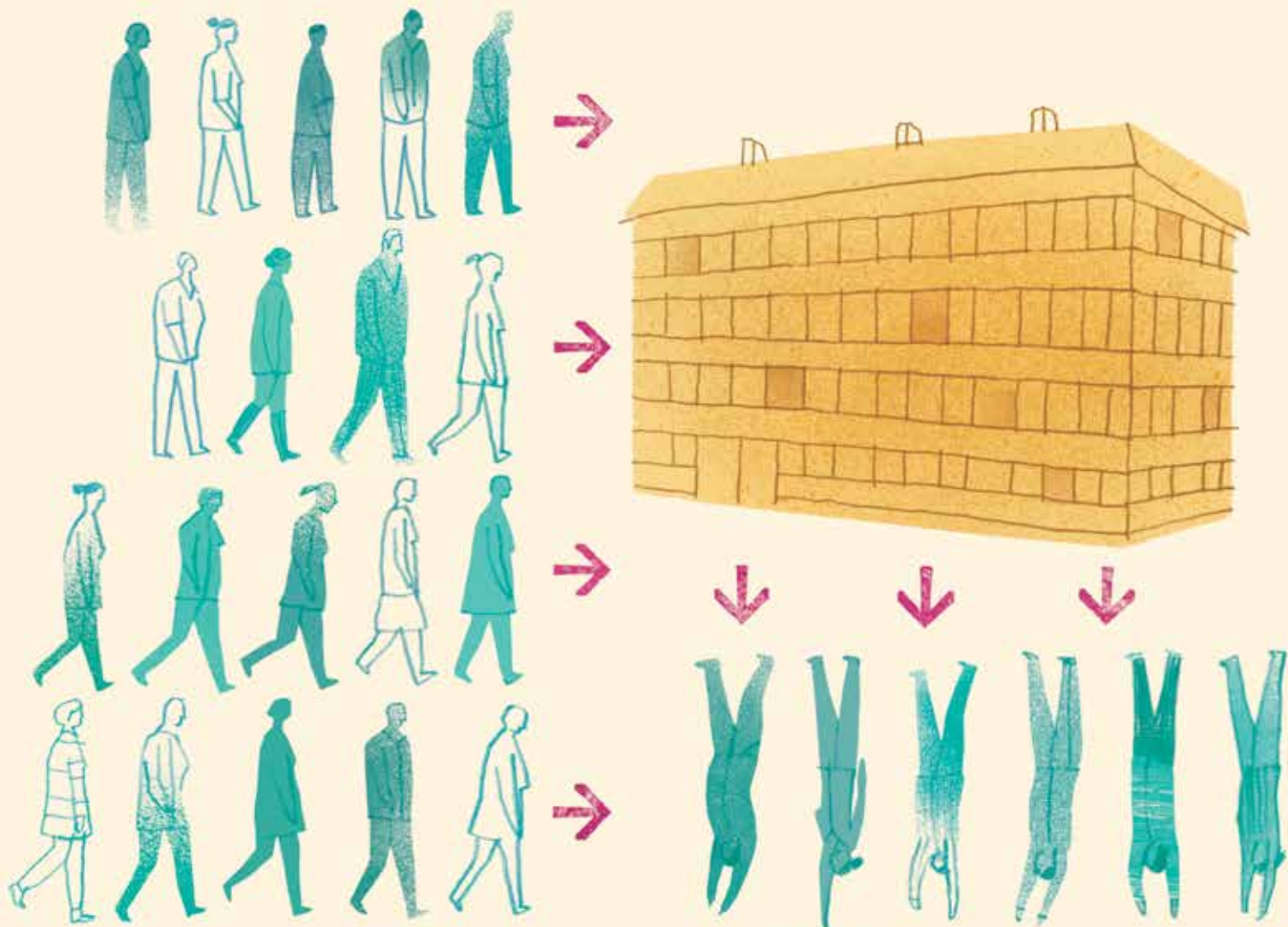
Vahinkoilmoitusten määrä on kasvanut yleisen tarkkaavaisuuden kohoamisen ja potilasvahingoista julkisuudessa käytyjen keskusteluiden myötä.

Valtaosa korvatuista potilasvahingoista on hoitovahinkoja. Yleisimpiä syitä ovat polven ja lonkan tekonivelleikkaukset. Hampaiden juurihoidoissa tapahtuneet korvaukset ovat olleet kasvussa. ■

LÄHIHOITAJAN TYÖN RISKIPAIKKOJA

Superilaisille potilasvahinko voi sattua esimerkiksi seuraavissa työtilanteissa:

- lääkkeiden jako
- aseptiikka
- raportointi ja kirjaaminen
- asentohoito
- katetrointi
- asiakkaan valvonta ja avustaminen.

Oppilaitos ja työnantaja eri mieltä
uudistuksen vaikutuksista

KOULUTUSREFORMI TULEE – MIKÄ MUUTTUU?

TEKSTI ANTTI VANAS KUVITUS SALLA PYYKÖLÄ

Superilaiset pelkäävät ammatillisen koulutuksen reformin vievän harjoittelupaikat ja sysäävän lisää koulutusvastuuta ennestäänkin ylikuormitetuille työpaikoille. Koulutuskeskuksen rehtori puolestaan uskoo reformin tulevan ja menevän hiljaa kuin lammen laine.

Uusin Työ- ja elinkeinoministeriön työolobarometri jakaa suomalaiset työpaikat viiteen portaaseen. Hyvän työelämän asteikolla parhaiksi noteeratuilla ”superduuneilla” ei valitettavasti tarkoiteta superilaisia duuneja: lähihoitajan työ sijoittuu asteikon puoliväliin, ”raskaisiin perusduuneihin”.

Tähän ryhmään kuuluvat ammatit barometri määrittelee sosiaalisesti laadukkaiksi mutta fyysisesti raskaita. Tyypillisiä ”raskaita perusduuneja” ovat lähi- ja sairaanhoitajan ohella muun muassa tarjoilija ja siivooja.

Hoitotyön fyysinen raskaus ei ole uutinen kenellekään. Työn sosiaalisesta laadukkuudesta todistaa muun muassa se, että työssä oppiminen sujuu hoito- ja hoiva-ammateissa paremmin kuin kenties millään muilla aloilla. Harjoittelijat ovat olleet osa hoitotyön arkea niin kauan kuin hoitotyötä on tehty.

Nyt pelätään hyvien perinteiden katkeamista, syynä opetusta oppilaitoksista työelämän suuntaan sysäävä ammatillisen koulutuksen reformi. Erityisen vaarallisena superilaiset pitävät teoriaopetuksen siirtymistä työpaikoille, jo ennestään ylikuormitetujen lähihoitajien kannettavaksi.

– SuPerin viime vuonna tekemän selvityksen perusteella tiedetään, että työpaikat eivät jaksota alalle opiskelevien opettamisesta yhtään nykyistä enempää vastuuta, muistuttaa SuPerin Päijät-Hämeen kuntayhtymän pääluottamusmies Marjut Hakala.

Hakalan mielestä oppilaitosten olisi vastattava erityisesti siitä, että opiskelijoilla on teoriatieto hallussaan ennen harjoittelun alkua. Nykyään opiskelijat rynnistävät työpaikoille lähes suoraan

kadulta, vain pari viikkoa opintojen alkamisen jälkeen.

– Opettajan roolia työpaikalla ja opettajien ja työpaikkaohjaajien yhteistyötä on vahvistettava, Hakala vaatii.

Reformi tuo hoitoalalle koulutus- sopimukset, jolloin oppilaitokset eivät enää maksa harjoittelupaikoista koulutuskorvausta. Tämän pelätään vaikeuttavan harjoittelupaikan saamista.

– Meille tulleiden yhteydenottojen perusteella opiskelijat ovat reformin jälkeen todella suuressa vaarassa jäädä ilman erikoissairaanhoitoa, ja yleensäkin terveydenhuollon työssäoppimispaikkoja. Näin siksi, että työnantajalle ei enää makseta koulutuskorvauksia.

KAIKKI HYVIN SALPAUKSESSA

Rehtori Päivi Saarelaisen puheista päätellen ammatillisen koulutuksen reformi ei ole kummoinenkaan juttu. Aina-kin Saarelaisen johtama koulutuskeskus Salpaus näyttäisi selviävän uudistuksesta pelkällä hienosäädöllä.

– Ammatillisen koulutuksen reformi lakeineen ja asetuksineen asettaa tavoitteet. Oppilaitokset ja työelämä päättävät yhdessä, miten näihin tavoitteisiin päästään, Saarelainen tuumii.

Päijät-Hämeessä toimivassa Salpauk- ►

nessa opiskelee noin 20 000 nuorta ja aikuista. Henkilöstöä talossa on seitsemisensataa.

– Meillä ei ole painetta kasvattaa työssäoppimisen määrää lähihoitajaopinnoissa, sillä sitä on paljon jo ennestään. Yhteistyö työnantajien kanssa toimii hyvin, eikä reformista seuraa suuria muutoksia, Saarelainen vakuuttaa.

Teoriaopetustakaan ei olla siirtämässä työssäoppimispaikoille – ja jos siirrettäisiin, niin rehtorin mukaan vastuuta teoriaopetuksesta ei säilytetä lähihoitajille. Opetuksesta vastaisivat edelleen opettajat.

– Järjestys ei muutu miksiäkään. Opettaja opettaa edelleen teorian ja antaa arvosanat. Työpaikalle mennään harjaantumaan ja oppimaan työelämän käytännöt.

Reformia pelätään rehtorin mukaan siksi, että asiasta ei ole keskusteltu tarpeeksi, eikä siitä tiedetä tarpeeksi. Lisäksi uudistusta lähdettiin toteuttamaan väärässä järjestyksessä: ensin vietiin toisen asteen ammatilliselta koulutukselta rahat, ja vasta sen jälkeen päätettiin koulutusreformia kokevasta laista.

– Ammatillisen koulutuksen rahoitusta on leikattu viime vuosina liki kolmanneksella. Opettajien määrä on vähentynyt rajusti. Tämä ei ole lisännyt luottamusta koulutusreformiin.

VAARANTUVATKO HARJOITTELUPAIKAT?

Superilaiset pelkäävät, että opiskelijat tulevat reformin jälkeen harjoitteluun raakileina: liian pian ja liian vähän opiskelleina. Saarelaisen mukaan tämäkin pelko on turha ainakin Salpauksen osalta.

– Opintojen alun ja ensimmäisen työelämäjakson välinen opetus oppilaitoksessa säilyy. Harjoitteluun ei siis mennä jatkossakaan ilman oppilaitosjaksoja.

Erittäin hyvää reformissa on rehtorin mielestä se, että nuorten ja aikuisten koulutuksen käytännöt yhdistyvät.

– Byrokratia vähenee, kun enää ei ole kaksia eri lakeja kaksine erilaisine näyttöineen, lomakkeineen ja arviointineen. Tämä selkiyttää ja helpottaa käytänteitä myös työpaikoilla.

Reformilain tullessa ensi vuonna voimaan oppilaitokset eivät voi enää maksaa työpaikoille korvausta työssäoppimisesta. Lähihoitajapiireissä pelätään, että työnantajat alkavat harjoittelijoita valitessaan suosia sairaanhoitajaopiskelijoita; ammattikorkeakoulut kun maksavat jatkossakin harjoittelupaikoista koulutusrahaa.

Saarelainen puolestaan uskoo hyvän yhteistyön työnantajien kanssa takaavan sen, että lähihoitajaopiskelijoille riittää työssäoppimispaikkoja tulevaisuudessakin.

– Pelissä on työnantajan oma etu. Sekä sairaanhoitajia että lähihoitajia tarvitaan, ja jollei molemmille löydy tarpeeksi harjoittelupaikkoja, ei jatkossa löydy niin osaavaa työvoimaa. Kaikki työpaikat eivät sitä paitsi ole tähänkään saakka edellyttäneet koulutusmaksua.

Koulutusreformin tarkoituksena on sitoa opiskelijat entistä tiukemmin tuleviin työpaikkoihinsa. Seuraako tästä, että harjoittelijoiden työpanoksella aletaan korvata ammatillaisen työpanosta? Saarelainen ei tähän usko.

– Työssäoppijat viettävät jo nyt pitkiä aikoja työelämässä, eikä moisesta ole näkynyt merkkejä.

Jotkut näkevät opintojen ja työelämän lähentämisen takana pyrkimyksen sote-alojen ammatillisen rakenteen hämärtämiseen: luodaan lähihoitajien alapuolelle vähemmän koulutettuja ja huonommin palkattuja työntekijäryhmiä, joilla sit-

ten korvataan lähihoitajia.

Saarelainen ei suostu huolestumaan lähihoitajan ammatin tulevaisuudesta.

– Lähihoitajakoulutusta arvostetaan. Se antaa hyvät mahdollisuudet jatko-opintoihin, ja alalla riittää töitä. Toisen asteen koulutus tuottaa jatkossakin ammatteja, joilla hyvää arkea rakennetaan.

VASTUU SIIRTYY, RAHA EI

Lupaako ammatillisen koulutuksen reformi sote-alan työpaikoille hyvää vai huonoa? Sekä että, tuumii ikääntyneiden palveluista ja kuntoutuksesta vastaava toimialajohtaja Ismo Rautiainen Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymästä.

Ero samalla alueella toimivan Salpauksen rehtorin kannanottoihin on kuitenkin selvä. Pisimmän miinuksen koulutusreformi saan Rautiaisen kirjanpidossa siitä, että oppilaitoksen työnantajalle harjoittelupaikasta maksama koulutuskorvaus jää pois.

– Koulutusvastuuta siirtyy koulusta työelämään, mutta rahaa ei reformin jälkeen siirry enää lainkaan. Koulutuskorvauksista kertyneellä summalla on tähän saakka huolehdittu muun muassa harjoittelijoiden sijoittamisesta ja heitä ohjaavan henkilöstön osaamisen ylläpidosta, Rautiainen sanoo.

Koulutusrahan poistuminen ja hakumenettelyn yksilöllistyminen saattavat Rautiaisen mukaan johtaa myös siihen, että harjoittelupaikat pyrkivät kuorimaan kerman päältä, eikä kaikille opiskelijoille löydy harjoittelupaikkaa.

– Miten uudessa tilanteessa taataan esimerkiksi se, että harjoituspaikkoja löytyy myös oppimisvaikeuksista kärsiville? Reformi voi johtaa opiskelijoiden epätasa-arvoiseen kohteluun.

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymässä ollaan kovasti kiukkuksia tavasta, jolla koulutusreformi runnottiin läpi työelämää kuulematta. Koulutuskorvauksien menetyksestä ei Rautiaisen mukaan tulla nielemään noin vain.

– Mistä ja miten korvaus jatkossa peritään, siitä tullaan neuvottelemaan oppilaitosten kanssa. On työnantajia,

jotka eivät ole perineet maksua tähänkään saakka, mutta meille se on tärkeä tulonlähde.

Koulutuksen painottumista työelämän puolelle Rautiainen pitää sinänsä hyvänä asiana.

– Hoito- ja hoivatyöhön pätee sama kuin lähes kaikkeen muuhunkin työhön: teknologia kehittyy vauhdilla, ja työ kehittyy siinä mukana. Työpaikoille painottuva koulutus pysyy oppilaitoksen seinien sisällä annettua koulutusta paremmin ajan tasalla. ■

Turvallisesti puolivälissä

Lähes neljännes suomalaisista työpaikoista on tekijöilleen joka suhteessa erinomaiset työskentelyolosuhteet tarjoavia "superduuneja", kertoo Työ- ja elinkeinoministeriön tuore työolobarometri. Viisiportaisen asteikon toisessa päässä olevien "ongelmatyöpaikkojen" osuus on 13 prosenttia.

Työpaikkoja vertailtiin kuudella mittarilla: häiriökäyttäytymiselle altistumisella, työn henkisellä kuormittavuudella, yhteisöllisyydellä, vaikutusmahdollisuuksilla, avoimuudella ja tasapuolisella kohtelulla sekä työn fyysisellä raskaudella.

Superduunit erottuivat edukseen kaikilla mittareilla. Parhaista työpaikoista nautiskelivat yksityisen sektorin johtajat, aineenopettajat, korkeakoulujen opettajat ja teknisten ja kaupallisten alojen erityisasiantuntijat. Enemmistöllä on korkeakoulututkinto.

"Ongelmatyöpaikat" jäivät muista ryhmistä jälkeen kaikilla mittareilla henkistä kuormittavuutta lukuun ottamatta. Työtehtävät ovat suorittavan portaan tehtäviä, joita tehdään työpaikalla ilman joustomahdollisuuksia. Tyypillisiä ammatteja olivat muun muassa pikaruokalatyöntekijä ja toimistoavustaja.

Lähihoitajan ammattia ei pääse barometrin perusteella moittimaan sen paremmin kuin kehumakaan: työ löytyy kolmannelta sijalta eli tarkalleen viisiportaisen rankingin puolivälistä.

Nämä "raskaat perusduunit" ovat sosiaalisesti laadukkaita mutta fyysisesti raskaita. Niihin kuuluu lähi- ja sairaanhoitajien ohella paljon suorittavan työn aloja: rakennus-, korjaus- ja valmistustöitä, maa- ja metsätalouden työntekijöitä, sekä palvelualojen työntekijöitä, kuten siivoojia ja tarjoilijoita. ■

TYÖOLOBAROMETRI – SYKSY 2016. TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JULKAISUJA 34/2017.

SUPER-ILLAT SYKSYLLÄ 2017

Tervetuloa SuPerin jäseniltaan kuulemaan ja keskustelemaan ajankohtaisista aiheista sekä verkostoitumaan muiden superilaisten kanssa.

Jäseniltoja järjestetään loka-marraskuussa 39 paikkakunnalla eri puolilla Suomea. Katso sinua lähinnä oleva jäseniltpaikkakunta ja ilmoittaudu mukaan! Pyydä mukaan myös SuPer-tuttusi.

Iltaapalan tarjoilu alkaa noin tuntia ennen tilaisuuksien alkua ellei toisin ole mainittu.

PAIKKAKUNTA	PÄIVÄ	LIITTOHALLITUKSEN JÄSEN/JÄSENET	JÄSENILOTPAIKKA	KELLONAIKA	SITOVAT ILMOITTAUTUMISET
Harjavalta	ti 24.10.	Helena Heljakka	Hotelli Hiittenharju Hiittenharjuntie 1	18.00–20.30	17.10. mennessä helena.heljakka@superliitto.fi tai puh. 040 512 6816
Helsinki	to 26.10.	Päivi Salmén/ Satu Kervinen	Sokos Hotel Presidentti Eteläinen Rautatiekatu 4	18.00–20.30	19.10. mennessä satu.kervinen@superliitto.fi
Iisalmi	ti 7.11.	Merja Ohvo	Hotelli Iisalmen Seurahuone Savonkatu 24	18.00–20.30	31.10. mennessä merja.ohvo@superliitto.fi
Ivalo	to 19.10.	Piiju Leppänen	Hotelli Ivalo Ivalontie 34	16.00–19.30	12.10. mennessä piiju.leppanen@superliitto.fi
Joensuu	pe 27.10.	Merja Ohvo	Sokos Hotel Kimmel Itäranta 1	18.00–20.30	20.10. mennessä merja.ohvo@superliitto.fi
Jyväskylä	ti 31.10.	Satu Landström	Sokos Hotel Alexandra Hannikaisenkatu 35	18.00–20.30	24.10. mennessä satu.landstrom@superliitto.fi tai puh. 050 400 6622
Järvenpää	to 19.10.	Päivi Salmén/ Satu Kervinen	Scandic Järvenpää Asema-aukio	18.00–20.30	12.10. mennessä satu.kervinen@superliitto.fi
Kajaani	to 19.10.	Mervi Lesonen	Sokos Hotel Valjus Kauppakatu 20	18.00–20.00	12.10. mennessä mervi.lesonen@superliitto.fi
Kankaanpää	ke 18.10.	Helena Heljakka	Lumiainen/kokouspalvelu Keskuskatu 31	18.00–20.30	11.10. mennessä helena.heljakka@superliitto.fi tai puh. 040 512 6816
Kemijärvi	ma 23.10.	Piiju Leppänen	Uittoniemen Rantahotelli Uitonpiirtti Uittonniementie 1	18.00–20.30	16.10. mennessä piiju.leppanen@superliitto.fi
Kokkola	ke 18.10.	Merja Puuskamäki	Sokos Hotel Kaarle Kauppatori 4	18.00–20.00	11.10. mennessä merja.puuskamaki@superliitto.fi tai puh. 050 463 9546
Kouvola	to 12.10.	Sanna Puhakainen	Sokos Hotel Vaakuna Hovioikeudenkatu 2	18.00–20.00	5.10. mennessä sanna.puhakainen@superliitto.fi
Kuopio	to 2.11.	Merja Ohvo	Sokos Hotel Puijonsarvi Minna Canthin katu 16	18.00–20.30	26.10. mennessä merja.ohvo@superliitto.fi
Kuusamo	to 12.10.	Mervi Lesonen	Sokos Hotel Kuusamo Kirkkotie 23	18.00–20.00	5.10. mennessä mervi.lesonen@superliitto.fi
Lahti (Yksityissektori)	to 2.11.	Ulla Tanttu/ Marjut Hakala	Scandic Lahti Vesijärvenkatu 1	18.00–20.00	27.10. mennessä ulla.tanttu@superliitto.fi
Lahti (Kuntasektori)	ti 31.10.	Marjut Hakala	Scandic Lahti Vesijärvenkatu 1	18.00–20.00	24.10. mennessä marjut.hakala@superliitto.fi
Lappeenranta	ti 10.10.	Sanna Puhakainen	Sokos Hotel Lappee, Brahnenkatu 1	18.00–20.00	3.10. mennessä sanna.puhakainen@superliitto.fi
Levi	ti 3.11.	Piiju Leppänen	Sokos Hotel Levi Tähtitie 4	17.00–20.30	27.10. mennessä piiju.leppanen@superliitto.fi
Lohja	ti 24.10.	Päivi Salmén/ Satu Kervinen	Gasthaus Lohja Laurinkatu 1	18.00–20.30	17.10. mennessä paivi.salmen@superliitto.fi
Mikkeli	ti 24.10.	Sanna Puhakainen	Sokos Hotel Vaakuna Porrassalmenkatu 9	18.00–20.00	17.10. mennessä sanna.puhakainen@superliitto.fi

PAIKKAKUNTA	PÄIVÄ	LIITTOHALLITUKSEN JÄSEN/JÄSENET	JÄSENILTAPAIKKA	KELLONAIKA	SITOVAT ILMOITTAUTUMISET
Oulu	ma 9.10.	Mervi Lesonen	Sokos Hotel Arina Kauppakeskus Valkea Isokatu 24, 4. krs	18.00–20.00	2.10. mennessä mervi.lesonen@superliitto.fi
Pello	ke 18.10.	Piiju Leppänen	Kahvila Ravintola Granni Kolarintie 9 A	18.00–20.30	11.10. mennessä piiju.leppanen@superliitto.fi
Pori	ti 17.10.	Helena Heljakka	Sokos Hotel Vaakuna Gallen-Kallelankatu 7	18.00–20.30	10.10. mennessä helena.heljakka@superliitto.fi tai puh. 040 512 6816
Porvoo	ke 18.10.	Päivi Salmén/ Satu Kervinen	Ravintola Seireeni Linnankoskenkatu 45	18.00–20.30	11.10. mennessä paivi.salmen@superliitto.fi
Rauma	ke 25.10.	Helena Heljakka	Hotelli Cumulus Rauma Aittakarinkatu 9	18.00–20.30	18.10. mennessä helena.heljakka@superliitto.fi tai puh. 040 512 6816
Riihimäki (Yksityissektori)	ma 23.10.	Ulla Tantt/ Marjut Hakala	Scandic Riihimäki Hämeenaukio 1	16.00–17.00/ ruokailu 17.00	16.10. mennessä ulla.tanttu@superliitto.fi tai puh. 040 748 0063
Riihimäki (Kuntasektori)	ma 23.10.	Ulla Tantt/ Marjut Hakala	Scandic Riihimäki Hämeenaukio 1	18.00–20.30/ ruokailu 17.00	16.10. mennessä ulla.tanttu@superliitto.fi tai puh. 040 748 0063
Rovaniemi	ti 17.10.	Piiju Leppänen	Sokos Hotel Vaakuna Koskikatu 4	18.00–20.30	10.10. mennessä piiju.leppanen@superliitto.fi
Salo	ma 23.10.	Jaana Rönnholm ja Jaana Dalén	Sokos Hotel Rikala Asemakatu 15	18.00–20.00	16.10. mennessä jaana.ronnholm@superliitto.fi
Savonlinna	ke 25.10.	Sanna Puhakainen	Sokos Hotel Seurahuone Kauppatori 4–6	18.00–20.00	18.10. mennessä sanna.puhakainen@superliitto.fi
Seinäjoki	ti 17.10.	Merja Puuskamäki	Sokos Hotel Lakeus Torikatu 2	18.00–20.00	10.10. mennessä merja.puuskamaki@superliitto.fi tai puh. 050 463 9546
Sodankylä	ti 24.10.	Piiju Leppänen	Hotelli Karhu Lapintie 7	18.00–20.30	17.10. mennessä piiju.leppanen@superliitto.fi
Tampere (Kuntasektori)	ke 29.11.	Juha Kataja	Scandic Tampere Station Ratapihankatu 37	18.00–20.00	20.11. mennessä juha.kataja@superliitto.fi tai puh. 040 701 5736
Tampere (Yksityissektori)	ke 29.11.	Ulla Tantt	Scandic Tampere Station Ratapihankatu 37	18.00–20.00	20.11. mennessä ulla.tanttu@superliitto.fi tai puh. 040 748 0063
Tornio	ma 16.10.	Piiju Leppänen	Hotelli Mustaparta Hallituskatu 6	18.00–20.30	9.10. mennessä piiju.leppanen@superliitto.fi
Turku (Yksityissektori)	to 19.10.	Jaana Rönnholm ja Jaana Dalén	Sokos Hotel Hamburger Börs Kauppiaskatu 6	18.00–20.00	12.10. mennessä jaana.ronnholm@superliitto.fi
Turku (Kuntasektori)	ma 16.10.	Jaana Rönnholm ja Jaana Dalén	Sokos Hotel Hamburger Börs Kauppiaskatu 6	18.00–20.00	9.10. mennessä jaana.ronnholm@superliitto.fi
Uusikaupunki (Kuntasektori)	ma 6.11.	Jaana Rönnholm ja Jaana Dalén	Gasthaus Pooki Ylinenkatu 21	18.00–20.00	30.10. mennessä jaana.ronnholm@superliitto.fi
Viitasaari	ke 1.11.	Satu Landström	Vehnänjyvä, leipomo- kahvila Pappilantie 4–6	18.00–20.30	25.10. mennessä satu.landstrom@superliitto.fi tai puh. 050 400 6622
Ylivieska	ma 16.10.	Mervi Lesonen	Ravintola Pikkuveli Lintutie 1	18.00–20.30	9.10. mennessä mervi.lesonen@superliitto.fi

SUPER-KVÄLLAR HÖSTEN 2017

ORT	DATUM	STYRELSEMEDLEM	PLATS	TID	BINDANDE ANMÄLNINGAR
Ekenäs	to 2.11.	Maj-Britt Skogberg	Hotel Sea Front Vitsippsgratan 2	18.00–21.00 måltid 17.30	Anmälan senast 26.10. maj-britt.skogberg@superliitto.fi Mer information på svenskspråkiga hemsidan.
Mariehamn	to 19.10.	Maj-Britt Skogberg	Hotel Arkipelag Strandgatan 35	18.00–21.00 måltid 17.30	Anmälan senast 12.10. maj-britt.skogberg@superliitto.fi Mer information på svenskspråkiga hemsidan.
Vasa	to 12.10.	Maj-Britt Skogberg	Sokos Hotel Royal Vaasa Hovrättsplanaden 18	18.00–21.00 måltid 17.30	Anmälan senast 5.10. maj-britt.skogberg@superliitto.fi Mer information på svenskspråkiga hemsidan.

#ARVOKAS LAPSI

TYÖSKENTELETKÖ LASTEN KANSSA TAI OLETKO ALASTA KIINNOSTUNUT?

Tule mukaan sinulle suunnattuun jäseniltaan paikkakunnallasi! Ota mukaan myös työkaverisi tai tuttuasi, ilta on kaikille avoin (ei siis tarvitse olla SuPerin jäsen).

Illan aloittaa SuPerin asiantuntijan puheenvuoro uusista varhaiskasvatussuunnitelmista ja lastenhoitajan roolista. Sen jälkeen edunvalvontayksikön asiantuntija vastaa kysymyksiin esimerkiksi palkasta, työajoista, määräaikaisista työsuhteista ja vuosilomista.

Ohjelma alkaa klo 18. Ruokatarjoilu alkaa puoli tuntia ennen ohjelman alkua.

Turku	10.10.	Tampere	7.11.
Kuopio	17.10.	Vaasa	8.11.
Joensuu	18.10.	Jyväskylä	21.11.
Lappeenranta	25.10.		

LUE LISÄÄ JA
ILMOITTAUDU

www.superliitto.fi/arvokaslapsi

tai SuPerin jäsenten ryhmästä

facebook.com/groups/SuPervarhaiskasvatus/

Ympäristökasvatus kuuluu päiväkotiin

Luonto – paras paikka oppia

TEKSTI MINNA LYHTY

Mitä pienempänä oppii liikkumaan luonnossa, sitä rakkaammaksi metsät, pellot ja rannat tulevat. Varhaiskasvatusvuodet ovat ratkaisevia lapsen luontosuhteen kehittymiselle.

Kuinka monta erilaista käpyä Salla löysi? Entä montako kiveä on Väinöllä? Löytyykö jotain pehmeää tai karheaa, entä hyvätuoksuista? Mitä sillä alkavia asioita täällä voisi olla? Tällaisia keskusteluja saatetaan käydä päiväkotiryhmän metsäretkellä.

– Lähes kaiken varhaiskasvatussuunnitelman sisällön voi oppia luonnon keskellä. Ei vain biologian tunteista, vaan esimerkiksi matemaattisia ja äidinkielen taitoja voidaan harjoitella metsäretkellä, Suomen Ladun lastentoiminnan suunnittelija Tiia Eskelinen kertoo.

Ympäristökasvatus on kirjattu varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelman perusteisiin. Sen tavoitteena on vahvistaa lasten luontosuhdetta, opettaa ympäristövastuuta ja ohjata heitä kohti kestävä elämäntapaa. Luontoretkeily kuuluukin lähes kaikkien päiväkotien arkeen.

– Luontosuhteelle tulee vahvempi pohja, mitä pienempänä metsässä tottuu olemaan. Kun luontoon kiintyy, sitä haluaa myös hoivata ja suojella.

SEIKKAILU ALKAKOON

Metsäretkillä lapset saavat liikuntaa lähes huomaamatta. He voivat käyttää motorisia taitojaan oman kehitystasonsa mukaisesti. Samalla kaikki aistit saavat harjoitusta. Luonnon keskellä kasvaa myös usko omiin kykyihin.

– Luonnossa oleminen on aina jonkinlaista selviytymistä. Lapsi oppii, miten varustaudutaan eri säillä ja vuodenaikoina. Hän saa kokemuksen omasta pärjäämisestä. Hänen kehontuntemuksensa lisääntyy ja minäkuvansa vahvistuu, Tiia

Eskelinen sanoo.

Luontoretkeily on mahdollista riippumatta siitä, missä päiväkotit sijaitsee. Kantakaupungin päiväkodissa retkeilyn suunnittelu vaatii enemmän luovuutta kuin luonnon keskellä sijaitsevassa päiväkodissa.

– Täytyy miettiä, miten voidaan hyödyntää puistomaista luontoa tai rantoja. Joitakin kertoja vuodessa kannattaa järjestää retki metsäisempään ympäristöön. Luontoa kyllä löytyy, tahotila määrittää mennäänkö sinne.

Eskelisen mielestä päiväkodin kasvattajan ei tarvitse olla luontoguru, vaan tärkeintä on olla innostunut ja heittäytyä lasten kanssa ihastelemaan ja ihmettelemään luontoa. Jos retkiä ei ole totuttu tekemään, kannattaa aloittaa pienestä.

– Jos päiväkotit on metsäisessä ympäristössä, pienille lapsille riittää retki aitojen toiselle puolelle. Siinä on heti seikkailu valmiina. Tärkeintä on luoda tilanne mukavaksi ja turvalliseksi. Kun lähiretkeily sujuu, voidaan ottaa seuraava askel ja mennä hieman kauemmaksi.

Ennen retkeilyn aloittamista, kasvat-

tajan täytyy huomioida turvallisuusasiat.

– Mitä riskejä retkellä on, miten niitä voi ehkäistä ennalta ja mitä tehdään, jos jotain kuitenkin tapahtuu. Kun turvallisuussuunnitelma on tehty, kasvattaja voi olla innostunut ja läsnä oleva, koska ei tarvitse murehtia.

Eskelinen suosittelee, että ryhmä kävisi samassa retkipaikassa, jotta paikasta tulee tuttu ja turvallinen. Samalla lapsi näkee, miltä se näyttää eri vuodenaikoina.

Kasvattaja ei tarvitse retkelle mukaan välttämättä juuri mitään. Metsä tarjoaa omat lelut: kiipeilypuut, kivet, kävyt ja kepit.

– Luupit eli pienet suurennuslasit, voivat olla kiva lisä retkellä. Lapsi voi heittäytyä mahalleen mättäälle ja katella pieniä yksityiskohtia. Mielikuvitus lähtee liikkeelle, kun sammaleet näyttävät valtavilta palmumetsiltä. ■

Lapsi- ja perhepalveluiden uudistus pöhisee maakunnissa

TEKSTI IRENE PAKKANEN KUVAT ISTOCKPHOTO JA INGIMAGE

Lapsi- ja perhepalvelut uudistetaan vuosina 2016–2018 vastaamaan nykyistä paremmin lasten, nuorten ja perheiden tarpeita. Etusijalla muutoksessa ovat lapsen etu ja oikeudet.

Sosiaali- ja terveysministeriön, Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen luoma Lapsiperheiden muutosohjelma LAPE on yksi hallituksen kärkihankkeista. Sen ohjausryhmän puheenjohtajana toimii valtiotieteen lisensiaatti Maria-Kaisa Aula.

Muutos liittyy sote-uudistukseen, jossa sosiaali- ja terveyspalvelut järjestää maakunta. Varhaiskasvatus, opetus ja hyvinvointi jäävät kuntien vastuulle.

Koska lapsiperheet ovat molempien asiakkaita, sote-palveluiden ja kuntien varhaiskasvatuksen välille tarvitaan toimiva yhteistyörakenne. Digitalisaatio ja yhtenäiset tietojärjestelmät helpottavat yhteydenpitoa, mutta kaikkea ne eivät ratkaise.

Parhaillaan maakunnallisissa LAPE-muutosohjelmissa luodaan uusia ja kehitetään jo pilotoituja palveluja ja niiden verkostoja. Tähtäimessä ovat nykyistä lapsi- ja perhelähtöisemmät, vaikuttavammat, kustannustehokkaammat ja paremmin yhteen sovitettut palvelut.

Isoja yhteistyöryhmiä ja käytännön työtä maakunnissa koordinoivat muutosagentit, joiden palkan valtio maksaa kokonaan.

– LAPE-uudistusta tehdään kaikilla tasoilla,

rakenteissa, yksittäisissä palveluissa sekä osaamisessa ja johtamisessa, Pohjois-Savon muutosagentti Minna Rytönen tiivistää.

TUKI AJOISSA VOI SÄÄSTÄÄ PALJOLTA

Avun hakemista ja saantia lapsiperheissä ovat pitkittäneet liika byrokratia ja se, että apu on hajallaan ja päällekkäin eri organisaatioissa. Myös asiakastiedot on hillottu lukuisiin asiakirjoihin ja rekistereihin.

Muutosohjelman yksi keskeisistä tavoitteista on tarjota lapsiperheille apua jo ennen kuin ongelmat kasautuvat ja alkavat ruokkia toisiaan. Jos perheen kokemus kertoo, että palvelua ei löydy tai sen saaminen kestää viikkoja tai kuukausia, sitoutuminen palveluihin lässähtää.

Kyse on myös rahasta, sillä korjaavat toimet, pisimmillään huostaanotto, tulevat monin veroin kalliimmiksi kuin ennaltaehkäisy.

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaan vuonna 2013 Suomessa tehtiin 64 500 lastensuojeluilmoitusta. Kiireellisesti sijoitettuja lapsia oli 4 200 ja huostaanotettuja 10 700. Määrä on pohjoismaisittain korkea.

Jokainen estetty huostaanotto säästää 60 000 euroa vuodessa, millä saa kaksi työntekijää perhe- ▶

työhön. Laitoshuollon välttäminen säästää 90 000 euroa vuodessa, millä sosiaali- ja terveysministeriön mukaan hankkisi intensiivistä perhetyötä yli seitsemäksi vuodeksi tai perhe voisi käydä perheneuvolassa 400 kertaa tai kotipalvelua voitaisiin järjestää noin 3 000 tuntia.

PERHEKESKUS KETJUTTAA PALVELUT

Uudistuksessa palvelut pakataan perhekeskusmalliksi. Keskuksat muodostuvat palveluketjuista, joista perheille poimitaan tukea kunkin tarpeen mukaan.

Perhekeskusmalli tarkoittaa matalan kynnyksen palvelujen, kuten neuvolan, sosiaalihuoltolain mukaisen lapsiperheiden sosiaalityön ja tukitoimien, perhetyön, lapsiperheiden kotipalvelun sekä kasvatus- ja perheneuvolan roolin vahvistamista.

– Lähihoitajan rooli muuttuu lasten ja perheiden palveluiden laajan toimintakulttuurin muutoksen myötä. Yhä enemmän korostuu monialainen yhteistyö, joka perinteisen sote-yhteistyön lisäksi tarkoittaa sivistyksen ja sosiaali- ja terveyden osaajien yhteistyön limittymistä sekä järjestöjen ja seurakuntien kanssa rakentuvaa yhteistyötä, muutosagentti Hanna Tiirinki Uusimaalta summaa.

Maakuntiin luotavissa verkostoissa lähihoitajien rooli on vahva etenkin perhetyössä ja lapsiperheiden kotipalveluissa.

– Näissä on jo nyt kehitetty monitoimijaisen työn malleja, joissa lähihoitaja toimii esimerkiksi perhetyön tiimissä ja läheisessä yhteistyössä sosiaaliohjaajien, sosiaalityöntekijöiden ja terveydenhoitajien kanssa, muutosagentti Eija Ala-Toppaari-Peltola Etelä-Pohjanmaalta kertoo.

LAPE-muutosohjelmaan sisältyy Kasvun tuki -kokonaisuus, jonka kautta tarjotaan esimerkiksi menetelmäkoulutusta lapsiperhetyössä toimiville. Menetelmistä esimerkiksi rakentavaan ja voimaannuttavaan puhekeskusteluun perustuva Lapset puheeksi sekä vauvaikäisten unikoulu koskettavat lähihoitajia.

APU NAPIN PÄÄSSÄ

Avun pyytämisestä pyritään tekemään lapsiperheille mahdollisimman mutkatonta.

– Perheiden tulee saada yksiselitteistä tietoa, mihin ja kuinka ottaa yhteyttä. Yhteydenottoa voidaan helpottaa sähköisillä tavoilla, muutosagentti Katja Saukkonen Etelä-Savosta kertoo.

Apu voi jatkossa olla yksinkertaisimmillaan hiiren klikkauksen tai älypuhelimien hipaisun päässä. Sähköisen palvelukanavan välityksellä kuka tahansa voi pyytää apua tai palvelua, tehdä yhteydenottopyynnön tai esittää kysymyksen.

Palvelu on aikaan ja paikkaan sitomaton, kynnyksetön ja nopea tapa olla yhteydessä lasten ja perheiden palveluihin. Varsinais-Suomessa Pyydä apua -nappi levitetään maakunnalliseksi lapsiperheiden perhekeskuspalveluiden yhden luokan neuvonta- ja yhteydenottokanavaksi.

– Palvelusta on hyviä kokemuksia. Osa perheistä hyötyy neuvoista ja ohjauksesta, osaa pystytään ohjaamaan tiiviimmän avun äärelle aiempaa nopeammin, jolloin ongelmat eivät ole vielä mutkistuneet liian suuriksi, muutosagentti Mikko Hulkkonen kertoo.

Toinen Varsinais-Suomessa maakunnallistettava yhteistyömalli LASTA yhdistää poliisin, syyttäjälaitoksen, lastensuojelun, somaattisen ja psykiatrisen sairaanhoidon tilanteissa, joissa epäillään, että lasta on pahoinpidelty tai käytetty seksuaalisesti hyväksi. Sen ydin on lapsilähtöinen viranomaisprosessin koordinaatio, viranomaisten nopea ja strukturoitu yhteistyö sekä suunnitelma lapsen tueksi esitutkinnan ja oikeusprosessin aikana. Turussa, Kaarinassa ja Raisiossa käynnistetty LASTA on laajentunut myös Salon, Loimaan ja Uudenkaupungin poliisiasemien tueksi.

RINNALLE PERHEKUMPPANI

Esimerkiksi lasten harrastusten tukeminen ja perhekumppanuus ovat asioita, joita Varkauden kaupungissa Pohjois-Savossa viedään eteenpäin yhdessä SOS-lapsikylän kanssa. Yhteistyö järjestön ja kaupungin välillä jatkuu soteuudistukseen saakka.

Osa useita palveluita käyttäviä lapsiperheitä sai viime vuonna rinnalleen perhekumppanin, jonka kanssa yhdessä mietittiin, mitä pitäisi tehdä ja mistä avusta on paras hyöty. Samalla karsittiin päällekkäiset palvelut.

Varkauden kolme perhekumppania ovat kaupungin perhetyöntekijöitä.

Asiakkaat tulevat neuvolan tai sosiaalityöntekijän ohjaamina. Perhekumppanuuden kestoa ei määritellä etukäteen.

Varkauden ja SOS-lapsikylän kehittämistyö palkittiin vuoden 2016 vaikuttavimpana Arvo-tekona. Palkinnon taustalla on yhteiskunnallisten yritysten ARVO-liitto, jonka perustajia ovat muiden muassa Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö ja Suomen Setlementtiliitto ry. SOS-yhteistyö poki vastikään myös Vuoden kunnallinen lastensuojeluteko -palkinnon.

Perhekumppania jalostetaan Pohjois-Savon YHDESSÄ! -ohjelmassa, jossa on mukana 18 kuntaa ja kymmenkunta yhteistyökumppania.

– Mallissa panostetaan kohtaamiseen, perheen tahtiin etenemiseen ja perheen voimaantumiseen. Yhdessä etsitään keinoja, jotta perheen tilanne ei lähtisi huonompaan suuntaan, kehittämispäällikkö Hannu Rusama SOS-lapsikylästä kertoo. ►

LAPE-muutosohjelman rahoitus on yhteensä 40 miljoonaa. Sosiaali- ja terveysministeriö rahoittaa esimerkiksi Pohjois-Savon ohjelmaa 1,1 miljoonalla, mistä saa jotain käsitystä maakunnissa käynnissä olevien ohjelmien laajuudesta. Valtioneuvosto linjaa lapsi- ja perhepalveluiden mallista ja hallinnosta vuonna 2019 sen jälkeen, kun maakuntaohjelmat on arvioitu.

Neuvokas tukee perheitä Etelä-Pohjanmaalla

LAPE on monille kunnille ja kuntayhtymille jo vuosia jatkuneen uudistamisen huipennus. Esimerkiksi kun Kauhavan, Evijärven ja Lappajärven kunnat yhdistyivät kuntayhtymä Kaksineuvoiseksi vuonna 2009, lapsi- ja perhetyötä alettiin uudistaa saman tien.

– Meillä on alusta lähtien ollut saatavilla lapsiperheiden kotipalvelu ja Neuvokas-perhetyö. Neuvokkaaseen ohjaututaan neuvolan terveydenhoitajan tai varhaiskasvatuksesta päivähoiton ohjaajan tai lastentarhanopettajan läheteellä, perhetyön tiimivastaava, sosiaaliohjaaja Merja Kattelus kertoo.

Neuvokas tarkoittaa tukea, jossa perhetyöntekijä on kahden kuukauden ajan perheen tukena. Viikoittaisia kotikäyntejä kertyy noin kymmenen.

Palvelu on tarkoitettu perheille, joissa on alle kouluikäinen lapsi tai lapsia. Neuvokas on maksuton, ja perhe voi saada sitä yhden jakson syntynyttä lasta kohti. Palvelu ei sulje ulos muuta apua, kuten unikoulua, kotipalvelua tai muita sosiaalipalveluja.

Aloituskäynnillä mukana ovat sekä

perhetyöntekijä että lähetteen tekijä.

– Perhetyöntekijät meillä ovat lähihoitajia. He työskentelevät samassa tiimissä koko perhetyön kanssa, johon kuuluu perheohjaaja ja minä tiimivastaavana ja sosiaaliohjaajana. Tiiviissä yhteistyössä kanssamme toimivat myös muut sosiaaliohjaajat ja sosiaalityöntekijät perhe- ja sosiaalipalveluista.

Jos perhe jakson jälkeen tarvitsee sosiaalipalveluita, neuvokastyöntekijä tekee yhdessä vanhemman kanssa yhteydenoton, jonka perusteella aloitetaan palvelutarpeen arvio laajemmin.

Kotipalvelusta perheet sopivat suoraan sosiaaliohjaajan kanssa.

– Yhdessä mietitään minkä verran apua perhe tarvitsee. Kotipalvelun perhetyöntekijä on yhteydessä perheeseen ja varaa ajan.

Uutta matalan kynnyksen palveluissa on Unikoulu Neuvokas. Ilmainen palvelu kuuluu kaikille perheille, joissa on yli 8 kuukauden ikäinen mutta alle kolmivuotias yöt kukku-

va pikkulapsi.

Perhetyöntekijä ohjaa vanhemmat alkuun unikoulussa, mutta vastuu sen toteuttamisesta ja yöhetkistä jää vanhemmille. Unikoulun aikana perhe voi kysyä neuvoa puhelimitse.

– Työntekijä voi mennä perheeseen päivällä, jotta vanhempi saisi silloin nukkua, Kattelus sanoo.

Lastensuojelun avohuollon tukitoimista maakunnassa pilottina on perhekuntoutus, johon sisältyy uutena ratkaisukeskeinen lyhytterapia.

– Lähihoitajan rooli on isompi neuvokkaassa ja kotipalvelussa ja kuuluu kuntoutukseen vain silloin kun on tarvetta käytännön avulla. Painopiste kuntoutuksessa on ohjauksessa ja terapiassa, Kattelus sanoo. ■

VANHENEMISEN HAASTEET

Omat ja ystäväni kokemukset viime keväänä ja kesänä toivat eteeni ikääntymiseen kuuluvat haasteet. Vasemman olkapääni jänne katkesi ja jouduin leikkaukseen. Eläkkeellä olevan ystäväni oli aloitettava pysyvä antikoagulanttihoito ohimenneen aivoverenkierron häiriön takia. Muistisairautta sairastavan vaimonsa omaishoitajana toimiva 71-vuotias ystäväni joutui iskiasoireistonsa takia leikkaukseen, mikä johti hänen vaimonsa kahden viikon pituiseen hoitoon palvelukodissa. Kolmannesta ystävästäni tuli omaishoitaja aviomiehen sairastuttua muistisairauteen.

Ja vielä lisää: 84-vuotiaan ystäväni aviomies kaatui, löi päänsä sementtipor-taisiin, menetti liikunta- ja muut ky-kynsä laajan aivoverenvuodon takia ja joutui pitkäkestoiseen laitoshoi-toon. Viidennen, 70-vuotiaan ystä-väni 92-vuotias äiti kaatui, sai lonkan ja reiden murtumat ja kuoli keuhko-embolian takia.

Lapsuutta, nuoruutta ja työikää kuvataan kehittymisen ja kas-vun aikana. Taidot sekä sosiaa-liset tehtävät ja roolit lisäänty-vät oppimisen, opiskelun, työn, perheen ja harrastusten kautta. Vanhenemista pidetään elämän alkuvaiheille vastakkaisena eli menetysten kautena. Kevään ja kesän kokemukseni kerto-vat menetysten todellisuudes-ta ikääntyessä. Ensin on

eläkkeelle siirtyminen ja työn sekä työtovereiden menetys. Sitten tulevat omat, puolison ja ystävien sairaudet ja niistä johtuvat kriisit. Niitä seuraavat sairastuneiden fyysisen, kog-nitiivisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn heikkene-minen ja ulkopuolisen avun tarpeen aiheuttamat konkreetti-set muutokset ja muutot. Läheisten ja ystävien kuolemat tu-levat mukaan kuvaan myöhemmässä vaiheessa, ja oma kuo-lemakin lähestyy. Menetysten kirjo johtaa läheis- ja ystävyys-suhteiden vähenemiseen.

Menetysten yleistyminen ikääntyessä on vääjäämätön tosi-asia. Niihin liittyvät surut altistavat vanhenevia ja vanhoja psyykkisille ja fyysisille sairauksille. Tästä huolimatta suurin osa ihmisistä kulkee tasapainoisesti läpi koko ikääntymisensä. He ovat elämän mestareita. Niin näyttävät ystäväniikin olevan.

Tutkimusten mukaan myönteinen elämänasenne, ystä-vyyssuhteet ja surujen jakaminen, osallistuminen, seurustelu kaikenikäisten kanssa, mielenkiintoiset toiminnot, liikunta ja hyvä ravinto edistävät selviytymistä tasapainoiseen elämään. Niihin ovat ystäväniikin tukeutuneet, vaikka eivät ole pereh-tyneet kyseisiin tutkimuksiin.

Olen selvinnyt vaikeammistakin elämän kolhuista. Itken kun itkettää. Kävelen ja voimistelen päivittäin. Olen löytä-nyt uusia ystäviä aloittamani vapaaehtoistyön kautta. Iloiset ja toimeliaat lastenlapseni ilahduttavat minua käymällä luonani. Olen rohkaistunut puhumaan muuttuneesta tilanteestani naa-purini kanssa ja näin saanut ymmärtävän ja auttavan ystäväni. Olen aina uskonut Jumalan apuun, ja uskon on vahvistunut sairauksieni myötä. Olen päättänyt olla menossa mukana kyky-jeni sallimissa rajoissa Aira Samulinin tavoin. Nämä lauseet ku-vastavat ystäväni ja minun kannanottoja vanhenemisen koh-taamisessa. Selviytymisen ja sopeutumisen näkymät ovat hyvät, kun rohkeasti ja luottavaisesti uskaltaa ponnistaa eteenpäin. ■

TYKKÄÄ SUPER-LEHDEN FACEBOOK-SIVUSTA JA VOITA KÄTEVÄ TERMOSMUKI!

**KAIKKIEN 19. LOKAKUUTA MENNESSÄ SUPER-LEHDEN SIVUSTA
TYKKÄNEIDEN KESKEN ARVOTAAN KOLME TERMOSMUKIA.**

Seuraamalla meitä Facebookissa pysyt ajan tasalla hoitoalaan ja
terveyteen liittyvistä uutisista, ja saat vinkkejä työhösi!

Klikkaa osoitteeseen: www.facebook.com/superlehti/

Lähihoitajaopiskelija Perttu Viitala toivoo, että ihmiset suhtautuisivat näkövammaisiin samalla tavalla kuin muihinkin ihmisiin. Kaikki ovat erilaisia mutta samanarvoisia.

SOKEAKIN VOI OLLA HOITAJA

TEKSTI JA KUVAT MINNA LYHTY

Perttu Viitala tietää, ettei hänen näkövammansa estä hoitajan työtä. Sen ovat jo todistaneet onnistuneesti suoritettut työssäoppimisjaksot ja voitto TaitajaPLUS-kilpailussa.

Näkövammaisen, sokeaksi luokiteltu Perttu Viitala, 31, valmistuu lähihoitajaksi joulukuussa Keskuspuiston ammattiopistosta. Toiveena on päästä töihin vanhusten pariin. Mutta hetkinen, miten sokea pärjää hoitajana?

– Voin tehdä kaikkea muuta paitsi pistää. Autan pesuissa ja pukemisessa samalla tavalla kuin muutkin hoitajat. Pahinta, mitä on tapahtunut, on se, että sukat menivät väärinpäin. Olen pitänyt vanhuksille myös jumppaa, pelannut pelejä ja vienyt heitä ulos. Pystyn mittaamaan verenpaineen joko puhuvalla mittarilla tai otan älypuhelimella kuvan näytöstä ja suurennan kuvan niin isoksi, että näen numerot.

Usein vanukset unohtavat näkövamman.

– He saattavat kysyä esimerkiksi paljonko kello on. Kun kävelen seinäkellon luo katsomaan läheltä viisareita, he hoksaavat, ai niin, ethän sinä näe. Joskus saan syytteitä siitä, etten vain laiskuuttani tee jotain, mikä vaatii tarkkaa näköä.

Perttu on kuitenkin huomannut työssäoppimisjaksoilla yhden haasteen: muistisairaiden parissa olisi tärkeää nähdä, mitä he touhuavat. Hänen mielestään muistiltaan terveiden, mutta fyysisesti rajoittuneiden vanhusten kanssa oleminen on sujuvampaa. He osaavat kertoa esimerkiksi sen, mistä kaapista löytyy mitäkin.

Ammatillinen erityisopettaja Ulla Ruuskanen on nähnyt Pertun pärjäävän mainiosti käytännön työssä. Palaute työssäoppimisjaksoista, joita on ollut muassa vanhusten hoivakodeissa, on ollut ainoastaan positiivista. Pertun mukaan hänet on otettu hyvin vastaan kaikissa työssäoppimispaikoissa.

Ammatillisen osaamisen on todistanut myös viime kevään TaitajaPLUS-kilpailu. Perttu voitti lähihoitajasarjan yhdessä näkövammaisen opiskelukaverin Ville Numminen Rodriguezin kanssa. TaitajaPLUS-kilpailu eroaa ammatitaidon Suomen mestaruuskilpailusta vain siinä, että opiskelijalla on mahdollisuus saada erityistukea.

– Saimme käyttää tehtävissä puhelinta, jonka avulla suurensimme paperilla olevan tekstin. Pitkiin teksteihin käytimme puhesyntetisaattoria. ►

KUIN UIMALASIT SILMILLÄ

Perttu Viitala sairastaa Leberin tautia. Näköhermon rappeumasairaus puhkeaa yleensä parikymppisenä ja näin kävi Pertullekin.

– Kun täytin 19 vuotta, näin selkeästi. Seuraavan vuoden tammikuussa lähti näkö toisesta silmästä ja huhtikuussa toisesta. Tällä hetkellä näen sameasti. Näkö on sellainen kuin sukeltaisi veden alla ja pinnalle noustessa uimalasit olisivat täynnä vettä.

Perttu ei käytä valkoista keppiä, eikä tarvitse opaskoiraa. Älypuhelin on ainoa käytössä oleva apuväline. Hän kertoo oppivansa uudet reitit kulkemalla ne kerran ja vieraissa tiloissakin liikkuminen alkaa sujua nopeasti. Tuskin kukaan vastaanottaja edes huomaa, ettei Perttu näe. Puhuessakin hän katsoo silmiin.

– Etsin kasvoista kulmakarvat ja kohdistan katseeni niihin. Vika ei ole silmissä, vaan aivoissa, joten katseen kohdistaminen onnistuu.

Sairaus ei tullut yllätyksenä perinnöllisyytensä vuoksi. Pertun äidillä näkö alkoi heiketä 28-vuotiaana. Myös tämän kahdella sisaruksella on sama sairaus. Perttu kävi silmälääkärillä 10-vuotiaasta asti säännöllisesti, mutta näön heikkenemistä ei havaittu teini-iässä.

– Ajattelin jo, ettei sairaus tule minulle. Se puhkeaa noin 70 prosentille miehistä, jotka kantavat geenivirhettä. Naisista vain noin 30 prosenttia sairastuu itse, mutta geeni siirtyy jälkeläisille äidin kautta.

Perttu kävi ammattikoulua ja teki monenlaisia töitä ennen sairastumistaan. Kun näkö alkoi heiketä, hän oli töissä autopurkaamolla. Autot olivat tärkeitä, mutta aika pian nuori mies ymmärsi, että hänen ajonsa on ajettu. Masennus ei kuitenkaan vallannut mieltä.

– En alkanut surra. Ajattelin, ettei onneksi lähtenyt jokin muu aisti. Tuttavapiirissäni oli masentuneita, itsetuhoisia ihmisiä. Yritin sanoa heille, että teillä on sentään kaikki ais-

tit tallella ja heitin huumorilla, että minäkin saattaisin hypätä kaivoon, jos vain näkisin missä se kaivo on. Olen koittanut pärjätä huumorilla.

TÖITÄ KAHDEKSANA PÄIVÄNÄ

Perttu Viitalan näkökyky heikentyi niin voimakkaasti, että puolen vuoden sairausloman jälkeen hän joutui jäämään eläkkeelle. Hänen kotipaikkakunnallaan Mikkelissä näkövammaisten mahdollisuudet päästä koulutukseen ja sitä kautta työelämään olivat rajalliset.

Pertun päivät kuluivat läheisten ihmisten parissa, matkustelemalla ja kirjoja lukemalla, mutta pitemmän päälle se kävi tylsäksi. Tammikuussa 2015 hän hakeutui Keskuspuiston ammattiopiston valmentamaan koulutukseen, jonka aikana karitettiin itseä kiinnostavia aloja.

– Olen sosiaalinen ja ulospäinsuuntautunut. On mukavaa olla ihmisten kanssa tekemissä ja auttaa heitä. Siksi lähihoitajan ammatti alkoi kiinnostaa.

Perttu haki lähihoitajakoulutukseen, läpäisi haastattelut ja aloitti opinnot. Aluksi opinnot tuntuivat vaikeilta, mutta pian ne alkoivat sujua.

– Onneksi nykYTEKNOLOGIA mahdollistaa opiskelun heikkonäköiselle. Kaikki opiskelumateriaalit ovat digitaalisessa muodossa, joten voin suurentaa tekstit tai muuttaa ne puheeksi.

Opinnot ovat tuoneet arkeen ryhtiä. Vuorokausiyritymistä on pidettävä kiinni eri tavalla kuin ennen.

– Elämässäni on nyt tavoitteita, ennen ei ollut selvää päämäärää. Olen lähettänyt jo työpaikkahakemuksia, mutta uskon, että valmistumisen jälkeen on paremmat mahdollisuudet saada kutsuja haastatteluihin. Jos löydän mukavan työpaikan, voin tehdä töitä vaikka kahdeksana päivänä viikossa. ►

KATSO, MITEN NÄKÖVAMMAISELTA SUJUUR VERENPAINEN MITTAUS

Lähihoitajaopiskelijat Yasemin Güneşten, potilaan rooliin heittäytynyt Pinja Ali-Mattila ja Perttu Viitala harjoittelevat hoitotyötä ammatillisen erityisopettajan Ulla Ruuskasen ohjauksessa.

Osaamisvaatimukset ovat
samat kuin muilla

KESKUSPUISTON AMMATTI- OPISTOSTA VALMISTUU AMMATTILAISIA

Keskuspuiston ammattiopisto on toisen asteen ammatillinen erityisoppilaitos ja erityisopetuksen kehittämiskeskus. Lähihoitajaopiskelijoita on 60, jotka on jaettu 12 opiskelijan pienryhmiin. Kaikilla opiskelijoilla on peruste erityisopetukseen, kuten aistivamma tai oppimisvaikeuksia. Opettajat haastattelevat lähihoitajaopinnoista kiinnostuneet.

– Selvitämme, onko hakijalla soveltuvuutta alalle ja onko tutkinnon suorittaminen hänelle mahdollista. Joskus joudumme ohjaamaan hakijan muihin opintoihin, sillä SORA-säädökset koskevat myös Keskuspuiston ammattiopistoa, ammatillinen erityisopettaja Ulla Ruuskanen kertoo.

SORA-lait määrittelevät opiskelijaksi ottamisen esteitä, opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista sekä päihdetestausta ja kurinpitoa. Opiskelijaksi ottamisen edellytyksenä on se, että lähihoitajaksi valmistuva pystyy työskentelemään alalla.

Keskuspuiston ammattiopiston opiskelijoilla on sama opetussuunnitelma kuin muillakin lähihoitajaopiskelijoilla. Heillä on yhtäläiset osaamiskriteerit ja ammattitaitovaatimukset. Ainoana erona muihin oppilaitoksiin on se, että Keskuspuistossa on mahdollista saada yksilöllisempää opetusta ja tukea opintoihin.

Jokaiselle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS) ja opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). HOJKSiin kirjataan yksilölliset järjestelyt ja tukitoimet, joita opintojen edistyminen vaatii. Lisäksi mietitään keinot tavoitteiden saavuttamiseksi. Esimerkiksi jos opiskelija oppii parhaiten käytännön työssä, hänen opinnoistaan tehdään työelämäpainotteiset.

Opinnoissa käytetään sähköistä oppimisalustaa, jonne opettaja valikoi digitaalista materiaalia.

– Opiskelijoiden ei tarvitse etsiä tietoa sieltä täältä, mikä auttaa monia. Verkko-oppimisalustan kautta voi palauttaa myös tehtävät, jotka voivat olla kirjallisia tai suullisia. Käytämme opinnoissa myös videoita.

ASENNE KOHDALLAAN

Ulla Ruuskanen kertoo, että usein paras tuki opiskelijalle on rohkaisu.

– Monia on kiusattu, ja se on tehnyt heidät epävarmoiksi. Meidän tehtävänä on kannustaa heitä. Kun opiskelija huomaa osaavansa, se kasvattaa intoa ja motivaatiota.

Ennen työssäoppimisjaksoa opiskelija käy yhdessä opettajan kanssa tutustumassa työssäoppimispaikkaan. Työpaikkaohjaajan kanssa keskustellaan siitä, miten ohjata opiskelijaa, jotta tämä oppisi parhaiten. Jakson aikana seurataan, pärjääkö opiskelija annetulla tuella.

Oppilaitoksessa työskentelee ohjaajia, jotka auttavat opinnoissa ja tarvittaessa menevät mukaan työssäoppimisjaksoille. Näkövammaisilla lähihoitajaopiskelijoilla ja jo valmistuneilla hoitajilla on oikeus myös henkilökohtaiseen avustajaan, mutta esimerkiksi Perttu Viitala selviytyy työtehtävistä itsenäisesti.

– Avustaja toimii lähihoitajan silminä, muun muassa kertoo, miltä potilaan iho näyttää. Hoitovastuu on kuitenkin lähihoitajalla.

Ruuskasen mukaan Keskuspuiston lähihoitajaopiskelijat saavat jatkuvasti myönteistä palautetta työssäoppimisjaksoista.

– Meidän opiskelijat ovat motivoituneita. Kuulemme usein, että opiskelijoilla on kunnioittava asenne asiakkaita kohtaan.

Opettajan mukaan lähihoitajaopiskelijat ovat työllistyneet hyvin valmistuttuaan.

– Viime kevään valmistuneista useampi on saanut jo vakituisen työpaikan. ■

Lähihoitajaksi ammatillisesta erityisoppilaitoksesta

Suomessa on seitsemän ammatillista erityisoppilaitosta. Keskuspuiston ammattiopistossa ja Kiipulan ammattiopistossa on mahdollista opiskella lähihoitajaksi. Oppilaitoksissa opiskelijat saavat erityistä tukea muun muassa oppimisen ja sosiaalisten vaikeuksien sekä psyykkisten ja fyysisten sairauksien vuoksi. Myös tavallisissa oppilaitoksissa järjestetään ammatillista erityisopetusta.

Omat tunnereaktiot voivat jännittää kokematon lähihoitajaa

SAAKO SAATTOHOITO- TILANTEESSA ITKEÄ?

TEKSTI SONJA KÄHKÖNEN KUVAT JUKKA JÄRVELÄ

Hoitajallakin on oikeus tunteisiin, mutta tunteet eivät saa hallita hoitotilannetta.

Maija Mäkisalo alkoi lähihoitajaopintojensa viimeisenä vuonna odottaa, milloin hän kohtaisi vainajan ensimmäistä kertaa. Tällaista tilannetta ei vielä silloin tullut.

– Se tapahtuikin aivan yllättäen pian valmistumiseni jälkeen, kun olin yksin yövuorossa. Tilanne meni kuitenkin varsin hyvin. En mennyt paniikkiin tai pelännyt.

Mäkisalo kertoo, että hänen kohtamansa opiskelijat ja vastavalmistuneet hoitajat usein jännittävät omia tunteitaan saattohoitotilanteissa. Moni esimerkiksi pohtii, saako hoitaja itkeä potilaan kuollessa.

– En tiedä, onko tähän oikeaa vastausta, mutta hoitajakin on ihminen ja hänellä on oikeus tunteisiin.

Maija kertoo esimerkin tilanteesta, jossa hänelläkin nousivat tunteet pintaan. Hän toimi pitkään erään vanhuksen omahoitajana, kunnes asukas menehtyi.

– Kävin siinä töiden lomassa pyyhkimässä kyyneleitäni kansliassa lääkekaapin oven takana. Joskus hoitajakin itkee. Kokemukseni mukaan omaiset harvoin pitävät hoitajan herkistymistä kielteisenä asiana.

Mäkisalo kuitenkin huomauttaa, ettei hoitaja ole koskaan se, jota lohdutetaan. Hoitajan kokemus suru ei voi myöskään olla hänen työssäjaksamistaan hallitseva asia.

Maija Mäkisalo suunnitteli 15-vuotiaana lähihoitajaopiskelijana uraa lasten parissa. Työssäoppimisjaksolla vanhustyö vei mennessään. Mäkisalo pitää työssään pitkäaikaishoidossa siitä, että asukkaat tulevat tutuiksi.

KUOLEMAAN VOI TOTTUA

Entä voiko kuolemaan tottua? Maija Mäkisalo toteaa, että siihen voi ja pitääkin tottua työssä, jossa kuoleman kohtaaminen on luonnollista.

– Kuolemaan on totuttava, jotta sitä ei joka kerta koe kuormittavana asiana. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että itsensä pitäisi jollain tavalla kovettaa.

Mäkisalo on tehnyt vanhustyötä yksitoista vuotta. Tällä hetkellä hän työskentelee Pispán tehostetun palveluasumisen yksikössä Tampereella. Saattohoidon toteuttaminen ei ole hänen työssään päivittäistä, mutta kuitenkin selkeä osa työtä.

– Kun ikäihminen tulee Pispään, alamme puhua hänelle loppuelämän kodista. Suurin osa vanhuksista hyväk-

syy ajatuksen omasta kuolemastaan jo ennen saattohoitovaihetta. Siinä mielessä kuoleman kohtaaminen on vanhustyössä luontevaa.

MITÄ SANOA SAATTOHOITOTILANTEESSA?

Maija Mäkisalonen mukaan yksi lähihoitajan tärkeimmistä taidoista saattohoidon toteuttajana on hyvät vuorovaikutustaidot. Tavat, joilla asukkaat suhtautuvat kuolemaansa, ovat hyvin erilaisia. Osa vanhuksista odottaa ja toivookin jo kuolemaansa.

– Silloin kun vanhus toteaa, että haluaisi päästä pois, hän usein vain haluaa sanoa asian ääneen ja tulla kuulluksi. Hoitajan ei tarvitse alkaa pahoitella, että älä nyt noin ajattele. Tyypillisesti itse kysyn tässä tilanteessa, että tuntuuko sinusta siltä ja usein vastaus on, että tuntuu. Asiasta ei ole tarvetta puhua yleensä sen enempää.

Mäkisalo toteaa, että on tuki vanhuksia, jotka pelkäävät kuolemaansa. Jotkut puolestaan käsittelevät kuolemaa huumorilla. Hoitajan on otettava sekin vastaan hyvällä maulla.

Myös omaisten kanssa on osattava toimia. Maija muistuttaa, että hoitajan on rohkeasti puhuttava omaisille asioiden

oikeilla nimillä.

– Lähiomaiset saattavat olla itse hyvin iäkkäitä. He eivät välttämättä ymmärrä saattohoidon tarkoittavan sitä, että ihminen tulee hyvin pian kuolemaan. Siksi pitäisi rohkeasti puhua vaikkapa lähestyvistä kuolemasta.

Mäkisalonen mukaan hoitaja voi myös sanoittaa lähestyvän kuoleman.

– Voi esimerkiksi kertoa, mistä hengityskatkokset johtuvat ja että jokin asia, esimerkiksi ruokahalun menettäminen, on tyyppillistä, kun kuolema lähestyy.

Hoitajan ei ole syytä puhua omista kokemuksista tai menetyksistä.

– Joskus ihmiset ajattelevat, että on helpompi lohduttaa toista kertomalla, että on itsekin kokenut saman. Tämä ei välttämättä ole hyvä tapa. Silloin, jos hoitajalla ei ole mitään viisasta sanottavaa, on parempi olla sanomatta mitään. Usein pelkkä läsnäolo riittää. ■

Motivaatio syntyy tekemällä

Mitä ikinä haluatkin tehdä, motivaatio kantaa eteenpäin. Motivaatiota ei voi löytää, vaan se syntyy tekemällä, sanoo Vertti Harjuniemi.

Opiskelijalla on vielä pari vuotta opintoja edessään ennen valmistumista. Oma tavoite on tiedossa, mutta mitä jos kiinnostus opiskelua kohtaan hetkellisesti loppahtaa?

– On tavallista, että matkalla kohti omaa päämäärää on suuntavaihteita. Silloin on tärkeää palauttaa mieleen, miksi lähdit alun perin tavoittelemaan omaa päämäärääsi, sanoo palomies ja valmentaja Vertti Harjuniemi.

Harjuniemen mukaan motivaatio säilyy, kun ottaa toistuvasti pieniä askeleita eteenpäin.

– Esimerkiksi koulussa on tärkeää, että saa jatkuvasti suoritettua jotakin. Pientenkin tulosten tekeminen on välttämättömyyksiä, sillä muuten into tekemiseen loppuu. Ei penkkiopintunerrustakaan jaksa tehdä loputtomiin, jos tulos on joka päivä sama. Sama pätee kaikkeen tekemiseen.

Harjuniemi toteaa, että motivaatio on asia, jota ei voi löytää. Sen sijaan motivaatio syntyy tekemällä.

– Koulunkäynnistäkin tulee mukavaa silloin, kun saa hyviä arvosanoja ja opinnot etenevät. Näin motivaatio säilyy.

Harjuniemen mukaan myös suunnitelmallisuus auttaa tavoitteiden saavuttamisessa.

– Kannattaa suunnitella etukäteen, milloin aiot tehdä mitään ja monelta aiot sen tehdä. Muista myös kirjata se ylös. Kirjattu suunnitelma toteutetaan 75 prosenttia todennäköisemmin kuin ei kirjattu, koska se on askel lähemmäksi konkretiaa. ■

Vertti Harjuniemi kannustaa hakeutumaan ympäristöön, jossa on samoista asioista kiinnostuneita. Muiden kiinnostus samaan tekemiseen ruokii myös omaa motivaatiotasi.

PUHEENJOHTAJAPÄIVILTÄ PUHTIA AO-TOIMINTAAN

TEKSTI JA VALOKUVAT MARJO SAJANTOLA

SuPerin ammattiosastojen puheenjohtajat kokoontuivat Helsingissä puheenjohtajapäiville kuulemaan ajankohtaisista asioista. Samalla päästiin keskustelemaan ammattiosastotoiminnan haasteista.

SuPerin toiminnan kivijalka muodostuu ammattiosastoista. Ne huolehtivat jäsenten edunvalvonnasta ja tuovat liiton palvelut lähelle jokaista superilaista

asuinpaikasta riippumatta.

Vahvaa liittoa kuunnellaan ja vahva liitto vaikuttaa myös valtakunnan tasolla. Liiton tärkein voimavara on joukko-

voima, yhdessä tekeminen. Näin jokainen superilainen tuo lisää vahvuutta liiton toimintaan.

Ammattiosastojen haasteena on ak-

Työryhmissä tutkittiin tulevien muutosten vaikutusta ammattiosaston toimintaan. Kasiryhmä työsti yhteisöllisyyttä. Tulevaisuus vaatii verkostoitumista yli ammattiosastojen rajojen ja useiden ammattiosastojen yhteistä toimintaa.

tivoida jäsenet osallistumaan superilaisille näkyvyyttä tuoviin tapahtumiin. Puheenjohtajapäivillä haettiin tähän uusia keinoja ja jaettiin myös paljon onnistumiskokemuksia.

HAASTEET KIETOUTUVAT SOTE-UUDISTUKSEEN

SuPerin puheenjohtaja Silja Paavola kertoi, että liitossa tiedetään kyllä, millaisia paineita ammattiosastojen puheenjohtajiin kohdistuu heidän hoitaessaan tehtäväänsä. Maakunta- ja sote-uudistukset ovat tuoneet haasteisiin vielä oman lisänsä.

– Sotesta kuulette kohta enemmän. Kaikki asiat, joihin ammattiosastojen on valmistauduttava, kiertyvät sen ympärille.

– Koulutus on toinen iso asia. Koko lähihoitajakoulutus muuttuu. Jos emme siihen pysty vastaamaan, tulevaisuudessa meillä ei ole kollegoita, Paavola painotti.

Hän muistutti, että SuPer on koulutusreformista antamissa lausunnoissaan puoltanut aina ammattiopettajien työn jatkuvuutta ja vaatinut, että opiskelijat saavat tarvitsemansa teorian tiedon koululta. Koulutuksen laadun on säilyttävä korkeana, sillä sosiaali- ja terveydenhuolto tarvitsee koulutettuja lähihoitajia.

– Jos olisimme putki- tai sähkömiehiä, kukaan ei tulisi sanomaan, että tuota työtä voisi tehdä kuka vain. Te olette omasta ammatistanne ylpeitä. Vieköö sitä ajatusta eteenpäin. Kirjoitakaa yleisönosastoille tai muuten kertokaa kuntalaisille, että se lähin hoitaja

Ykkösrhyhmässä pohdittiin muun muassa, miten ammattiosastojen toimialueiden laajenemisen tuomiin haasteisiin kyetään vastaamaan.

Kuutosryhmä mietti keinoja monipuoliseen, reaaliaikaiseen viestintään tietoturva huomioiden.

JOS OLISIMME PUTKI- TAI SÄHKÖMIEHIÄ, KUKAAN EI TULISI SANOMAAN, ETTÄ TUOTA TYÖTÄ VOISI TEHDÄ KUKA VAIN.

on superilainen hoitaja ja se tarpeellisin hoitaja on myös superilainen.

SUPERIN SOTE-MALLI

SuPerin laatima sote-uudistuksen pelastuspaketti julkaistiin puheenjohtajapäivillä, ja puheenjohtajat pääsivät näin ensimmäisenä tutustumaan siihen.

Esitellessään mallia kehitysjohtaja Jussi Salo painotti, että sote-uudistus on välttämätön, mutta nykyisillä suunnitelmilla se ei tule onnistumaan. SuPerin mallissa sote-uudistus irtotetaan maakuntauudistuksesta ja toteutetaan kuntayhtymämallina. Se on maakuntamallia demokraattisempi, sillä myös pienimmät kunnat saisivat äänestä kuuluvuuden.

Liitto on lisäksi laskenut todennäköiset maakuntavaalien tulokset käyttäen pohjana viimeisiä eduskunta- ja kuntavaaleja sekä ottanut vertailulaskelmissa huomioon myös vaalitaktiokinnin. Maakuntavaltuustojen paikkajakoennuste ja kuntakohtaiset luvut voi käydä tarkastamassa liiton nettisivuilta.

AMMATTIOSASTON RUTIINIT REILAAAN

Järjestöpäällikkö Tiina Pendolin esitteli ammattiosastojen

SUPER TEKEE HYVÄÄ

SuPer-suositettu lankakampanja saa jatkoa. Tällä kertaa virkataan peittoja. Näin mukaan pääsevät myös ne ammattiosaston jäsenet, joilla virkkuukoukku pysyy paremmin hyppysissä kuin sukkapuikot.

Puheenjohtajapäivillä puheenjohtajille jaettiin mukaan lankapaketit, joilla pääsee alkuun. Ammattiosastot voivat itse päättää, miten se haluaa osallistua kampanjaan ja lisälankakustannuksiin sekä mihin kohteeseen virkatut peitot lahjoitetaan. Yksi vaihtoehto on, että peitot virkataan tänä vuonna ja lahjoitetaan kohteeseen esimerkiksi vuoden 2018 Kansallisenä lähihoitajapäivänä. Näin siihen voi kätevästi kytkeä SuPerin 70-vuotisjuhlavuoden ja saada näkyvyyttä liitolle ja ammattiosastolle.

Avauspuheenvuorossa puheenjohtaja Silja Paavola toivoi, että puheenjohtajat saisivat päiviltä voimia ja uusia ideoita ammattiosastonsa toimintaan.

käyttöön tehtyä *Avain aktiiviseen ammattiosastoon* -opasta. Se kattaa ammattiosastotoiminnan kaikki alueet. Kun rutiinit ovat hallussa, jää aikaa enemmän ammattiosaston perustetävään, edunvalvontaan.

– Ammattiosaston tärkein voimavara on joukkovoima. Se edellyttää, että me oikeasti teemme asioita yhdessä. On kauden ajatus pitää piikki auki uimahallissa, jotta siellä jokainen voi ehtiessään käydä, mutta ei se nyt ihan kauheasti sitä yhteishenkeä vahvista!

Hän jatkoi, että ammattiosastot tekevät jo nyt hyvää työtä, mutta yhteistyön merkitystä ei voi koskaan korostaa liikaa. Kukaan ei jaksa ammattiosastotyössä, ellei asioita tehdä yhdessä. Ja tietysti aina, mitä tehdäänkin, muistetaan miksi se tehdään ja kenen asialla me kaikki olemme.

AJANKOHTAISET ASIAT HALTUUN

Toisena koulutuspäivänä puheenjohtajat paneutuivat edunvalvonta-asioihin edunvalvontajohtaja Anne Sainila-Vaarnon ja yksityissektorin neuvottelupäällikkö Pia Zaerensin johdolla.

Koulutuspolitiikan uusia tuulia ammattiosastojen näkökulmasta esitteli asiantuntija Sara Simberg liiton kehittämyksistä ja ammattiosaston taloudenhoitoa käsitteli talous- ja henkilöstöjohtaja Anne Panttila.

Jäsenyksikön päällikkö Sari Kainulainen kertoi uudesta sähköisestä jäsenpalvelusta. Hän painotti sitä, että uusi järjestelmä tarvitsee jokaiselta jäseneltä sähköpostiosoitteen ja puhelinnumeron. Nyt alkavat olla on viimeiset hetket käsilä tarkistaa, että nämä tiedot ovat jäsenrekisterissä oikein uuteen palveluun siirtymistä varten.

Tuhdin päiväpaketin viimeisenä asiana oli järjestöasian- tuntija Paula Soivion tietoisuus *SuPer tekee hyvää* -kampan- jan jatkosta. ■

SUPER

YLPEÄNÄ ESITTÄÄ:

Opinto- päivät

TAMPERE 13.–14.2.2018

SuPerin ammatillisilla opintopäivillä on laadukkaita luentoja ja innostavia puhujia!

Aiheina muun muassa hyvinvointiteknologia, muuttuva tietosuoja, iäkkäiden lääkitysriskit ja niiden tunnistaminen, kosketuksen merkitys hoitotyössä, monikulttuurinen hoitotyö sekä itsemääräämisoikeus. Opintopäivät ovat osa ammatillista täydennyskoulutusta.

**TULEVAISUUDEN..
HOITOTYÖ**

Katso ennakkonäytös:
tervetuloa etähoitajan
vastaanotolle!
[youtube.com/superliitto](https://www.youtube.com/superliitto)

OPINTOPÄIVIEN PÄÄTTEEKSI: SIGNMARK

Miten heikkoudet kääntyvät vahvuuksiksi, kun vaihtaa näkökulmaa? Signmark syntyi yhdistämällä kaksi asiaa, joita ei heti ensimmäisenä tulisi mieleen liittää toisiinsa: kuurot ja musiikki. Marko Vuoriheimo on artisti, puhuja ja juontaja. Hän toimii myös Suomen World Visionin tasa-arvo-asioiden lähettiläänä.

**Studie-
dagar**

Kom med och utveckla ditt kunnande på SuPers svenska studiedagar i Tammerfors 13.–14.2. På programmet står intressanta föreläsningar för SuPer-medlemmarnas behov i arbetslivet.

Mer information: www.superliitto.fi ► på svenska

Lue lisää: www.superliitto.fi

superliitto #opintopäivät

Tulee ajallaan ja hoitaa tunnilleen

Yli 60 vuotta Joensuussa asunut Martta Piironen, 85, on tehnyt elämässään paljon työtä ja nyt on levon aika. Piironisella ei ole valittamista nykyolostaan omassa kodissa.

Kuinkas elämä sujuu?

– Kiitos vaan kysymästä. Siinähan se hyvässä hoidossa menee. Kotona kun olen, oikein hyvää on ollut hoito. Aika menee täällä leppoisasti, ei tarvitse vieraissa asua.

Onko oma koti parempi kuin palvelutalo?

– Tyytyväinen ja onnellinen olen, kun saa olla kotona. Hoitokoti ei minunlaiselleni ole hyvä paikka, vaikka hyviä paikkoja nekin varmasti monelle ovat, kun saapi levätä ja aina pyörii hoitajia ympärillä.

Minkälainen on hyvä hoitaja?

– Vaan jos tässä kehumaan ruppee, niin haittaako se hoitajia! Kyllä ne hoitavat ajallaan ja joka päivä tunnilleen. Hoitajan pitää osata kysellä minulta, tietää asioita itse ja vielä vastata, kun kysytään.

Käykö teidän luonanne paljonkin hyviä hoitajia?

– Kaikki ne on hyviä. Oppineita ja valmiita hoitajia. Joskus käy nuoria, jotka ovat vasta uransa alussa ja kyllä nämä opiskelijatkin osaavat, kun vanhemmat hoitajat seuraavat vierestä, että tulee kaikki tehtyä niin kuin pitää.

Käykö teitä katsomassa muutkin kuin hoitajat?

– Omat sakit käyvät.

Mitä asioita haluaisitte muuttaa Suomessa?

– Hoitajille pitäisi antaa hyvästä hoidosta lisää palkkaa. Kaikki tietävät ja televisiokin huutaa, että se palkka on huonoa. Eläkeläisille pitäisi maksaa enemmän eläkettä ja antaa eläketurvaa. ■

TEKSTI JA KUVA JUKKA JÄRVELÄ

Liikaa kadmiumia ja nikkeliä koruissa

Koruista on löytynyt ihmiselle haitallista kadmiumia ja nikkeliä.

Joissakin koruissa oli kadmiumia jopa 90 prosenttia, kun sallittu määrä on 0,01 prosenttia. Ihon läpi altistuminen kadmiumille ei ole kovin suurta, mutta korun toistuva imeskely tai sen nieläminen voi lisätä terveysriskiä.

Kymmenessä prosentissa testatuista 91 korusta tai korun osasta liukeni nikkeliä yli sallitun rajan. Nikkeli on yleinen kosketusallergian aiheuttaja.

Asiaa tutki Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes. ■

JOOPA JOO...

”Katkeria, heikolla itsetunnolla varustettuja tyhmiä ihmisiä. Eipä se muuta vaadi.”

NIMIMERKKI "VIERAILIJA"
VAUVA.FI-NETTIPALSTALLA,
JOSSA KESKUSTELTIIN
HOITAJISTA JA HEIDÄN
MAHDOLLISET TÖYKEYDESTÄ.

VAUVA.FI 25.9.2017

Tulehdusarvoille kehitteillä kotimittari

Markkinoille on tulossa laite, jolla tulehdusarvot selviävät nopeasti myös kotioloissa.

Asialla on teknologian tutkimuskeskus VTT, joka hakee yrityskumppania testiliuskan ja laitteen kaupallistamiseen.

Kotitestissä tarvitaan tippa sormenpäästä otettavaa verta. Testin lopputulos tulee kännykkään. Testin aikana käytetään myös laimennusliuosta, testiliuskaa sekä kannettavaa mittalaitetta.

Tulehdusarvon mittaaminen kestää noin kaksikymmentä minuuttia. Lopullinen tulehdusarvo annetaan numeromuodossa.

Kotona tehtävästä CRP-mittauksesta on hyötyä esimerkiksi hoidon tarpeen arvioinnissa, antibioottien vaikutuksen seurannassa ja joidenkin kroonisten sairauksien hoidossa. ■

Ruokaa heitetään roskeen ja paljon!

Maailman ruoasta jopa 25–30 prosenttia päätyy roskeen.

Osa ruoasta jää maahan, osa matkalle, osa myymättä kauppaan tai ravintolaan. Kuusi prosenttia ostetusta ruoasta päätyy syömäkelpoisena roskeen, samoin joka kymmenen vihannes tai hedelmä.

Jokainen meistä heittää vuodessa ruokaa roskeen keskimäärin 20–25 kiloa, noin 130 euron arvosta. ■

Vertailu

LOKAKUU

Suomeen syntyi uusia
työpaikkoja

252 000 kappaletta
vuonna 2016.

Vuonna 2015 vastaava
lukumäärä oli
226 000.

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Kaisa Hämäläinen
maistelee aisti-
puutarhan yrttejä
lähihoitaja Niina
Brusilan kanssa.

Aistipuutarhassa maistellaan ja muistellaan

TEKSTI JA KUVA MARJO SAJANTOLA

Helsingin Käpyrinteen palvelutalojen Aisti- ja perinnepuutarhassa haaveillaan ja haistellaan, maistellaan ja muistellaan.

Jos haluat olla onnellinen, niin istuta puu ja seuraa sen kasvua, opettaa Kaisa Hämäläinen 91 vuoden elämäkokemuksellaan.

Hän asuu Käpyrinteessä ja nauttii, kun saa upottaa sormensa multa. Hänestä on myös mukava syödä marjoja suoraan puskista, sillä siten ne maistuvat paremmalta kuin torilta ostetut. Myös aistipuutarhan ruohosipuli ja persilja saavat kiitosta maukkautaan.

– Onhan täällä kaikenlaista kasvamassa. Mansikat tosin jouduimme jakamaan oravien kanssa, ovat ne sellaisia veijareita, kertoo lähihoitaja Niina Brusila, joka on Hämäläisen kanssa napsimassa makupaloja yrttipenkistä.

Aistipuutarhasta voivat nauttia asukkaiden lisäksi myös päivätoiminnan asiakkaat. Puutarhan kasvit herättävät tuoksuilla ja tuntemuksilla muistoja ja antavat runsaasti puheenaiheita. Kukien keskellä on mukava viettää luku- tuokioita ja muita yhteisiä hetkiä. Lounaan jälkeen torkutkin maistuvat makeammalta ulkona.

Puutarha on Käpyrinne ry:n Ais-

ti- ja perinnepuutarha -hankkeen tuotos. Hyväntekeväisyysjärjestö Geroclub lahjoitti viime vuonna varat puutarhasuunnitelman laatimiseen asukkaiden ja omaisten toiveita kuunnellen. Geroclubilaisia näkyi myös rakennustalkoissa. Yksi heistä, psykologi Pirkko Lahti, toimi lisäksi hankkeen promootorina.

Puutarhan rakennustyöt alkoivat viime keväänä. Monet päivätoiminnan asiakkaat olivat aktiivisesti mukana istutustöissä. Jo pelkästään työn ja touhun seuraaminen oli mukavaa niille, jotka eivät enää jaksaneet lapioon tarttua.

Aistipuutarhan avajaisia vietettiin elokuussa hienojen hattujuhlien merkeissä ja arvovieraiden parissa. Kaisa Hämäläinen kertoo, että yksi vieraista oli presidentti Tarja Halonen.

– Hän on hieno ihminen ja hyvä presidentti. Arvostan häntä valtavasti.

Puutarhaunelman toteutumista edesauttoi laaja yhteistyö. Puutarhaliikkeet lahjoittivat kasveja ja multaa ja yksityiset ihmiset omien taimiensa lisäksi myös lukuisia työtunteja. Vihreän Oksan Wers-taan työpajalaiset ja Lasten ja nuorten puutarhayhdistyksen nuoret olivat mu-

kana tekemässä erilaisia maatöitä.

– Puutarha on tuonut asukkaille paljon iloa. Nyt oli tosin vähän huono kesä, mutta olemme hyödyntäneet tätä aina, kun on ollut mahdollista, Brusila kertoo.

Alueen perälle rakennettiin talkoovoimin huvimaja. Penkkien maalaamiseen asukkaatkin osallistuivat yhdessä vapaaehtoisten kanssa jo pari vuotta sitten. Avokätiset yhteistyökumppanit ovat saaneet kiitokseksi majan kattoon oman tähtensä.

Alkusyksystä eivät kaikki lahjoitetut kasvit olleet vielä löytäneet paikkaansa, mutta työt jatkuvat. Tarkoitus onkin, että puutarha on täydessä loistossaan ensi vuonna, kun Käpyrinne-yhdistys täyttää 80 vuotta.

Kaisa Hämäläinen nauttii syyspäivän auringosta. Tänä kesänä hän ei päässyt käymään kesämökillään Konnevedellä, joten hän haluaa nauttia puutarhasta kaikin aistein. Koska ollaan keskellä kaupunkia, liikenteen meteliä ei pääse karkuun.

– Ei se haittaa. Se on taustamusiikkia. Se osoittaa, että kaupungissa ollaan, hän toteaa tyyneesti. ■

ONKO SINUN TYÖPAIKALLASI KÄYTÖSSÄ JOKIN ITSE KEHITETTY NIKSI, JOKA AUTTAA ARJEN TYÖSSÄ? VINKKAA SIITÄ LEHELLE SÄHKÖPOSTILLA SUPER-LEHTI@SUPERLIITTO.FI. KIRJOITA VIESTIN VIITEKENTTÄÄN "MEIDÄN JUTTU".

Rautjärven kunnanvaltuuston puheenjohtaja Liisa Terävä, kunnanhallituksen puheenjohtaja Taina Lonka ja kunnanhallituksen jäsen Minna Rasimus saamassa SuPer-tietoutta liiton asiantuntijalta Soili Nevalta.

SUPER LEVITTI SOTE-SANOMAA

TEKSTI JA KUVAT JUKKA JÄRVELÄ

Kunta-alan päättäjät ja palveluntuottajat saivat tietoa SuPerin laatimasta sote- ja maakuntamallista Kuntamarkkinoilla. Osalle vaikuttajista SuPerin kertomat tiedot tulivat yllätyksenä.

SuPer esitteli laatimaansa sote-uudistuksen pelastuspakettia Kuntamarkkinoilla Helsingissä. Monen pienen kunnan edustajalle tuli yllätyksenä, että oma kunta ei SuPerin laskujen mukaan saisi yhtään paikkaa tulevaan maakuntavaltuustoon.

Osaan kuntapäättäjäistä SuPerin terveiset saivat vipinää. Toisissa kunnissa oli selvästi katsottu asioita sillä silmällä, että valtio päättää asioista eivätkä pienet kunnat sille enää mitään voi.

SuPerin mukaan maakuntauudistus on mahdollista toteuttaa niin, että maakunnat ottavat vastuulleen kaikki muut nyt kaavaillut asiat, mutta eivät sote-sektorin tehtäviä, jotka jäisivät kuntayhtymien vastuulle. Näille kuntayhtymille tulisi myös verotusoikeus.

Sote on saatava hallintaan ja uudistus tehtävä kuntalaisten ehdolla. Kuntamarkkinapaikalla pohdittiin, että sote- ja maakuntamalliin saataisiin superilaista järkeä, jos pienet kunnat yhdessä lähtisivät ajamaan asioitaan nykymallin tuomaa demokratiava-

jetta vastaan. Tällainen laaja vaikuttajaryhmä otettaisiin huomioon esimerkiksi eduskunnassa.

SuPerin sote-pelastuspakettia lähdetään viemään eteenpäin myös ammattiosastoista käsin, jotka osaltaan ovat alueellisesti alkaneet levittää SuPerin sanomaa kuntapäättäjien suuntaan.

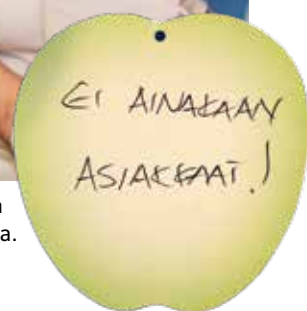
VOITTAJAT JA HÄVIÄJÄT?

Kuka sote-uudistuksessa voittaa? Tätä liitto kysyi Kuntamarkkinoiden osallistujilta.

Moni piti voittajina yksityisiä ja monikansallisia hoivayrityksiä. Osa luotti yhä siihen, että kuntalaiset voittavat uudistuksessa. Yksi heistä oli Rautjärven kunnanhallituksen puheenjohtaja Taina Lonka.

– Meillä Etelä-Karjalassa on jo oma Eksotemme, ja sen kautta asiantuntijapalvelut ovat etenkin sosiaalipuolella monipuolistuneet pienissä kunnissa. Kaikille eteläkarjalaisille asukkaille on ollut mahdollisuus tarjota entistä laajempia ja parempia palveluja. ■

SuPerin omenapuuhun kiinitetyt omenat kertoivat mitä mieltä messuvieraat olivat sote-uudistuksen voittajista.

Y J A T,

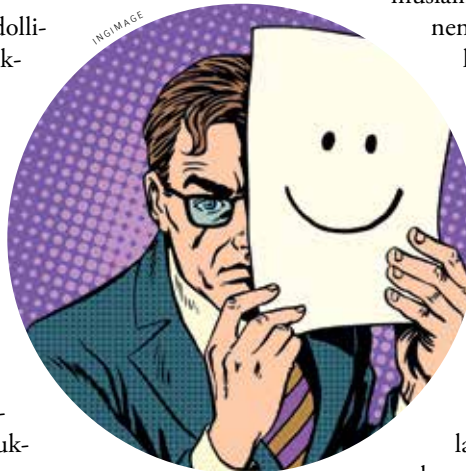
nuo pelätyt kirjaimet – turhaanko?

Yhteistoimintalakia on sovellettava tietyin poikkeuksin yrityksissä, joiden työsuhteissa olevien työntekijöiden määrä on säännöllisesti vähintään 20. Viime vuosina Suomalaisessa työelämässä tuntuu yt-neuvottelu tarkoittavan vain yhtä asiaa: henkilöstövähennyksiä. Näinhän asian ei suinkaan pitäisi olla.

Alun perin yhteistoimintalain tarkoitus on ollut puhtaasti:

- Parantaa työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksia heitä itseään koskevista asioista.
- Edistää yrityksen ja henkilöstön välistä vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa.
- Kehittää yrityksen toimintaa, toimintaympäristöä ja tuottavuutta.
- Parantaa henkilöstön vaikutusmahdollisuuksia yrityksessä tehtäviin päätöksiin, jotka koskevat työntekijöiden työtä ja asemaa.
- Tiivistää työnantajan, henkilöstön ja työvoimaviranomaisten yhteistyötä.

Edellä olevat lauseet kuulostavat melkoiselta win-win-tilanteelta. Josain vaiheessa tilanne on muuttunut siihen suuntaan, että yhteistoimintaneuvotteluista käydään ainoastaan henkilöstön vähentämistarkoituksessa. Ja kyseinen kirjainyhdistelmä on aina poikkeusta negatiivinen ja pelätty.

Yhteistoimintaneuvotteluista tulisi työnantajan käydä seuraavissa tilanteissa, henkilöstön vähentämistarpeen lisäksi:

- työhönotossa noudatettavat periaatteet ja käytännöt
- henkilöstö- ja koulutussuunnitelma
- vuokratyövoiman käytön perusteet
- yrityksen sisäinen tiedottaminen tai suunnittellessaan
 - yrityksen tai sen jonkin osan lopettamista
 - siirtämistä toiselle paikkakunnalle
 - toiminnan laajentamista tai supistamista
 - kone- ja laitehankintoja
 - palvelutuotannon tai tuotevalikoiman muuttamista
 - yritystoiminnan muita vastaavia muutoksia
 - työtehtävien, työn sisältöä ja organisointia koske-

via järjestelyjä tai vuokratyövoiman käyttöä tai alihankintaa.

Tulisiko sinulle ensimmäisenä mieleen, että hankkiessaan uusia laitteita yritykseen työnantajan tulisi käydä siitä yhteistoimintaneuvottelut? Ei varmastikaan.

Suomalaiset työntekijät ovat peloissaan työpaikkansa puolesta, eivätkä uskalla kyseenalasta työnantajan toimintaa, vaikka kyseessä olisi selkeästi yhteistoimintalain rikkomus.

Kuka sitten voi käydä yt-neuvotteluista?

1. Ensisijaisesti työehtosopimuksen perusteella valitut luottamusmiehet.

2. Henkilöstöryhmän edustaja voi olla myös työsopimuslain (55/2001) 13 luvun 3 pykälän mukainen luottamusvaltuutettu, lähinnä silloin, kun työnantaja ei noudata mitään työehtosopimusta.

3. Henkilöstöryhmää edustaa luottamusmiesten lisäksi työsuojeluvaltuutettu.

4. Henkilöstöryhmällä on oikeus valita keskuudestaan erityinen yhteistoimintaedustaja, jos ryhmän enemmistö ei kuulu sovellettavan työehtosopimuksen tehneeseen ammattiliittoon.

5. Jos henkilöstöryhmä ei valitse lainkaan edustajaa, työnantaja neuvottelee yhdessä kaikkien niiden työntekijöidensä kanssa, joita asia koskee.

Pitäkää siis työpaikoillanne huolta, että teillä on valittuna työehtosopimuksella sovittu luottamusmies. Kyseiseen oikeuteen tarvitaan tietysti jäseniä. Tehkää työpaikoillanne jäsenhankintaa, jotta työehtosopimuksen uskottavuus säilyy. Kun saatte luottamusmiehen valittua, joka kollektiivisesti neuvottelee, antakaa hänelle täysi tukenne!

Luottamusmies saa liitolta koulutuksen tehtävänsä, myös yhteistoimintaa koskevista asioista. Tietenkin itse luottamusmiehenä toimiminen on parasta oppia. Käyttäkää tätä ay-liikkeen teille taistelemaa oikeutta valita luottamusmies ja pitäkää kiinni saavutetuista eduistanne. ■

HEIDI SUNTINEN
SOPIMUSASiantuntija

Tuplavuorot:

Sijaistaminen ja työvuoroon määrääminen

- **Miten sijaistusjärjestelyt tulisi järjestää työpaikalla?**
- **Voiko esimies määrätä minut jäämään aamuvuoron jälkeen suoraan iltavuoroon?**
- **Jos suostuu tekemään ylimääräisen vuoron, onko otettava vastaava vuoro vapaana saman listan aikana?**

Yllä olevat kysymykset ovat arkipäivää SuPerin edunvalvonnalle. Tämän kirjoituksen tarkoituksena on selkiyttää niitä työpaikan pelisääntöjä, jotka liittyvät yllättävien poissaolojen aiheuttamaan äkilliseen henkilökuntavajaukseen. Lisäksi annamme ohjeita, miten ristiriitatilanteissa kannattaa toimia.

"Työkaveri sairastui, sinun on jätävä tekemään tuplavuoro."

Yllä olevan lauseen on kuullut valtaosa lähihoitajista ainakin jossain vaiheessa työuraansa. Kyse voi olla siitä, että talon ainoa yökkö on sairastunut, mutta myös siitä, että toinen iltavuorolainen on kipeänä, eikä pääse tulemaan työvuoroon ja työtä jouduttaisiin muuten tekemään alimitoituksella.

Työaikalain mukaan työvuoroluettelosta on käytävä ilmi työntekijän säännöllisen työajan alkaminen ja päättymisen sekä päivittäisten lepoaikojen ajankohdat. Työvuoroluettelon tarkoituksena on se, että työntekijä voi työhön tullessaan tietää, mihin aikaan työvuoro päättyy ja suunnitella vapaa-aikansa sen mukaisesti. Työaikalain mukaan vahvistettua työvuoroluetteloa saa muuttaa vain työntekijän suostumuksella tai töiden järjestelyihin liittyvästä painavasta syystä.

SuPerin neuvottelemissa työehtoso-

pimuksissa on lisäksi omat säännöksensä työvuoroluettelosta. Työvuoroluettelon muuttaminen on työntekijän suostumuksen lisäksi mahdollista myös työn teettämisedellytyksissä tapahtuvan ennalta arvaamattoman muutoksen takia, SOSTES, tai perustellusta syystä, KVTES. Huomioitavaa on, että Terveyspalvelualan työehtosopimus edellyttää aina, että työvuoron muutoksista sovitaan yhdessä työntekijän kanssa.

Työtuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan työnantajalla ei ole oikeutta työvuoroluettelon muuttamiseen enää työvuoron aikana. Kannottoa ei ole rajattu koskemaan vain työvuoron lyhentämistä tai peruuttamista, vaan se koskee myös työvuoron pidentämistä sen jo alettua.

Työtuomioistuimen käsityksen mukaan työvuoron pidentämisellä on

työntekijälle suurempi merkitys kuin sen lyhentämisellä, koska työvuoron pidentäminen lisää työntekijän sidonnaisuutta työhön ja vaikeuttaa esimerkiksi työn ja perheen sekä vapaa-ajan yhteensovittamista. Näin ollen työnantaja saa työvuoron alettua tai työntekijän saavuttua työvuoroonsa muuttaa kyseistä työvuoroa pidentämällä ainoastaan työntekijän suostumuksella. Tuplavuoron tekeminen on työvuoron pidentämistä ja edellyttää työntekijän suostumusta työvuoron aikana.

Työnantaja saattaa yllä mainitussa tilanteessa vedota myös siihen, että kyse olisi hätätyöstä. Työaikalain mukaan työvuoroluettelon mukaista vuoroa saa ilman työntekijän suostumusta pidentää työvuoron alettua ainoastaan, kun ennalta arvaamaton tapahtuma on aiheuttanut keskeytyksen säännöllises-

sä toiminnassa tai vakavasti uhkaa johdattaa sellaiseen keskeytykseen tai hengen, terveyden tai omaisuuden vaarantumiseen. Häätöyön teettämisestä työnantajan tulee viivytyksettä tehdä kirjallinen ilmoitus työsuojeluviranomaiselle, josta ilmenee häätöyön teettämisen syy, laajuus ja todennäköinen kesto aika.

Jos työnantaja vetoaa häätötyöhön, kannattaa työnantajalta pyytää nähtäväksi työsuojeluviranomaiselle tehty ilmoitus häätöyöstä.

"Tästä ei sitten makseta ylityökorvauksia."

Samalla kun esimies pyytää tekemään ylimääräistä vuoroa tai jäämään tuplavuoroon, vaatii esimies usein vastaavan vapaapäivän ottamista vielä saman listan aikana. Tämä johtaa jaksotyössä siihen, että kyseisellä listalla ei synny ylityötä, kun jakson ylityöraja ei ylity. Tällöin puhutaan niin sanotusta harmaasta ylityöstä.

Jos työntekijä ottaa vastaavan vapaan saman listan aikana, johtaa se taas uusiin listamuutoksiin, kun tarvitaan toinen työntekijä paikkaamaan ylimääräistä vapaata tai sitten pahimmassa tapauksessa sijaista ei oteta ollenkaan ja työkaverit kärsivät tästä.

Jos työntekijä suostuu tekemään ylimääräisen työvuoron tai jäämään tuplavuoroon, kannattaa tällöin ilmoittaa suoraan esimiehelle, että ei suostu vahvistetun työvuorolistan muuttamiseen muilta osin, vaan haluaa listan ylittävistä tunteista ylityökorvauksen. Työnantajalla ei ole yksipuolista oikeutta poistaa listalta vahvistettua työvuoroa vain siitä syystä, että listalla syntyy tämän johdosta ylityötä.

On myös syytä muistaa, että työaikalain mukaan työnantaja tarvitsee työntekijän luvan ylityön teettämiseen.

"Kuka tulee työvuoroon?"

Työnantajalla tulee olla riittävä vara-

henkilöstö- tai sijaispooli, josta saadaan hankittua sijainen myös lyhyisiin yllättäviin poissaoloihin.

Sijaisen soittaminen on esimiehen tehtävä, koska vain työnantajan edustajalla on oikeus palkata työntekijöitä. Työnantajan täytyisi kuitenkin mitoittaa vakituinen henkilökuntansa siten, että yksittäinen sairauspoissaolo ei johda koko työvuorolistan uudelleen järjestelyyn. Henkilöstömitoituksen tulisi olla sellainen, että työt saadaan hoidettua, vaikka poikkeuksellisesti sijaista ei saataisikaan hankittua yksittäiseen työvuoroon.

Jos varahenkilöstö- tai sijaispoolista ei saada hankittua sijaista, voi esimies tiedustella vapaapäivillä olevilta työntekijöiltä, olisiko joku halukas tulemaan ylimääräiseen työvuoroon. Mikäli kutsu- tai hälytysrahan saamisen edellytykset täyttyvät, tulee tämä maksaa työntekijälle tämän suostuessa tulemaan vapaapäivänään työhön.

Työntekijällä ei kuitenkaan ole velvollisuutta olla tavoitettavissa vapaapäivänään tai vastata puhelimeen, ellei erikseen ole sovittu varallaolosta.

Aivan viimeisenä keinona on siis kysyä jo työvuorossa olevilta, kuka pystyisi tekemään ylimääräisen työvuoron eli käytännössä jäämään tuplavuoroon. Mikäli kukaan ei pysty jäämään, jää esimies tekemään kyseisen työvuoron.

Työnantajan tulkintaetuoikeudesta johtuen työntekijän ei kannata kieltäytyä jäämästä tuplavuoroon, jos työnantaja uhkaa varoituksella ja katsoo työvuorosta kieltäytymisen olevan työstä kieltäytymistä. Tällaisessa tilanteessa kannattaa työnantajalle selvästi ilmoittaa, että ei hyväksy tuplavuoroon määräämistä, mutta tulee tekemään työvuoron, koska työnantaja uhkaa muuten varoituksella tai työsuhteen päättämällä.

Ilmoitus siitä, ettei hyväksy tuplavuoroon määräämistä kannattaa teh-

dä työnantajalle kirjallisesti ja ilmoittaa samalla asian saattamisesta superilaisen luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun tietoon jatkotoimenpiteitä varten. ■

JUHO KASANEN
LAKIMIES

TYÖNANTAJAN SUUSTA

"Jos ette saa ketään työvuoroon, soittakaa 112."

EDUNVALVONTAYKSIKÖN YHTEYSTIEDOT

Päivystys ma-pe kello 9-13
kuntapuolen sopimusasioissa
numerossa 09 2727 9160 ja yksityis-
sektorilla työskenteleville 09 2727 9171

Sähköposti edu@superliitto.fi.
Henkilökohtaiset sähköpostit muotoa
etunimi.sukunimi@superliitto.fi

Postiosoite: Suomen lähi- ja
perushoitajaliitto, Edunvalvontayksikkö,
Ratamestarinkatu 12, 00520 Helsinki
Fax: 09 2727 9120

Edunvalvontayksikkö huolehtii SuPerin jäsenten sosiaalitaloudellisesta edunvalvonnasta valtakunnallisesti ja paikallisesti. Yksikön vastuualueeseen kuuluvat virka- ja työehtosopimusneuvottelutoiminta, lainsäädäntö sekä eläkeasiat ja muu sosiaaliturva. Myös yhteistoiminta- ja työturvallisuusasiat ovat edunvalvontayksikön vastuulla. Huolehdimme jäsenten oikeusturvasta työhön liittyvissä erimielisyyksissä. Järjestämme edunvalvontakoulutuksen ja -tiedotuksen sekä annamme neuvontaa edunvalvonta-asioissa.

SUPERRISTIKKO

Tuuli Rauvola

		IMU-NESTE	PÄÄKAUPUNKI	MERIKANTO	VOIKOTIIN	RUNOILIJAN SUKUA										
			SÄÄTÄÄ		1											
NIHIN HALUTAAN VAJOTA?																
7		ESTO														
VUORISTO				HULLUTTA		KÖYDESTÄ	HAITAKSI	VIRRATA				LAPSELISET				
ORJUDET			APAJA VOI TEHDÄ				ELOTON	KIEHUU JOSKUS?								
LIISALLE TUTUKSI?						KIRSTI VUOKRAA										
2					OIVA							3				
NOPEAA																
"		AUTTA SURUUN		CHRIS												
"					PIMPUTTAA HAITTA	4						AI-TO	60			
MUUT						KOS-TEITA	9			HYVÄT						
OLETTAA			JUTTU KUVAUS-PAIKKOJA			YKSIÄÄNISESTI	TUNNE					EIVÄT POLTA				
PÄÄASI-OITA					LUMELLA					-TYÖ KOSTEAT		6				
									NIVELTAUDIT	EIVÄT KIILLÄ						
VIHREÄ?				NOITA							SAULIN ISÄ	PAUL	OLE HYVÄ			
ELI					OHI TAAS	10			PAKO-PAIKKA							
	5				JÄTEKIN				8							
					RÄMÄ											
VON						TIILELTÄ				KASVATETTU						

Voit osallistua ristikkokisaan 18. lokakuuta mennessä joko lähettämällä koko ristikkosivun kuoreen tai pelkän ratkaisurivin postikortilla osoitteeseen SuPer-lehti, Ristikko, Ratamestarinkatu 12, 00520 Helsinki. Muista yhteystietosi! Voit myös lähettää ratkaisurivin ja yhteystietosi sähköpostitse osoitteeseen super-lehti@superliitto.fi. Muista kirjoittaa sähköpostin aihekenttään "Ristikko".

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Ratkaisijan nimi _____
 Katuosoite _____
 Postiosoite _____

PALAUTETTA VIIME LEHDEN ARTIKKELEISTA

Lehden paras juttu

Hoitaja hoidettavana puhutti

Syyskuun lehden parhaimmaksi jutuksi äänestettiin Elina Kujalan *Kun hoitajasta tulee potilas*. Sen tarinoita verrattiin omiin kokemuksiin. Seuraavaksi eniten ääniä sai Minna Lyhdyn kirjoittama *Hoitajat sairastuvat sisäilmasta*. Artikkelissa käsiteltiin monipuolisesti sisäilmaongelmien seurauksia. Loput äänet jakautuivat tasaisesti. SuPer-lehden termosmukiin voitti Hanna Ohtonen Kalannista. Onnittelut!

Ammattilaisena et saa opastusta, vaikka olisit asiassa täysin amatööri, esimerkiksi ensisynnyttäjä.

KUN HOITAJASTA TULEE POTILAS S. 36

Jokaisen hoitajan pitäisi joutua kokemaan se, kun kehoitetaan pissaamaan vaippaan.

KUN HOITAJASTA TULEE POTILAS S. 36

Alan ihmiset voivat olla tosi haastavia asiakkaita.

KUN HOITAJASTA TULEE POTILAS S. 36

On naisia, jotka tarvitsevat rohkaisua tunnustukseen alkoholisminsa.

ERITYISESTI NAISILLE S. 42

Herkistyin itkuun asti tästä lämmöstä ja sydämellä tehdystä työstä.

OMA BUSSIPYSÄKKI PIENKODIN ASUKKAILLE S. 48

Omalla työpaikallani myös sisäilmaongelmia.

HOITAJAT SAIRASTUVAT SISÄILMASTA S. 30

Moni työtoveri entiseltä alaltani ravintolassa on kuollut alle 50-vuotiaana.

ERITYISESTI NAISILLE S. 42

Kotihoito on todella pulassa.

TÄLLAISISSA TYÖSSÄ EI HALUTA OLLA OSALLISENA S. 22

Mahtava sisustus-elementti ja erittäin tärkeä "viestipaikka" muistisairaana tunnetilasta.

OMA BUSSIPYSÄKKI PIENKODIN ASUKKAILLE S. 48

Tärkeä ajankohtaisaihe.

HOITAJAT SAIRASTUVAT SISÄILMASTA S. 30

Työskentelen itekin kehitysvammaisten parissa. Kiva lukea muiden arjesta.

ELÄMÄNTAITOJA OPETTELEMASSA S. 16

Kovin surullista asiakkaille ja hoitajille.

TÄLLAISISSA TYÖSSÄ EI HALUTA OLLA OSALLISENA S. 22

Ergonomisten työtapojen käyttäminen on tärkeää.

PÄIVÄKOTITYÖ KUORMITTAA FYYSISET S. 29

Voimannosto on mahtava laji työn vastapainoksi.

RAUTAROUVA JOENSUUSTA S. 56

Paras juttu?

Kerro meille, mikä mielestäsi on paras juttu tässä SuPer-lehdessä. Lähetä vastauksesi **18. lokakuuta mennessä**. Kaikkien määräaikaan mennessä vastanneiden kesken arvotaan SuPer-lehden termosmuki.

LEHDEN 10/2017 PARAS JUTTU OLI: _____

_____ SIVULLA: _____

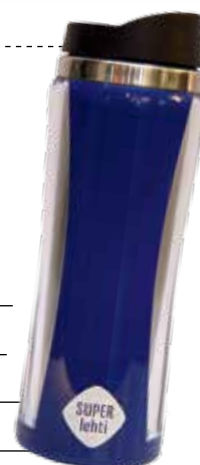
MIKSI? _____

NIMI _____

OSOITE _____

OLEN IÄLTÄNI ☐ ALLE 20 ☐ 20-30 ☐ 31-45 ☐ 46-60 ☐ YLI 60

Voit osallistua myös sähköpostitse: super-lehti@superliitto.fi. Kirjoita sähköpostin aihekenttään "Paras juttu?" ja tekstikenttään mielipiteesi perusteluineen.

Vastaanottaja maksaa postimaksun

SUPER-LEHTI

Tunnus 5005172

00003 Vastauslähetys

Joelito Malabanan, Sari Koskela ja Jari Hakkarainen ovat laulavia ja soittavia lähihoitajia, jotka perustivat vanhainkodin kesäjuhlissa bändin.

PEGORION

on vanhusten viihdytysorkesteri

TEKSTI JA KUVAT ELINA KUJALA

Kolme lähihoitajaa huomasi, että laulaminen ja soittaminen virkistää ikäihmisiä. He perustivat bändin, joka viihdyttää ja tanssittaa vanhainkotien väkeä.

– Tämä kappale on erään paikalla olevan pariskunnan häävalssi, sanoo Sari Koskela mikrofoniin.

Kaikille tuttu haikean kaunis klassikko Metsäkukkia kaajahtaa soimaan virtolaisen Keiturinpuiston vanhainkodin salissa. Ruudulliset Ainot ja Reinot taputtavat tahtia lattiaa vasten ja joku lähtee hoitajan kanssa toviksi tanssin pyörteisiin, pyörätuolissa tai ihan seisaltaan. Yleisön kasvoilla vilahtaa kirkastuneita hymyjä, mutta kappale myös nostaa monella liikituksen vedet silmiin.

Kitaristi Joelito Malabanan, kosketinsoittaja Jari Hakkarainen ja laulaja Sari Koskela vievät yleisöään tunnelmasta toiseen.

Tänään Keiturinpuiston sali on täynnä ja seinustoille haetaan lisää tuoleja, sillä viereisen Attendon palvelutalon väki on tullut kahville ja kyläilemään. Tunnelma on riehakkaan iloinen. Keiturinpuiston kansainvälisessä työyhteisössä on yhdeksän kansallisuutta, mutta musiikki tuntuu olevan universaali kieli. Loppua kohden meno on melkein kuin missä tahansa konsertissa. Brita Koivusen aikanaan tutuksi tekemä *Jambalaya* on lähihoitajien orkesterin käsissä saanut niin vauhdikkaan sovituksen, että lanteet näyttävät olevan notkeita muillakin kuin laulun kissansilmäisellä Yvonnella. Esitys päättyy raikuviin aplodeihin.

KOHTA TULEE ROCK

Keikan jälkeen bändi pyyhkii hikeä otsaltaan ja hörppii vettä pullosta. Vaikka setti oli lyhyt, ehti vanhainkodin tupaten täydessä oleskelutilassa tulla lämmin. Sari Koskela, Jari Hakkarainen ja Joelito Malabanan keräävät soittimia ja äänentoistolaitteita kasaan.

Pegorion syntyi sattumalta pari vuotta sitten vanhainkodin kesäjuhliissa.

– Olemme kaikki Keiturinpuistossa töissä, tosin eri osastoilla. Musikaalisina ihmisinä soittelimme ja lauloimme kukin tahoillamme, mutta Pegorion syntyi, kun kesäjuhliin tarvittiin ohjelmaa, Sari muistelee.

Bändin nimi herättää hilpeyttä hoitajien keskuudessa. Pegorion on yleinen, vatsan toimintaa edistävä lääke.

– Joku on joskus vähän ihmetellyt nimeä, mutta useimpia se hymyilyttää.

Pegorion sanoo ylpäästi olevansa vanhusten viihdytysorkesteri.

– Soitamme muutaman keikan vuodessa ja yritämme aina ennen keikkaa ehtiä harjoittelemaan edes yhden kerran, Jari kertoo.

– Kukaan meistä ei ole ammattilainen, mutta virheet ei- ▶

Pegorionin keikalla soite-
taan vanhaa tanssimusiikkia,
mutta uudempiakin kappa-
leita on luvassa.

vät häittää yhtään. Ne tuovat vain oman lisänsä esiintymiseen, Sari sanoo.

Ohjelmisto koostuu pääasiassa vanhasta tanssimusiikista. Usein opetellaan soittamaan sellaisia kappaleita, joita Sari tykkää laulaa. Tutuista tanssilavaklassikoista tehdään rohkeasti uusia sovituksia.

– Vaikka kyllähän yleisömmme alkaa vähitellen olla sitä sukupolvea, jolle rock on yhtä tuttua kuin iskelmä. Ehkä meidän pitäisi seuraavaksi ottaa ohjelmistoon myös Juicea ja Popedaa, Jari sanoo.

Vaikka Pegorion sanoo olevansa vain innokkaiden amatöörien yhtye, se ei tarkoita, että esiintymisiin suhtauduttaisiin amatöörimäisesti. Päinvastoin.

– Esitettävät kappaleet ja tyyli mietitään aina sen mukaan, missä esiinnyttään. Itsenäisyyspäivän konsertissa Jarilla ja Joelitolla oli päällään tummat puvut, minulla juh lamekko ja ohjelmistoon kuului *Veteraanin iltahuuto*, kertoo Sari.

MUISTISAIRAAT RAUHOITTUVAT

Kolme hoitajaa näkee työssään päivittäin, kuinka tärkeää musiikki on silloinkin, kun jalka ei ehkä enää nouse tai mieli harhailee jo muualla.

– Musiikki herättää tunteita ja tuo muistoja. Usein vanhuksat liikuttuvat jonkun tietyn kappaleen kuullessaan. Muistisairaita hoitavat tietävät, kuinka levottomia he saattavat olla, mutta musiikki rauhoittaa. Konserteissa kaikki is-

tuvat paikoillaan ja katseet on käännetty kohti bändiä. Olen nähnyt, kuinka ihminen joka ei enää puhu, yhtyy kuitenkin mukaan lauluun, Sari sanoo.

Jari huomauttaa, että monilla vanhuksilla on myös oma historia soitto- tai lauluharrastuksen parissa, joillekin musiikki on voinut olla ammatti. Harmonikka tai huoneen nurkassa seisova banjo synnyttää joskus vilkkaankin keskustelun, kun se nostetaan esiin.

– Jos omalle kohdalleen asian ajattelee, niin kyllähän kaikki tietävät kuinka mukavaa live-musiikin kuuleminen on. Ei siitä halua vanhanakaan luopua, Jari sanoo.

Pegorionin yleisö tarvitsee tukea ja apua pystyäkseen osallistumaan musiikkielämykseen.

– Paljon riippuu siitä, kuinka henkilökunta suhtautuu. Hakevatko hoitajat van-

huksia tanssimaan ja uskaltavatko he heittäytyä tunnelmaan mukaan, muistuttaa Joelito.

Keituriinpuiston hoitajakollegat saavat vilpittömät kiitokset bändiltä. Täällä tanssitaan ja tunnelma on katossa.

Joelito, Sari ja Jari käyttävät kaikki musiikkia osana omaa työtään silloinkin, kun bändi ei keikkaile. Sävelet hoitavat vanhuksia ja helpottavat usein hoitajankin elämää.

– Kiukkuisenkin kanssa pärjää, kun rupeaa laulamaan, nauraa Sari, joka tunnustaa lurittelevansa siellä sun täällä ja ihan huomaamatta.

– Hankalankin asiakkaan kylvetäminen sujuu usein paremmin, kun laittaa cd:n kylppäriin soimaan. Vanhus saattaa

MUSIIKKI HERÄTTÄÄ TUNTEITA JA TUO MUISTOJA.

Keiturinpuiston vanhainkodilla oli tupa täynnä ja tunnelma korkealla päivätansseissa.

olla kuin eri ihminen, ja suihkuttelu sujuu erinomaisesti valsin ja tangon tahdissa, Jari kertoo.

Pegorionin saama palaute on ollut yksinomaan positiivista.

– Vanhukset ovat aina runsain joukoin paikalla, kun Pegorion esiintyy. Konserttiin tulevat sellaisetkin, jotka eivät yleensä muihin juttuihin osallistu, sanoo Sari.

PERUSTAKAA BÄNDI

Joelito Malabanan, Sari Koskela ja Jari Hakkarainen esiintyvät ja harjoittelevat työaikana. Virikeohjaajan virkaa toistaiseksi tekevää Saria lukuun ottamatta muut tekevät tällä hetkellä kolmi vuorotyötä, joten harjoitusten ja keikkojen sovittelu tuottaa välillä päänvaivaa, ja siksi niitä ei joka kuukausi olekaan. Joelito on juuri vaihtanut työpaikkaa toiseen Keiturin Soten yksikköön, joka sekin osaltaan haastaa aikataulujen sopimista.

Pegorion kiittelee työkavereiden ja työnantajan ymmärrystä ja sitä, että oman talon bändin merkitys tunnustetaan. Bändi toivoo, että ymmärrystä riittää jatkossakin.

– Luulen, että omasta henkilökunnasta koostuvan bändin esiintyminen on edullisempaa kuin se, että tilattaisiin ulkopuolinen taho keikalle, vaikka toki meillä muitakin esiintyjiä käy viriketoiminnan puitteissa, Sari sanoo.

Pegorion tunnetaan jo Keiturinpuiston vanhainkodissa, mutta muillekin olisi mukava päästä soittamaan.

– Keiturin Sote järjestää Virtain ja Ruoveden alueen sosiaalipalvelut. Alustavasti meille on jo näytetty vihreää valoa, että pääsisimme soittamaan alueen palvelutaloihin ja muihin sopiviin paikkoihin. Pegorion voisi olla Keiturin Soten

yhteinen, oma bändi.

Hoitajakolmikko kannustaa vilpittömästi muita lähihoitajia toteuttamaan työssään omia vahvuuksiaan ja käyttämään musiikkia hoitamisen osana.

– Jos työpaikalla on musikaalisia ihmisiä, niin ei muuta kuin bändi pystyyn! ■

Hoitaja Anja Murorinne ja Salme Sokka tanssin pyörteissä.

Nimi: _____

Jäsennumero: _____

Henkilötunnus: _____

MAKSUTON PALAUTUSOSOITE:

SUPER RY / Jäsenyksikkö

Tunnus 5005173

00003 VASTAUSLÄHETYS

TILAUS:

- ☐ Tilaan jäsenmaksuviitteet alkaen (pvm) ____ . ____ . ____
- ☐ Tilaan ammattimerkin: lähihoitaja (12,50 €) ☐ perus- tai apuhoitaja (20,00 €) ☐ muu koulutus (8,40 €) ☐ (Hintoihin lisätään postikulut.)
- ☐ Tilaan jäsenmaksun perintävaltakirjoja: _____ kpl
- ☐ Tilaan liittymislomakkeita: _____ kpl
- ☐ Tilaan uuden jäsenkortin

MUUTOS:

TOIMIVA, HENKILÖKOHTAINEN SÄHKÖPOSTIOSOITE ON ERITTÄIN TÄRKEÄ!

Sähköpostiosoitteeni: _____

Postitusosoitteeni: _____

Sukunimeni: _____

TYÖSUHDETIETONI:

VOIMASSA OLEVAT TYÖSUHDETIEDOT ERITTÄIN TÄRKEITÄ EDUNVALVONNALLISISTA SYISTÄ!

Työnantajani (virallinen nimi): _____

Työpaikkani: _____

Työsuhteeni on voimassa:

- ☐ Toistaiseksi alkaen ____ . ____ 20____ ☐ Määräaikaisesti ajalla ____ . ____ 20____ - ____ . ____ 20____

ILMOITUS:

Olen ajalla ____ . ____ 20____ - ____ . ____ 20____

- ☐ jatko-opiskelija ☐ työlomalla ☐ ulkomailla ☐ yrittäjänä ☐ muu, mikä _____

- ☐ vanhuuseläkkeellä alk. ____ . ____ 20____. (jään liiton eläkeläisjäseneksi, 10 €/vuosi, mutta työttömyyskassan jäsenyyteni päättyy)

☐ haluan säilyttää eläkeläisjäsenenä työttömyyskassan jäsenyyden (90 €/vuosi)

- ☐ eroan SuPer-liitosta ja Super työttömyyskassasta alk. (pvm) ____ . ____ 20____

Eroamisen syy (ei pakollinen): _____

JÄSENMAKSUVAPAUTUS:

Haen jäsenmaksuvapautusta ajalle ____ . ____ 20____ - ____ . ____ 20____ koska olen

- ☐ palkattomalla sairausvapaalla ☐ kuntoutustuella ☐ kokoaikainen työkyvyttömyyseläke
- ☐ palkattomalla äitiys- tai isyysvapaalla ☐ hoitovapaalla/kotihoidontuella
- ☐ ollut työttömänä (Kelan työttömyyskorvaus). Ilmoita työttömyysjakso takautuvasti.

TERVEISET SUPERILLE:

YHTEYDENOTTOPYyntö:

Haluan, että minuun otetaan yhteyttä.

- ☐ Sähköpostitse. Sähköpostiosoite: _____

- ☐ Puhelimitse. Puhelinnumero: _____

Asiani liittyy (esim. jäsenyysasiat, työsuhteasiat, ammattiosastoasiat jne.): _____

Allekirjoitus: _____ Päiväys: ____ . ____ 20____

PHILOTIMO

Karkasimme heinäkuussa puolisoni kanssa Kykladeille Kreikkaan nauttimaan siitä uniikista ilmapiiristä, ruoasta, viinistä ja maisemasta, joka erilaisine muunnoksineen noilla pienillä saarilla vallitsee.

Kreikan kielessä on yksi sana joka mielestäni kuvaa meitä hoitajiakin erittäin hyvin. Se kuvaa meitä arkisessa työssä ja myös silloin kun resurssien vähyden ja säästöjen takia emme voi tehdä työtämme niin hyvin kuin haluaisimme.

Tuo sana on philotimo. Sana, jolla on niin iso merkitys, että lopulta sitä on mahdoton täysin tyhjentävästi edes kääntää muille kielille. Philotimo käännetään usein englanniksi muotoon ”love of honor”, kunnian tai kunnioituksen rakastaminen.

Philotimo on halua tehdä sitä mikä on oikein. Turistin vastatessa voivansa vähän niin ja näin kreikkalaisen tiedustellessa vointia, ei kannata ihmetellä, jos pöytää kannetaan pian vaikka pa vahvaa kanakeittoa tai muuta voimaannuttavaa sapuskaa. Voinnin kysyjä kun saattaa hyvinkin kokea, että vieras sanoo olevansa huonossa kunnossa ja silloin philotimo-filis saa kreikkalaisen tekemään kaikkensa, jotta vieras voisi paremmin. Halu parantaa, auttaa ja tehdä toisen olo paremmaksi on vahva.

Lesvoksen saarella pakolaisia pelastaneet, itsekin köyhät ihmiset, olivat ihmeissään kun heille ehdotettiin Nobelin palkintoa. Mitä ihmeellistä me teimme? Eikö jokainen olisi tehnyt samoin? Jälleen kyseessä oli philotimo, halu tehdä niin kuin on oikein ja kunniallista. Silloinkin, kun itsellä ei oikein olisi mistä antaa muille.

Philotimo on läsnä myös suomalaisen lähihoitajan jokaisessa päivässä. Haluamme tehdä työmme hyvin. Toivomme että meillä olisi aikaa, jotta esimerkiksi kehitysvammaisen, vanha tai hyvin sairastunut asiakkaamme saisi rauhassa toimittaa aamutoimiaan, jotta hänen omat voimavaransa säilyisivät tai kasvaisivat. Haluamme tehdä niin kuin

on oikein, saattaa hellin käsin ja kiirettä kuolevaa ja tukea omaista. Haluamme ehtiä kohtaamaan kotihoidossa asiakkaan muutenkin kuin ohimenneen lääkkeitä kippoon kiireessä kaataen. Tahdomme, että varhaiskasvatuksessa jokaisella lapsella on syli ja aikaa tulla yksityisesti huomioituksi.

Vahva toiveemme on myös, että jokainen asiakkaamme tulisi kohdattua ihmisenä; psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena kokonaisuutena. Ajatteleme, ettei ihmisen arvo riipu hänen sairautestaan, taustastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan, iästään tai muista määreistä. Melkoista philotimoa tämäkin kaikki.

Liekö sattumaa, että esimerkiksi perimätiedon mukaan Hippokrates, lääketieteen isä, oli kotoisin Kosin saarelta Kreikasta. Hänen kerrotaan aloittaneen lääketieteen opinnot kotisaarellaan ja jatkaneen niitä Knidoksella, Thasoksella ja Thessaliassa. Ehkä meidän hoitajien sydämissä on tietämättämme pieni pala Kreikkaa – tai ainakin suuri annos tuotaa selittämätöntä philotimoa. ■

LISÄÄ HANNAN AJATUKSIA LÖYDÄT HÄNEN BLOGISTAAN

[HTTP://WWW.LILY.FI/BLOGIT/RUN-BABE-RUN](http://www.lily.fi/blogit/run-babe-run)

JOONAS VAAKANEN

Sosiaalinen media osana kassapalautetta

TEKSTI JA KUVA SIRKKA RYTINKI

Super työttömyyskassan kassanjohtaja Stefan Högnabba pohtii tehtäviään kassan vastuunalaisena toimihenkilönä.

Välillä kaikki menee ikään kuin omalla painollaan ja johtaja voi paneutua yhteen päätehtävistään, eli kassan taloudellisen toiminnan ja sijoitustoiminnan seuraamiseen ja suunnittelemiseen.

Päivärahan saajille kuitenkin tärkeintä on vakaa, säännöllinen toimeentulo. Ymmärrettävää on, että kun jokin asia uhkaa säännöllisyyttä, jäsenet reagoivat.

– Näin kävi nyt kesällä käsittelyajan pidentyessä. Mukaan tuli työttömyyskassalle uusi elementti, sosiaalinen media. Jäsenet antoivat somen kautta suoraa palautetta.

Kassanjohtaja näkee, että palautteesta on otettava koppi ja siitä on oltava kiitollinen. Tämä on nykyä ja pakottaa kassan entistä enemmän keskittymään palveluiden kehittämiseen ja toiminnan tehostamiseen, toteaa kassanjohtaja Högnabba.

– Meidän on myös vielä tiiviimin seurattava kassan ja sen yhteistyökumppaneiden välistä informaationkulkua. Jäsenistähän tässä on kyse ja tehtävämme on varmistaa, että he saavat palvelua, johon voivat olla tyytyväisiä, Högnabba jatkaa.

– Syyskuun alusta lähtien olemmekin taas palanneet työ-

ryhmytyöskentelyyn, ja tuloksia on jo nyt nähtävissä. Käsittelystä vastaa kolme käsittelyryhmää. Jokaisessa ryhmässä on ryhmänvetäjä, joka tiiviisti seuraa muun muassa käsittelyn etenemistä ja reagoi heti, jos käsittelyaikaan näyttäisi tulevan viivettä.

Vaikka työttömyyden kasvuun on koko ajan varauduttava, yllätyksiäkin voi tulla vastaan.

– Valitettavasti viime kesänä emme kaikesta huolimatta olleet kuitenkaan osanneet varautua esimerkiksi niin voimakkaaseen soviteltavien päivärahaohjelmien määrän kasvuun kuin se oli. Se aiheutti viivettä käsittelyajassa ja jäsenet aivan oikeutetusti reagoivat. Määrä kasvoi todella rajusti edellisvuoteen verrattuna.

– Tämähän tarkoittaa sitä, että ennakoitavuuteen on vieläkin enemmän kiinnitettävä huomiota. Tältä osin juuri yhteistyökumppanien ja kassan välinen informaatio on ensiarvoisen tärkeää, Högnabba uskoo.

Hallituksen valmisteleman aktiivimallin mukanaan tuomiin mahdollisiin haasteisiin kassa on jo varautunut tehostamalla toimintaa tätä silmällä pitäen. Tämänhetkisten tietojen mukaan osa lakimuutoksista astunee voimaan 1.1.2018 ja tiedotamme niistä myöhemmin, kun muutokset etenevät lain valmistelussa.

– Nyt mennään eteenpäin positiivisella otteella, lupaa kassanjohtaja Stefan Högnabba. ■

Kassanjohtaja Stefan Högnabba luo katsauksen menneeseen ja tulevaan.

Verotuspäätös kassalle

Jos olet sivutoiminen yrittäjä tai samassa taloudessa asuvalla puolisoillasi tai perheenjäsenellä on yritystoimintaa ja haet kassalta päivärahaa, lähetä kassalle veropäätös vuotta 2016 koskien heti, kun saat sen. Yritystoiminnan tulot, jos niitä on, huomioidaan ensisijaisesti veropäätöksen mukaan.

HAKEMUSTEN POSTITUSOSOITE:

Super työttömyyskassa, PL 117, 00521 HELSINKI

Käyntiosoite Kellosilta 3

Fax 09 278 6531, www.supertk.fi

Toimisto avoinna arkisin klo 8.30–15.00

Palvelunumero arkisin klo 9.00–13.00

09 2727 9377

Sähköinen asiointi: nettikassa.supertk.fi

Elä täysillä, Turva turvaa

Älä kadu elämätöntä elämää kiikkustuolissa. Ole avoin uusille kokemuksille.
Kun rakkaat ihmiset ja asiat on vakuutettu, huolia ei tarvitse murehtia
etukäteen. Jos elämä kolhaisee, on hyvä olla Turvassa.

**HAPAPIIRIN3
SANKARIT3**

Turva tukee kotimaista
elokuvaa

Lue lisää ammattiliittosi sinulle ottamista vakuutuksista sekä lukuisista
muista liiton jäsenen eduista osoitteesta turva.fi/super

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva • turva.fi • 01019 5110

 turva
Hymyile, olet Turvassa

Suosittele SuPeria

#supertekeehyvaa
#suosittelesuperia

...ja kasvata SuPerin joukkovoimaa entisestään.
Kerro samalla, että SuPerista saa parasta ja
asiantuntevinta edunvalvontaa työelämän tyrskyissä.

Huom! Suositteleva saa uudesta varsinaisesta jäsenestä
kiitokseksi 30 euron arvoisen lahjakortin!

KATSO OHJEET SUOSITTELUUN:

www.superliitto.fi > Jäsenyys
Suosittele SuPeria 2017
tai skannaa koodi.

**SuPer-
ammattilainen
tekee
hyvää!**

Uusi varsinainen jäsen saa tervetuliaislahjaksi monitoimikaulanauhan sekä arvokkaan ammattimerkin.

PALKITSEMISVIIKKO VUOKATISSA 2018

TÄHTI, KOIVU JA KANERVA

HAKUAIKA 1.–31.10.2017

SuPerilla on Vuokatissa kolme kuuden hengen loma-asuntoa, jotka ovat ensisijaisesti SuPerin ammattiosastojen luottamustehtävissä toimivien jäsenten palkitsemiskäytössä.

Palkitsemisviikko myönnetään jäsenelle, joka on toiminut jossakin vieressä luetelluista ammattiosaston tai työpaikan luottamustehtävästä yhteensä vähintään viisi vuotta ja toimii joissakin näistä tehtävistä edelleen.

Myönnetty palkitsemisviikko on aktiivijäsenelle maksuton ja lomaviikon voi varata käyttöönsä viiden vuoden välein.

Varsinainen hakuaika vuoden 2018 viikoille on lokakuussa, mutta jäljelle jääneitä viikkoja voi hakea ympäri vuoden.

- ammattiosaston puheenjohtajaja
- ammattiosaston sihteeri
- ammattiosaston taloudenhoitaja
- edustajiston jäsen
- luottamusmies
- opiskelijavastaava
- pääluottamusmies
- työsuojeluasiamies
- työsuojeluvaltuutettu
- varapääluottamusmies

Ohjeet ja hakulomake löytyvät
SuPerin jäsensivujen aktiivijäsenosiosta
kohdasta Ammattiosaston toiminta >
Palkitsemisviikot

SUPER

Lisätietoa: Kaarina Laintila, puh. 09 27279118 tai kaarina.laintila@superliitto.fi

TARJOUS!

29€/ KPL.

Tarjous on voimassa 6/11-2017 asti. Huom! Nyt alemmat postikulut, 9,90€.
Kaikki hinnat sisältävät alvin. Postikulut lisätään hintaan. Yli 600€, tilaus toimitetaan ilman postikuluja. Tilatkaa ystäviesi kanssa ja jakakaa postikulut.
Tuotteet ovat tilavia. Siksi suosittelemme, että menet alas yhden koon pienempään mitä normaalisti käytät.

Anna koodi 212 tilauksen yhteydessä.

Tuote 763 | Tunika unisex

V-aukkoinen unisex-pusero rintataskulla ja kahdella sivutaskulla. Avainlenkki ja kännykkätasku. Lyhyt hiha.

Koot: 2XS - 4XL

Materiaali: 65% polyester/35% puuvilla

Värit: Valkoinen, Turkoosi, Punainen, Om.Vihreä, Aqua, Cerise, Vaal.sin, Laiv.sin

Ale hinta!

29€/kpl

(Normaali hinta 42€)

Tuote 764 | Naisten tunika

V-aukkoinen naisten pusero, hieman vyötärönmyötäinen. Rintataskulla sekä kahdella sivutaskulla. Avainlenkki ja kännykkätasku.

Koot: 2XS - 4XL

Materiaali: 65% polyester/35% puuvilla

Värit: Aqua, Valkoinen, Vaal.sin, Laiv.sin, Cerise

Ale hinta!

29€/kpl

(Normaali hinta 42€)

Tuote 720 | Housut unisex

Suorat housut, joissa kaksi sivutaskua ja lahje- ja kännykkätasku. Vyötäröllä resori ja nauhakiinnitys. Vyölenkit, avainpidike. Lahkeissa säädettävä kuminauhakuja.

Koot: 2XS - 4XL

Materiaali: 65% polyester/35% puuvilla

Värit: Valkoinen, Laiv.sin, Vaal.sin, Musta, Aqua

Ale hinta!

29€/kpl

(Normaali hinta 42€)

MUISTI KONFERENSSI 2017

muistisairauksista muistityön ammattilaisille

Lisätiedot ja ilmoittautuminen:
www.muistiliitto.fi

15.-16.11.2017
Sokos Hotel Presidentti,
Helsinki

JÄSENTEN KOULUTUS- MATKA SZOLNOKIIN UNKARIIN 21.-24.8.2018

TULE MUKAAN superilaiseen porukkaan! Tutustumme koulutusmatkalla unkarilaiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon, vieraillemme sairaalassa, vanhainkodissa ja dementiayksikössä. Lisäksi tutustumme termaalivesien hoitaviin vaikutuksiin.

MATKAN HINTA on 890 euroa, joka sisältää lennot Helsinki-Budapest-Helsinki ja kuljetuksen Szolnokiin, majoituksen 2 hengen hotellihuoneissa, vierailut, luennot, materiaalit ja luentojen tulkaukset sekä ohjelmassa mainitut ruokailut. Mukana on 2 matkanjohtajaa.

KYSY TYÖNANTAJALTASI, voitko käyttää matkaa täydennyskoulutuksena. Matkan voi maksaa erissä.

TIEDUSTELUT JA OHJELMA: leena.kaasinen@superliitto.fi.

Osallistu ja voit voittaa työyhteisösi 1500 €.

La Carita -säätiö jakaa vanhustyön työyhteisöille kaksi 1500 euron tunnustuspalkintoa vanhusten yksilöllisen arjen kehittämiseksi SuPerin opintopäivillä helmikuussa 2018.

Hae tunnustuspalkintoa sähköisesti vastaamalla haasteeseen: Miten olette työyhteisössänne rakentaneet uudenlaisia toimintamalleja arjen rikastuttamiseksi ja vanhusten yksilöllisen hoidon turvaamiseksi?

Kuivale hakemuksessa arkanne ja toimintaperiaatteitanne. Miksi juuri teidän työporukkanne ansaitsisi tunnustuspalkinnon?

La Carita -tunnustuspalkintoa voi hakea 25.10.2017 mennessä verkossa osoitteessa <https://my.surveypal.com/lacarita2018> Mikäli linkki ei avaudu, kopioi linkkiosoite ja liitä se selaimen osoitekenttään.

Lisätietoja antaa Soili Nevala
soili.nevala@superliitto.fi
Puh. 09 2727 9157

LA CARITA SÄÄTIÖ

VANHUSTEN JA IKÄÄNTYVIEN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN SUOMESSA

YHDYSOPISKELIJA- KOULUTUS

La 18.11.2017 Tampereella
La 25.11.2017 Oulussa

Yhdysopiskelija tai sellaiseksi haluava, tule mukaan sinua lähimpään koulutuspäivään.

Päivän aikana tapaavat muita SuPer-Opiskelijoita ja opit asioita, joista on hyötyä sekä sinulle että ryhmällesi. Koulutus on sinulle maksuton, SuPer maksaa matkat ja ruokailut.

Päivän päätteeksi tehdään yhdessä jotain tosi greisii!

Ilmoittaudu jäsensivujen kautta www.superliitto.fi
► Kirjautu jäsensivuille ► Ilmoittaudu kurssille.

Lisätietoja: opiskelijat@superliitto.fi

www.superliitto.fi **superliitto**

image
wear

Askel hyvinvointiin

Jalkojesi jaksaminen vaikuttaa koko kehosi hyvinvointiin. Jalkaskannauksen avulla löydät itsellesi sopivat kengät ja yksilölliset pohjalliset.

Osta Sievi-työjalkineet ja saat sukat kaupan päälle

Tarjous voimassa 31.12.2017 asti
Image Wearin myymälöissä.

Ilmainen jalkojen skannaus Image Wear Työasupalvelu- myymälöissä

SieviSCANNER-jalkaskanneri selvittää jalkojesi mitat, jalkaholvin kaaren tuen tarpeen ja jalkojesi kuormittumispisteet hetkessä.

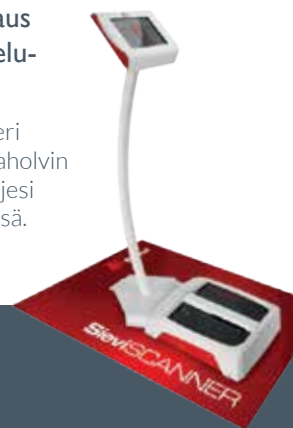

image
wear

Espoo | Helsinki | Helsinki/Vantaa | Hämeenlinna | Joensuu | Jyväskylä |
Kokkola | Kotka | Kuopio | Lahti | Lappeenranta | Mikkeli | Oulu | Pori |
Rovaniemi | Seinäjoki | Tampere | Tornio | Turku | Tuusula | Vaasa | Vantaa

www.imagewear.fi

SUPERIN JÄSENMAKSUT 2017

Huom! Ilmoita jäsenyksikköön, kun jäsenyytesi tulee muutoksia, esimerkiksi kun jätät äitiysvapaalle tai elämäntilanteesi muuttuu muutoin. Tee ilmoitus verkkosivujen www.superliitto.fi sähköisessä jäsenpalvelussa tai kohdasta: Jäsenyyt > Jäsentietojen päivitys. Jäsenmaksu on verotuksessa vähennyskelpoinen.

OPISKELIJA

SuPerin opiskelijajäsenyyt on maksuton aina valmistumiseen asti.

TYÖSSÄ OLEVA VARSINAINEN JÄSEN

Jäsenmaksu on 1,2 % bruttopalkasta.

JATKO-OPISKELIJA

Jäsenmaksu on 6 €/kk.

Jos olet töissä opiskeluaikana, on jäsenmaksu 1,2 % bruttopalkastasi eikä 6 €:n kuukausimaksua tarvitse erikseen suorittaa.

TYÖTÖN

Kun saat korvausta Kelasta, hae jäsenmaksuvapautusta.

Kun saat Super työttömyyskassalta ansiopäivärahaa, perii kassa jäsenmaksun suoraan päivärahasta.

ÄITIYS- TAI ISYYSVAPAA, HOITOVAPAA

Kelan maksamalta ajalta hae jäsenmaksuvapautusta.

Palkalliselta ajalta jäsenmaksu on 1,2 % bruttopalkasta.

ULKOMAILLA

Kun asut ulkomailla, jäsenmaksusi on 6 €/kk.

Kun työskentelet ulkomailla alle 3kk, jäsenmaksu on 1,2 % bruttopalkastasi.

ELÄKELÄINEN

Vanhuuseläkkeellä olevan jäsenmaksu on 10 € vuodessa. Osa-aika-eläkeläisen jäsenmaksu on 1,2 % bruttopalkasta.

Toistaiseksi voimassa olevalla työkyvyttömyyseläkkeellä olevat ovat jäsenmaksuvapautettuja.

YRITTÄJÄ TAI YKSITYINEN PERHEPÄIVÄHOITAJA

Yrittäjänä toimivan jäsenen jäsenmaksu on 10 €/kk.

TYÖSTÄ VÄLIAIKAISESTI POISSA OLEVA/ KOTONA OLEVA JÄSEN

Jos et ole työnhakijana TE-toimistossa, on jäsenmaksusi 6 €/kk.

Lue lisää jäsenmaksuvapautuksista ja jäsenmaksun maksamisesta osoitteessa www.superliitto.fi tai skannaa QR-koodi. ►

ÄLÄ JÄÄ ULKOPUOLELLE PÄIVITÄ SÄHKÖPOSTIOSITTEESI

SuPerin uusi sähköinen OmaSuPer-jäsenpalvelu otetaan käyttöön pian.

Tietojesi turvallinen säilyttäminen on meille tärkeää.
Siksi ne ovat vahvojen lukkojen takana.

Tarkista nyt, että sinulla on SuPerin jäsenrekisterissä
henkilökohtainen, vain omassa käytössäsi oleva sähköpostiosoite.

Se on avaimesi uuteen järjestelmään.

****_

Päivittäminen on helppoa:

1. Kirjaudu omiin jäsentietoihisi osoitteessa www.superliitto.fi

KIRJAUDU JÄSENSIVUILLE

- Käyttäjätunnus on oma jäsennumerosi. Löydät sen jäsenkortistasi tai kotiin kannetun SuPer-lehtesi osoitetiedoista.
- Salasana on se, jonka olet itse valinnut, kun kirjauduit SuPerin jäsensivuille ensimmäistä kertaa. Jos olet nyt kirjautumassa ensimmäistä kertaa, henkilötunnuksesi toimii salasanana. Jos salasana on päässyt unohtumaan, seuraa järjestelmän ohjeita.

2. Napsauta nyt tästä:

 Päivitä tietojasi »

3. Napsauta vielä Omat tiedot ► Päivitä yhteistietojasi

4. Tallenna muutokset lopuksi napsauttamalla

Päivitä

SuPer valvoo sinun etuasi.

Syyskokouksutsut

AMMATTIOSASTON SYYSKOKOUKSESSA KÄSITELLÄÄN AMMATTIOSASTON SÄÄNTÖJEN 10. PYKÄLÄN ASIAT:

- vahvistetaan toimintasuunnitelma ja talousarvio seuraavalle toimintavuodelle
- päätetään ammattiosaston jäsenmaksun suuruudesta sen jälkeen, kun liittohallitus on antanut asiassa lausunnon
- valitaan joka toinen vuosi hallituksen puheenjohtaja, jota kutsutaan ammattiosaston puheenjohtajaksi sekä ammattiosaston hallituksen varsinaiset ja varajäsenet
- valitaan kaksi tilintarkastajaa ja kaksi varatilintarkastajaa
- päätetään SuPerille tehtävistä aloitteista
- päätetään muista kokouksutsussa mainituista asioista

• **JYVÄSKYLÄN AO 413** syyskokous 26.10. klo 18.00 Punaisella Pirtillä Ilmarisenkatu 20 A 1 Jyväskylä. Ilmoittaudu Mirjalle 044 533 1289 tai mirja.ojala@jkl.fi 23.10. mennessä kahvitarjoilun vuoksi. Tervetuloa!

• **KESKI-SUOMEN YKSITYISSEKTORIN AO 426** syyskokous pe 10.11. klo 18.00 alkaen Toivolon Vanhan Pihan Kahvila Muistossa, Cygnaeuskatu 2, Jyväskylä. Iltaan kuuluu ruokailu. Kokouksen jälkeen illan teema on K18. Mukana Antishopin tuote-esitteitä. Ilmoittautumiset ja mahdolliset ruoka-aineallergiat 31.10. mennessä Caritalle 045 269 3004. Tervetuloa!

• **KIRKKONUMMEN-SIUNTION AO 824** syyskokous 24.10. klo 17.30 terveyskeskuksen ruokasalissa. Ei henkilövalintoja. Tarjolla pizzaa ja kakkukahvit. Tervetuloa!

• **KUUSAMON AO 204** syyskokous Baari Martaissa ti 31.10. klo 17.00. Kokousasioiden lisäksi myös työsuojeluvaaliasiat. Ilmoittautumiset 24.10. mennessä tarjoilun vuoksi. super204@superliitto.fi tai 040 589 6155.

• **LAPPEENRANNAN AO 714** syyskokous ke 15.11. klo 18.00 Lappeenrannan linnoituksessa Kehruuhuoneella, Kristiinankatu 20. Kokouksen jälkeen ruokailu. Sitovat ilmoittautumiset ja mahdolliset erityisruokavalit 6.11. mennessä superlpr714@gmail.com. Lämpimästi tervetuloa! Hallitus.

• **LIPERIN AO 514** syyskokous 3.11. Ravintola Sipurissa Liperissä klo 18.00 alkaen. Ilmoittautumiset Katrille txt 050 382 1333 viimeistään 27.10. mennessä. Ilmoittautuminen on sitova ruokatarjoilun vuoksi. Kerrothan samalla mahdolliset erityisruokavaliosit. Tervetuloa!

• **OULAISTEN SEUDUN AO 207** syyskokous pe 17.11. klo 18.00 Lounas Lempi -ravintolassa, Ylivieskantie 186, Oulainen. Ammattiosasto tarjoaa jouluisen aterian kokouksen jälkeen. Ilmoittautumiset 10.11. mennessä super207@superliitto.fi tai tekstiviestillä 040 707 3278.

• **OULUN SEUDUN YKSITYISTEN AO 229** syyskokous Lapland Hotellissa Oulussa torstaina 30.11. klo 17.30. Kokouksen jälkeen on jouluruokailu, jonka vuoksi sitovat ilmoittau-

tumiset superliittoao229@gmail.com välillä 6.11.-19.11. Tervetuloa!

• **PEIJAKSEN AO 823** syyskokous ti 1.11. Tikurilan ravintola Rosso, Kielotie 12-14, Vantaa klo 16.30. Sitovat ilmoittautumiset 20.10. mennessä, anne-maarit.ahlroth@hus.fi tai tekstiviestillä 050 575 1944. Kokouksen jälkeen on ruokailu ja teatteriesitys, Päivälisvieras, Vantaan teatterissa, lippuja rajoitusti. Ilmoita myös, jos on ruokailuun liittyviä rajoitteita.

• **PIRKANMAAN YKSITYISTEN ALOJEN AO 649** syyskokous pe 3.11. kello 17.00 City-toimisto, Satakunnankatu 19, Tampere. Kokouksen jälkeen menemme syömään Cafe Nostalgiaan, Itäisenkatu 7, Kauppakeskus Siperia. Ilmoitathan tulostasi viimeistään 27.10. mennessä ao649@luukku.com. Tervetuloa kokoukseen ja juhlimaan ammattiosaston 15-vuotistaivalta! Hallitus

• **POSION AO 113** syyskokous Valmankodien kerhuhuoneella 23.10. klo 16.00. Sitovat ilmoittautumiset ja mahdolliset erityisruokavalit 15.10. mennessä tekstiviestinä Marikalle 044 9730 037. Tervetuloa!

• **RIIHIMÄEN AO 615** syyskokous 13.11. klo 19.00. Rautatienpuiston päivätoimintakeskus, Öllerinkatu 7, Riihimäki. Tervetuloa kokoukseen! Hallitus

• **SISÄ-SAVON AO 526** syyskokous ja pikkujoulu perjantaina 24.11. klo 18.00 Vesannolla Niiniveden nuorisoseurantalolla. Ruokailun vuoksi sitovat ilmoittautumiset 9.11. mennessä super526@superliitto.fi tai txt 040 5569 634/Martta Väisänen. Lisätietoja ammattiosaston kotisivuilta.

• **SUOMUSSALMEN AO 226** syyskokous ti 31.10. klo 18.00 Jaloniemen Herkkusuussa. Ilmoittautumiset tarjoilua varten 23.10. mennessä Tuijalle txt 044 270 4850 tai WhatsAppin kautta. Tervetuloa mukaan suunnittelemaan yhdessä vuoden 2018 toimintaa!

• **TAMPEREEN AO 631** syyskokous 22.11. klo 17.30 ravintola Astor, Aleksis Kiven katu 26, Tampere. Ilmoittautuminen ruokailuun 13.11. mennessä superinao631@gmail.com. Kerro samalla ruokavalintasi kala/broileri ja mahdolliset allergiat. Tervetuloa! Hallitus

• **TAYS AO 632** syyskokous ke 22.11. klo 17.00 alkaen Ravintola Frankly, Hallituskatu 22, Tampere. Kokous alkaa ruokailulla, jonka vuoksi toivomme ilmoittautumista 6.11. mennessä super632@superliitto.fi. Mainitse samalla, haluatko liha-, kala- vai kasvisruoan. Tervetuloa!

• **TOHMAJÄRVEN AO 518** syyskokous 31.10. klo 18.00 Kotipirtissä. Ammattiosasto tarjoaa ruokailun kokoukseen osallistujille. Ilmoittautumiset 25.10. mennessä puh. 050 5141 858/Seija tai 040 0132 322/Sirpa. Ammattiosaston pikkujoulu pidetään 2.-3.12. paikka tarkentuu myöhemmin. Ilmoittautumiset 25.11. mennessä Seijalle tai Sirpalle.

Muut kutsut

• **VAASAN AO 312** pikkujoulu/teatterimatka Seinäjoen Kaupunginteatteriin 18.11. Päivänäytös klo 13.00 Yksi mies, kaksi poma. Lippuja varattu 40, paikat saa ilmoittautumisjärjestyksessä. Sitovat ilmoittautumiset 12.10. mennessä Anneli anne.humalamaki@vaasa.fi tai txt 040 7475 839, ilmoitathan myös mistä nouse bussiin, ajamme Laihia kautta. Varmistat matkasi maksamalla omavastuusi 10 € viimeistään 13.10. Vaasan Super ry 312, tilille FI15 5670 0820 2578 12. Lähtö klo 8.30 Vaasan Kaupungintalon edestä. Näytännön jälkeen omakustanneateriointi. Paluulähtö Seinäjoelta noin klo 19.00. Matkan hinta ei-jäseniltä 35 €, mikäli paikkoja jää yli.

SuPer-lehden Facebook-arvonta

SuPer-lehden Facebook-sivuista 20.9. mennessä tykänneiden kesken arvottujen termosmukien voittajat ovat:
Satu Saarela, Joutsa
Nita Pyykkö, Porvoo
Miia Pietilä, Renko

Lähihoitaja2017

Lähihoitaja2017-tapahtumassa lehden pisteellä kyselyyn vastanneiden kesken arvottiin myös kolme termosmukia. Voittajat ovat:
Janette Leino, Otlampi
Mea Nurmi, Nummela
Satu Leinonen, Porvoo

Kuulumiset

Lähetä kutsut ja kuulumiset osoitteeseen: super-lehti@superliitto.fi
• marraskuun lehteen 13.10.,
• joulukuun lehteen 13.11. ja
• tammikuun 2018 lehteen 15.12. mennessä.
Kuvan koko vähintään 300 kt.
Toimituksella on oikeus muokata tekstiä ja kuvia sekä valita julkaisuajankohta.

Tiirismaan ammattiosaston kesäretki Riikaan

Kiertöajalulla pysähdyimme yhteiskuvaan keskellä Riikaa, Kansallisopperan edessä olevassa puistossa.

Pitkää bussimatkaa tauottivat kirmailut merenrannalla. Merivesi oli lämmintä ja aurinko paistoi.

Tiirismaan ao 407 kävi 7.-10.elokuuta kesäretkellä Riikassa. Matkamme alkoi maanantaina 7. elokuuta bussilla satamaan, ja yövimme laivalla. Meillä oli oma bussi matkassa koko reissun, joten herättäyimme ajoimme seisovan pöydän aamiaiselle panimoravintola Kochi Aidadiin. Edessä oli vähintään kolmen ja puolen tunnin matka Riikaan. Mutta ihana bussikuskimme päästi meidät kirmaamaan pienillä tauoilla meren rantaan parikin kertaa. Hyvät ilmat hellivät meitä koko reissun. Aurinko tosiaan paistoi ja lämpö kohosi jopa 28 asteeseen. Riikaan päästyämme saimme olla vähän aikaa pitkälämme, mutta sitten lähdimme Lido-ravintolaan yhteiselle illalliselle. Keskiviikko alkoi kolmen tunnin nähtävyyshierueella ympäri kaupungin. Jalkauduimme välillä katsomaan upeita patsaita, puistoja ja rakennuksia vähän lähempää. Kiertöajelun jälkeen hajaannuimme kauppoihin soppailemaan. Suurin hitti ostoksissamme näytti olleen kevyttoppakit ja kengätkin olivat edullisia. Torstai oli suuri matkapäivä Riikasta kotiin asti. Matkalla Helsingistä Lahteen ja Hollolaan lauloimme kaikki yhdessä laulun eläkkeelle jäävälle perushoitaja Kimmo Pousille. Hän oli aivan yllättynyt saamastaan huomiosta.

MELLI RENTOLA

Lido-ravintolassa oli kattavat tarjoilut ja mahtava ruoka. Itse paikkakin on jo näkemisen arvoinen.

Eläkkeelle laulun saattamana

Tiirismaan ammattiosasto 407 lähetti perushoitaja Kimmo Pousin eläkkeelle laululla, joka oli sovitettu Juice Leskisen kappaleeseen Norjalainen villapaita: Mies teki työtänsä, täyttään paikkansa omalla tyylillään. Tunnelman rennon ja huumorin lennon hän työssään ain esille toi. Katetroinnin taidon ja kohtelun aidon nyt häneltä oppia sain. Partakoneen salat ja osaston tavat ne tutuksi teki hän vain. Hea hea hea hea, me katsottiin hiljaa, kun oppejaan meille hän soi.

Neuvoja antoi ja huolta myös kantoi. Mitä päähämme vielä hän takoa vois. Katsohan miekkosta lähtee hän tk:sta eläkepäivilleen. Paljon oot nähnyt, kun työtäs oot tehnyt siis vapaasta nauti sä vain. Muistathan meitä ja retkiä näitä, kun yhdessä reissattiin. Hauskoja juttuja, uusia tuttuja, joista me nautittiin. Hea hea hea hea me hoilataan hiljaa, kun Kimmolle laulumme soi. Oot mies mitä parhain ja hoitaja armain. Moni mummo sua todella kaipaamaan jää.

Mukavia muistoja ammattiosastojen matkoilta

Ao 814:n ja ao 819:n perinteinen syksyn hyvinvointimatka 7.-10. syyskuuta suuntautui tällä kertaa Saarenmaalle. Kuussaaren kaupunki ympäristöineen oli syksyisen kaunis vaihtelevasta säästä huolimatta. Yksi pyöräili melkein saaren ympäri, osa nautti hyvistä kylpylän hoidoista, myös nähtävyyksiä käytiin katsomassa ja melkein kaikki kävimme ruokamarkkinoilla. Ruokamarkkinoilta löytyi leipiä, makkaroita, hedelmiä ja valkosipulilettejä kotiin viemiseksi. Kiitos teille kaikille, jotka osallistuitte matkalle.

HANNELE HYVÖNEN

Varkauden ammattiosasto 528 teki 2-3. syyskuuta A-luokan Suomi 100-vuotisristeilyn Tallinnaan.

RIITTA-LIISA LUOSTARINEN

Tykyyn tyytyväiset

Terveiset TYK-kuntoutuksesta Punka-harjun Kruunupuistosta! Viiden eripituisen kuntoutusjakson jälkeen kahdeksan uupunutta uurastajaa lopettivat kuntoutuksen iloisina ja virkeinä tikkupullina. Kiitos kaikille hauskastä yhdessäolosta!

MAARIT MANNINEN

Tikkupullia

LÄHIHOITAJA KÄHÖNEN

RISTIKKORATKAISU 9/2017

R	O	M	M	E	L	A	K	N	E	S	U	L	A	S
A	S	U	A	A	M	U	S	A	L	O	S	A	I	T
I	K	O	N	I	T	O	V	E	T	A	M	I	T	
L	A	V	A	O	H	R	A	O	T	S	A	K	E	
A	R	I	T	A								K		
K	S	E	N	A								R	A	V
A	V	E	N	A								O	Ä	A
S	U	T										V	I	R
O	P											A	L	I
I	S	K	U	T								K	V	
M	I	E	T	E								A	K	S
M	I	S	N									N	A	O
E	R	A	T	U	L	I	K	L	A	S				I
T	E	K	U	I	T	A	R	A	S	S	A	T		
V	E	L	J	E	S	O	P	A	S	T	I	N		
A	I	N	E	T	E	R	K	U	T	A	T	O	S	
S	I	G	N	E	T	I	S	T	O	A	T	T	E	
E	R	A	T	U	K	K	I	M	A	K	U	U	T	
A	U	T	O	J	A	E	T	U	I	I	A	T	A	

NAKISEVJMT

Syyskuun ristikkokisan voitti
 Anja Suni Mynämäeltä.
 Lämpimät onnittelut!

Kadun mies kertoo hurjia juttuja

Hoitajille, varsinkin päihde- ja mielenterveysalan ammattilaisille, katujen miehet ovat tuttuja asiakkaita. Puheet ovat reiteä ja sydän kultainen, mutta syystä tai toisesta nämä ihmiset joutuvat jatkuvasti hankaluuksiin, vaikuttavat epävakailta, kärsivät päihderiippuvuudesta ja kertovat juttuja, joiden todenperäisyyttä voi vain arvailla.

Juuri tällainen hahmo on kotkalaisen sarjakuvataiteilijan Marko Turusen ADHD-Sheikki, joka seikkailee paitsi miehen sarjakuvakirjoissa, myös animaatioissa. Turunen on tuntenut innoituksen lähteenä olevan miehen parikymmentä vuotta, haastatellut tätä ja piirtänyt

sen jälkeen kuulemistaan uskomattomista tarinoista sarjakuvia. Käheää-näinen, välillä tarttuvaan naurunräkätykseen puhkeava mies on itse kertojaääni Turusen animaatioiden taustalla.

Katsojalle ja kuulijalle ADHD-Sheikin seikkailuista tulee ristiriitainen olo. Käsittämättömiä kommelluksia ja naisseikkailuja vilisevät urbaanit legendat tuppaaavat naurattamaan, mutta jossa-kin takaraivossaan moni varmasti poh-tii, ettei ehkä haluaisi ADHD-Sheikkiä samaan nakkikioskin jonoon yön pimeinä tunteina.

ADHD-Sheikki-näyttely Turun taide-museon Pimiössä 12.11.2017 saakka. ■

Kirjat tuovat toivon

Maailman mielenterveyspäivän teema on tänä vuonna *Toivoa kirjallisuudesta*. Kun maailma ympärillä myrskyää ja ihmiset ovat epävarmoja tulevaisuudesta, korostuu toivon merkitys. Toivominen on myös edellytys tasapainoiselle, hyvälle elämälle ja mielenterveydelle. Kirjat ja kirjallisuus voivat lohduttaa vaikealla hetkellä ja herättää ihmisessä ilon, voiman ja toivon. Maailman mielenterveyspäivä muistuttaa, että mielenterveys on terveyttä, jota ihminen voi itse vahvistaa. Kulttuurin harrastaminen on huomattu tehokkaaksi mielenterveyden kohentajaksi.

Maailman mielenterveyspäivänä eri puolilla Suomea järjestetään kirjallisuusaiheisia keskustelutilaisuuksia, jaetaan toivoa herättäviä lukuvinkkejä sekä kuullaan kirjailijoiden ajatuksia toivosta ja mielenterveydestä.

Maailman mielenterveyspäivää vietetään 10.10.

Kirjauutuudet

HEINI SARASTE, KALLE KÖNKKÖLÄ
JA VÄINÖ HEINONEN
VOIHAN VAMMAINEN
Lasten kuvasanakirja vammaisuudesta
INTO 2017

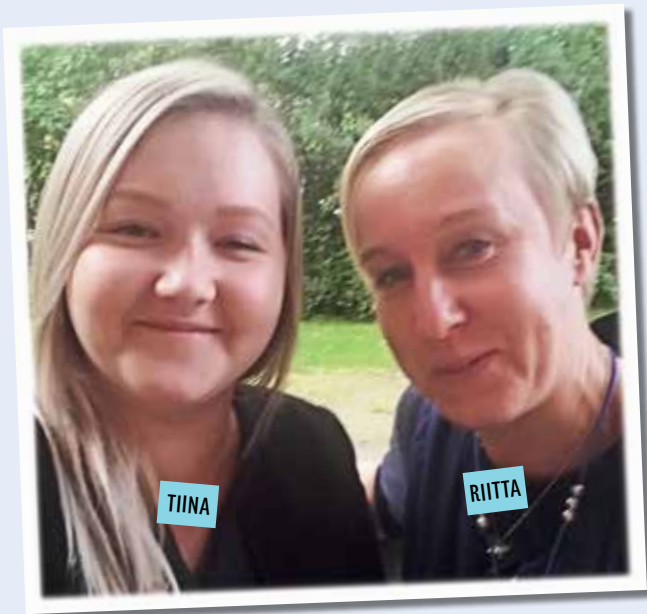
Lapset hyväksyvät erilaisuuden usein aikuisia mutkattomammin, mutta joskus kaverin käytös, apuvälineet tai perheenjäsenen sairastuminen herättävät myös hämmästyksiä ja paljon kysymyksiä. Saako opaskoira silittää? Voiko pappa pelata jalkapalloa, vaikka istuu pyörätuolissa? Mikä se Downin syndrooma oikein on?

Aikuista vastaajaa auttaa lapsille kirjoitettu kuvasanakirja *Voihan vammai-*

nen. Siinä käydään aakkosjärjestyksessä läpi kaikki olennaiset, eri sairauksiin ja vammoihin liittyvät termit afasias-ta äänikirjaan ja änkytykseen. 7-vuotiaasta koelukijaa naurattivat Väinö Heinosen lämpimän humoristiset kuvat ja sanaselitysten äärellä syntyi hyviä keskusteluja oman lähipiirin erilaisista ihmisistä ja heidän käyttämistään apuvälineistä.

Kirja herättelee myös napakkaa keskustelua siitä, miksi jotkut sanat eivät ole kivoja. Kääpiöitä on vain sadussa, ei oikeassa elämässä, eivätkä vammaiset lapset asu enää laitoksissa. Tämä kannattaa aikuisenkin kielenkäyttäjän muistaa. ■

IKÄERO ON RIKKAUS

Hattulan kotihoidon lähihoitajat Riitta Karvonen ja Tiina Varjus tekevät kumpikin työtä suurella sydämellä. Ja sitä he myös toisissaan arvostavat.

RIITTA TIINASTA:

Olen onnellinen ja kiitollinen siitä, että minulla on sellainen työkaveri kuin Tiina Varjus. Työskentelemme Hattulan kotihoidossa, jossa aloitin työt tammikuussa 2016, ja Tiina oli silloin työssäoppimisjaksolla. Varsinaisia kollegoja meistä tuli seuraavana kesänä.

Olemme jakaneet Tiinan kanssa työpaikalla niin ilot, surut kuin työn haasteet ja kompastuskivet. Tiinan vahvuuksia ovat empaattisuus ja ystävällisyys. Hän on aina valmis auttamaan ja tarjoamaan apua, jos sitä tarvitsee. Työ Tiinan kanssa on luontevaa. Hänellä on suuri sydän, minkä lisäksi hän

on luotettava ja hoitaa työnsä hyvin. Arvostan Tiinassa juuri sitä, että jos hänelle on annettu jokin työasia hoidettavaksi, ei tätä asiaa tarvitse miettiä tai murehtia myöhemmin.

Työyksikössämme on parikymmen-

tä hoitajaa ja monenlaista osaamista. Kotihoidon piiriin kuuluu kolme palvelutaloa ja kotona asuvia asiakkaita. He ovat ikäihmisiä, muistisairaita ja mielen-terveysasiakkaita. Asiakkaina on yhä huonokuntoisempia vanhuksia, mikä näkyy työn kuormittavuutena. Onneksi tauoilla on aikaa purkaa ajatuksia kollegoille. Se on tärkeää, jotta työtä jaksaa tehdä. Tiinan kanssa tuemme toisiamme kannustamalla, rohkaisemalla ja tsemppaamalla.

TIINA RIITASTA:

Työ kotihoidossa on hyvin itsenäistä, mutta olemme Riitan kanssa samassa työvuorossa pari kertaa viikossa. Tulemme Riitan kanssa hyvin toimeen, vaikka ikäeroa onkin parikymmentä vuotta. Sen vuoksi ajatusmaailmammekin ovat vähän erilaiset. Itse pidän sitä kuitenkin vain rikkautena, sillä toisen ajatuksista ja toimintavoista voi aina oppia uutta. Puhuttavaa meillä riittää sekä työhön että vapaa-aikaan liittyvistä asioista.

Haasteiden keskellä Riitalta saa aina tarvittaessa apua ja yhteistyömme on aina ollut sujuvaa. Hyvän työkaverin Riitasta tekee hänen avuliaisuutensa, asiakkaiden kunnioittaminen ja hyvä huumorintaju.

Riitalla on erityinen kyky selviytyä haastavistakin työtehtävistä ja hän muistaa huomioda aina muidenkin näkökulmat. Arvostan erittäin paljon sitä, että Riitta tekee työtä sydämellään! ■

► LAURA TUULI, KELLOKOSKI:

Tarja Sandholm työskenteli vuosia yrityksessäni oikeana kätenäni ja mahdollisti sen, että homma toimi, vaikka yrittäjä joskus lomailee tai sairastaa. Lisäksi hän on huippuystävä, olemme puhuneet paljon muistakin asioista kuin työstä. On tehty yhdessä tyttöjen reissuja ja nautettu elämälle, ettei pipo kivistä. Kiitos ja kunnia Tarjalle! Hän työskentelee nykyään eri paikassa, mutta on varmasti loistava työkaveri myös nykyisille kollegoilleen.

► TIINA VILJAKAINEN, HIETANEN:

Haluan kehua kollegaani Ronja Marttista. Nuoresta iästään huolimatta hän on ammatillinen, mutta myöskin huumorintajuinen. Ei ole koskaan pahalla tuulella töissä ja jaksaa kannustaa työtovereita.

► JOHANNA VILKMAN, HARJAVALTA:

Henna Pajunen tekee reippaasti työnsä suurella sydämellä. Ei puhu pahaa ja kannustaa muita. Varsinainen esimerkkitapaus, josta moni voisi ottaa mallia. Henna on myös työpaikan piristys ja kaikkien kaveri.

Tässä SuPer-lehden sarjassa kehuaan ja kiitetään hyvää työtoveria. Kehu vaikka toista hoitajaa tai jotain muuta työyhteisösi jäsentä. Yllätä työkaverisi iloisesti ja kerro meille, miksi juuri sinun kollegasi on kiitoksen arvoinen. Lähetä kehut sähköpostilla super-lehti@superliitto.fi.

SÄÄKSI

Kuvittelin, ettei vettä voisi sataa enempää kuin sitä taivaalta tuli, mutta sade vain ylti. Oma kuvauskojuni oli jo veden vallassa, mutta olin enemmän huolissani sääksen kolmesta pienestä poikasesta petäjän latvan risulinnassa. Emo ei kuitenkaan ajatellut omaa mukavuuttaan, vaan levitti siipensä kuin katoksi pesän ylle. Kuuron mentyä ohi poikaset jatkoivat virkeänä touhuilujaan, emon näyttäessä vähintäänkin surkealta.

Sääksi – tutummalta nimeltään kalasääksi – on yksi maailman laajimmalle levinnyt lintu. Suomessakin sitä tavataan koko maassa. Pesimäympäristökseen sille riittää paikka, missä on kalaisia vesistöjä ja pesäpuita. Sääksi saattaa toki tehdä pesän muihinkin rakennelmiin, kuten kallioille tai kolmiomit-taustorneihin. Kunhan pesälle on esteetön pääsy.

Sääksipariskunta pysyy yhdessä koko elinikänsä. Naaras munii alkukesäs-

tä 2–3 punaruskeaa munaa valtavaan risupesään. Pesä saattaa painaa satoja kiloja, lintujen ehotaessa sitä vuodesta toiseen. Koiras kantaa vankkojakin risuja ”pystymetsästä”. Sopivan keilon oksan havaitessaan se laskeutuu sille rytkäyttämällä ja saa näin oksan katkeamaan. Koiraan tuotua oksan pesälle naaras asettelee sen tarkasti oikealle kohdalle. Lahjan saatuaan se usein antautuu parittelemaankin.

Sääksipari hautoo reilun kuukauden. Poikaset ovat lentokykyisiä parin kuukauden ikäisinä. Ravinnokseen sääksi käyttää yksinomaan kalaa. Niiden kalastus onkin hienoa katseltavaa. Ne leluttelevat parissakymmenessä metrissä ja iskevät kalaan kynnet edellä. Toisinaan ne sukeltavat kokonaan pinnan alle ja lentoon noustuaan ravistelevat veden höyhenistään aivan kuten koira turkkinsa. Kevään kutu aikaan lahna lienee sen tyypillisin saalis-kala. Toki niille kelpaavat kaikki kalat, mitä pesän lähijärvissä esiintyy.

Uskon vahvasti tarinoihin taivaalta putoaviin kaloihin. Ystäväni kuuli pihalta tömähdyksen ja mentyyään tutkimaan syytä, hän löysi auton katosta lommon ja maasta lahnan. Epäilimme lähistöllä pesivän sääksen napanneen liian suuren saaliin. ■

WWW.PIRTTIMAA.FI

SUPERIN AMMATTIOSASTOJEN PUHEENJOHTAJAT ERI PUOLILTA MAATA KOMMENTOIVAT LEHDEN AIHEITA.

SUPER-LOUNAALLA KOHDATAAN

Tarvitaanko meillä sote-uudistus?

► s. 6

Ei ainakaan sellaisena kuin maan hallitus sitä on esittänyt. SuPerilta tuli asiasta juuri hyvä esitys.

Odotatko palkankorotuksia syksyn neuvotteluissa? ► s. 8

Kyllä. Ja palkkaharmonian on toteutettava. On väärin, että yksityisellä puolella maksetaan samasta työstä vähemmän. Sanon tämän, vaikka olen kuntapuolella töissä.

Pelkäätkö potilasvahinkoa? ► s. 21

Ei sellaista voi pelätä. Vahinkoja sattuu, ja niistä pitää oppia. Vaaratilanteet tulee ennakoida. Työsuunnittelu on ratkaisevaa, on tiedostettava riskipaikat.

Ehtiikö hoitaja opettaa hoitajaopiskelijoita työaikanaan? ► s. 22

Perustiedot ja teoria on saatava koulusta, käytännön lomassa ei teoriaa ehditä käydä läpi. Kun opiskelijoita otetaan työpaikalle, mitoitusten on oltava kohdillaan. Huippua olisi, jos opettamiseen todella jäisi aikaa. Soveltuvuus-kokeiden palauttaminen olisi ensiarvoisen tärkeää. Ei ole resursseja opettaa niitä, jotka eivät halua tai eivät kykene alalle.

Mitä haluaisit sanoa alan nuorille opiskelijoille? ► s. 40

Liittyykää SuPeriin. Hakekaa kokemusta eri työpaikoilta. Ottakaa vastaan hiljaista tietoa alan vanhoilta konkareilta, sillä kaikkea ei opi kirjoista.

Mikä on ammattiosaston puheenjohtajan työssä kaikkein mukavinta? ► s. 42

Yhteenkuuluvuuden tunne ja hyvä porukka. Ajan superilaisten asioita parhaani mukaan yhdessä hallituksen ja kaikkien ammattiosaston jäsenten kanssa.

Leppävirran ammattiosasto saattaa tempauksellaan yhteen superilaiset ja päättäjät. Osasto tarjoaa tammikuisen lähihoitajapäivän yhteydessä SuPer-lounaan osaston jäsenille ja hoito-alan vaikuttajille. Paikalla on nähty muun muassa kunnanjohtaja.

– Seisovan pöydän äärelle on kutsuttu niin esimiehiä kuin kunnan päättäjiä. Monista asioista on mukavampi rupatella hieman epävirallisemmin. Siellä on ollut vähän ohjelmaakin. Eiköhän me tällainen lounastapaaminen taas järjestetä ensi tammikuun lopussa, ammattiosaston puheenjohtaja Litamari Partio-Holopainen kertoo.

Leppävirralla on onnistuttu myös nuorten jäsenten aktivoimisessa. Moni nuori ymmärtää ammattiosaston tehtävät ja oman etunsa ajamisen. Viestiä on viety perille esimerkiksi keilailu- ja kiipeilytapahtumien yhteydessä.

Kymmenen vuotta sitten lähihoitajaksi valmistunut Partio-Holopainen toimii ensimmäistä vuottaan osaston puheenjohtajana. Tätä vuotta ennen hän toimi vuoden varapuheenjohtajana.

– Pitkäaikainen puheenjohtaja jätti minulle isot saappaat. Omia haasteita tässä on, ennen kuin oppii tuntemaan ihmiset ja kentän. Puheenjohtajakoulutukset on kahlattu läpi, eli pikkuhiljaa tästä hyvä tulee, kun porukalla tehdään.

Partio-Holopainen työskentelee nyt perusterveydenhuollon liikelaitos Kysterin vuodeosastolla, mutta hän on ehtinyt kiertää monessa työpaikassa.

– Koko ajan tahti työelämässä kiristyy. Asiakkaat ovat huonokuntoisia, monisairaita ja muistisairaita.

Puheenjohtajan korviin kiirii tuttuja viestejä Leppävirrankin superilaisilta: kotihoitossa ollaan väsyneitä, kun työmäärä kasvaa. Yksityistäminen seudulla etenee, kun Attendo rakentaa Leppävirrällekin. Terveysaseman yhden vuodeosaston lakkauttaminen teettää puheenjohtajalle oman työnsä.

– Tärkeintä kuitenkin olisi olla riittävä henkilöstö ja riittävä määrä tarjolla olevia sijaisia, jotta hoitoväki ei palaisi loppuun.

Sopimussyksyltä Partio-Holopainen toivoo yleiskorotuksia palkkoihin vastapainoksi tehdyille lomarahojen leikkaukselle. ■

Litamari Partio-Holopainen opiskelee parhaillaan jalkojenhoidon ammattitutkintoa työnsä ohessa.

JUKKA JÄRVELÄ

Mikä on suosikkimusiikkiasi? ► s. 56

Laidasta laitaan kuuntelen, kun itsellä on musiikkitaustaa. Apulannan keikalle olen menossa seuraavaksi.

Oletko saanut työsi kautta sydänystävää? ► s. 73

Muutamia, joiden kanssa viihdyn vapaa-aikanaanikin.

SUPERIN TOIMISTO

Ratamestarinkatu 12

00520 Helsinki

Puhelinvaihte 09 2727 910, telefax 09 2727 9120

- puheenjohtaja Silja Paavola p. 09 2727 9121
- puheenjohtajan sihteeri Sari Äikäs p. 09 2727 9122

YLEISHALLINTO

- toiminnanjohtaja Arja Niittynen p. 09 2727 9123
- järjestöpäällikkö Tiina Pendolin p. 09 2727 9297
- järjestöasiantuntija Paula Soivio p. 09 2727 9156
- järjestöasiantuntija Lauri Kämäri p. 09 2727 9184
- järjestöasiantuntija Anne Kisonen p. 09 2727 9189
- opiskelija-asiamies Tanja Oksanen p. 09 2727 9192
- opiskelija-asiamies Heli Saarinen p. 09 2727 9150
- opiskelija-asiamies Tico Svart p. 09 2727 9205
- koulutuskoordinaattori Marianne Ronkainen p. 09 2727 9124
- sihteeri Salla Uusikangas p. 09 2727 9198

VIESTINTÄ

- esimies toiminnanjohtaja Arja Niittynen p. 09 2727 9123
- sihteeri Mona Mikkola p. 09 2727 9191
- visuaalinen suunnittelija Antti Oksanen p. 09 2727 9137
- mediakouluttaja Timo Väkimies p. 09 2727 9141

SUPER-LEHTI:

- päätoimittaja Leena Lindroos p. 09 2727 9174
- taiteellinen toimittaja Jukka Järvelä p. 09 2727 9178
- toimittaja Henriikka Hakkala p. 09 2727 9193
- toimittaja Sonja Kähkönen p. 09 2727 9175
- toimittaja Minna Lyhty p. 09 2727 9176
- toimittaja Marjo Sajantola p. 09 2727 9173
- super-lehti@superliitto.fi

TIEDOTUS:

- tiedotuspäällikkö Sari Tirronen p. 09 2727 9162
- tiedottaja Sari Järvinen p. 09 2727 9138
- tiedottaja Hanna-Mari Kuivalainen p. 09 2727 9203
- superviestinta@superliitto.fi

KEHITTÄMISYKSIKKÖ

- palveleva sähköposti: kera@superliitto.fi
- kehittämisjohtaja Jussi Salo p. 09 2727 9292
- ammattiasiainpäällikkö Kristina Lamberg p. 09 2727 9148
- sakkunnig/asiantuntija Sara Simberg p. 09 2727 9197
- asiantuntija Sari Erkkilä p. 09 2727 9152
- asiantuntija Leena Kaasinen p. 09 2727 9151
- asiantuntija Soili Nevala p. 09 2727 9157
- asiantuntija Elina Ottela p. 09 2727 9154
- asiantuntija Johanna Pérez p. 09 2727 9115
- asiantuntija Elina Kiuru p. 09 2727 9194
- sihteeri Raili Nurmi p. 09 2727 9172
- sihteeri Sirpa Lahtiluoma p. 09 2727 9182
- e-posttjänst på svenska: svkera@superliitto.fi

TIETOHALLINTA

- toiminnanjohtaja Arja Niittynen p. 09 2727 9123
- it-päällikkö Sakari Hulkkonen p. 09 2727 9145
- järjestelmäasiantuntija Irja Nevala p. 09 2727 9158
- mikrotukihenkilö Mira Valtonen p. 09 2727 9206
- sihteeri Mona Mikkola p. 09 2727 9191
- atk-tuki: atk-tuki@superliitto.fi

SOPIMUSEDUNVALVONTA

- edu@superliitto.fi
- puhelinpalvelu 09 2727 9160 ma-pe klo 9-13
- edunvalvontajohtaja Anne Sainila-Vaarno p. 09 2727 9167
- työympäristöasiantuntija Eija Kemppainen p. 09 2727 9131
- sopimusasiantuntija Anne Villman p. 09 2727 9196
- sopimusasiantuntija Teemu Hiilinen p. 09 2727 9201
- sopimusasiantuntija Heidi Suntinen p. 09 2727 9207
- sopimusasiantuntija Jarkko Koivisto p. 09 2727 9139
- edunvalvontasihteeri Sari Kaartoaho p. 09 2727 9179
- lakimies Eeva-Sofia Anttonen p. 09 2727 9128
- lakimies Pasi Havio p. 09 2727 9132
- lakimies Merja Hyvärinen p. 09 2727 9166
- lakimies Juho Kasanen p. 09 2727 9161
- lakimies Sanna Rantala p. 09 2727 9190
- lakimies Riitta Saarikoski p. 09 2727 9114
- koulutuskoordinaattori Tarja Sundqvist p. 09 2727 9164
- sihteeri Sirpa Lahtiluoma p. 09 2727 9182

YKSITYISSEKTORI:

- puhelinpalvelu 09 2727 9171 ma-pe klo 9-13
- neuvottelupäällikkö Pia Zaerens p. 09 2727 9163
- sopimusneuvottelija Jukka Parkkola p. 09 2727 9117
- sopimusasiantuntija Marketta Vuorinen p. 09 2727 9116
- lakimies Mari Leisti p. 09 2727 9133
- lakimies Sini Siikström p. 09 2727 9136
- järjestöasiantuntija Tiina Eteläaho p. 09 2727 9134
- järjestöasiantuntija Anne Meriläinen p. 09 2727 9113

TALOUS- JA HENKILÖSTÖHALLINTO

- talous- ja henkilöstöjohtaja Anne Panttila p. 09 2727 9127
- henkilöstösihteeri Heli Utter p. 09 2727 9130
- henkilöstösuunnittelija Kirsi Kauppinen p. 09 2727 9126
- kiinteistökoordinaattori Kaarina Laintila p. 09 2727 9118
- laskentasihteeri Liisa Pääkkönen p. 09 2727 9181
- laskentasihteeri Ville Herttuainen p. 09 2727 9187
- laskentasihteeri Jaana Niittynen p. 09 2727 9185
- taloussihteeri Maria Hietala p. 09 2727 9129
- toimistopalvelusihteeri Mari Alakärki p. 09 2727 910
- toimistoapulainen Olli Hytönen p. 09 2727 910

JÄSENYYSASIAT

- puhelinpalvelu 09 2727 9140 ma-pe klo 9-13
- telefax 09 2727 9155
- palveleva sähköposti: jassenrekisteri@superliitto.fi
- postiosoite: PL 112 00521 Helsinki
- johtaja Anne Panttila p. 09 2727 9127
- jäsenyksikön päällikkö Sari Kainulainen p. 09 2727 9149
- jäsenihteerit Päivi Askolin, Rita Brand, Miia Heikkonen, Noora Mikkonen, Piia Partanen, Alisa Rosti, Katja Sirkkiä, Leila Ulmanen ja Paula Wirén

SUPER TYÖTTÖMYYSKASSA

- postiosoite: PL 117, 00521 Helsinki
- käyntiosoite: Kellosilta 3
- internet: nettikassa.supert.fi
- puhelinpalvelu: 09 2727 9377 ma-pe klo 9-13
- telefax 09 278 6531
- johtaja Stefan Högnabba 09 2727 9310

SUPER

SUPER MYÖS INTERNETISSÄ: WWW.SUPERLIITTO.FI

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@superliitto.fi

Utbildningsreformen är en ödesfråga

ORDFÖRANDE SILJA PAAVOLA

Många SuPer-medlemmar kanske känner att de inte orkar läsa mer om detta ämne. Men det lönar sig att göra det eftersom det rör just dig. Framtida förändringar inom yrkesutbildning rör oss alla, de som befinner sig i arbetslivet nu och de som ska göra det i framtiden. Det är fråga om respekt för vårt yrke och dess framtid. Jag tycker att man ska kämpa för den även på arbetsplatserna.

Yrkesutbildningsreformen är på väg och är delvis redan igång. Förändringen kommer att bli stor nästa år om allt går som det är tänkt. Minister Sanni Grahn-Laasonen har konstaterat om förändringen att "Samarbete mellan företag och utbildning är grunden för allt – jag uppmanar till samarbete". Jag håller med, men här har man glömt att arbetsplatser inom kommun och samkommun har undervisningsskyldighet. Det är således inte fråga om frivillighet som hos företag, även om företag inom vår bransch har varit mycket positiva i denna fråga. Undervisningsskyldigheten anses inte vara dålig utan den tillför definitivt djupare kunskaper inom yrket. Teorikunskapen har undervisats i skolorna och även det tillvägagångssättet har konstaterats vara bra.

Men nu finns det i den planerade reformen brister som inte kan accepteras. För det första; att undervisning och handledning inte ersätts. Ändå är det tänkt att det blir mer handledning på arbetsplatserna och det ska genomföras med ytterligare minskad personalstyrka. Den andra bristen är den nya utbildningsplanen. Den ska vara kompetensbaserad och individuellt skräddarsydd genom hela studievägen. En fin tanke, men när man lägger till även ungdoms-

garantin så är det något som inte stämmer. Naturligtvis finns det bland ungdomar de som redan från barnsben varit intresserade av denna yrkesgren och bara slukat i sig kunskap, men på de allra flesta stämmer inte den tanken. Av yrkesexamen är det närvårdarexamen som är mest populär. När man gjorde en undersökning bland yrkesskoleelever gällande deras uppskattning för vald utbildning visade den tydligt att de uppskattar skolundervisning. Det vill säga teoriutbildning som nu är tänkt att minskas. Målsättningen är examenssystem som tydligare och bättre motsvarar behoven i arbetslivet och samarbetet med företag – som det så fint heter.

Vad betyder detta i framtiden? Helt enkelt minskning av teoriutbildning som redan reducerats ordentligt. Om vi låter detta fortsätta är följden försämrad yrkeskompetens. Och varför angår detta alla? Därför att yrkeskompetensen definierar uppgiftens svårighetsgrad och därmed också lönen. Vi måste se till att när en studerande kommer med utbildnings- eller läroavtal till arbetsplatsen måste denna ha redan utsedda yrkeshandledare och de är närvårdare. Det är en ny och på ett sätt redan en gammal modell. Studerande med läroavtal har även hittills varit tvungna att ha en så kallad egen handledare och det måste man ha även i den nya utbildningsavtalsmodellen. Således måste skolan, där studerande kommer ifrån, även utbilda arbetsplatshandledare. Det är en modell där medarbetaren på riktigt kan få tid till undervisningsarbetet eftersom ansvaret att uppnå målsättningar som är uppsatta för studieperioden i fråga vilar på den studerandes och handledarens axlar.

Utbildningsreformen kräver motåtgärder från vår sida. Vår uppgift är att

hålla fast i yrkeskompetensen och yrkesstoltheten. Om vi inte kämpar blir problemet att studeranden med läroavtalsutbildning anses vara arbetskraft och ingen betalar för utbildningsavtalen. Det här går vi inte med på!

SuPer har som förbund inkommit med många yttranden i frågan, fört och för samtal och fortsätter kampen. ■

Höstliga hälsningar

Silja

Om lön och utbildning

Vårdarnas nuvarande kollektivavtal löper ut i slutet av januari. SuPer-medlemmarna kräver för kommande avtalsperiod en tydlig förbättring i löneutvecklingen som länge har stått stilla, och arbetsgivarna å sin sida talar för en mer måttfull löneuppgörelse. Enligt enkäten som SuPer gjorde bland fackavdelningar anser medlemmarna att lönehöjningen är mycket viktig och vill även ha semesterpenningen helt återställd inom den offentliga sektorn. Övriga förhandlingsmål som kommer fram är begränsning av nollavtal med kollektiv- och tjänstekollektivavtal samt arbetstidsformen inom hemvården. SuPers styrelse slipar på förhandlingsmålen i kommande möten och i förbundet förbereder man sig för en tuff senhöst.

Årsskiftet kommer med ett helt nytt system i närvårdarutbildningen. I och med den överflyttas utbildningen, även teoriundervisningen, i övervägande del från skolor till arbetsplatser och handledarna på arbetsplatsen får bära ansvaret. Då är det risk att undervisningens kvalitet lider och medarbetarna som redan är hårt belastade belastas ytterligare. Läroanstalter betalar inte längre utbildningsersättning för praktikplatserna på arbetsplatserna så det kanske kommer inte att finnas några praktikplatser för alla studeranden. Hittills har man till exempel vid Päijät-Häme kunnat ta hand om praktikanternas placering och upprätthålla den handledande personalens kompetens med utbildningsersättningar. Hur den planerade reformen påverkar närvårdarens yrkeskompetens får ni läsa mer om både i ordförandes kolumn och i vår artikel på sidan 22–25.

Och här kommer lite positiv superenergi. Perttu Viitala, vars synfunktionshinder har klassats som blindhet, tar i december närvårdarexamen. Studierna har gått bra och hans synskada hindrar inte vårdarbetet – han kan göra allt utom ge spruta. Framtiden verkar ljus: om Viitala efter examen hittar en trevlig arbetsplats kan han enligt honom själv arbeta till och med åtta dagar i veckan! ■

Kaarina Muhli 1946–2017

Ordförande för sin tid

SuPers ordförande på 1990-talet Kaarina Muhli satte alltid förbundet och SuPer-yrken i första rummet.

Hilkka Kaarina Muhli, mer känd som Kati, dog den 28 augusti i Ylöjärvi. Saknad av barn och barnbarn samt av otaliga vänner, arbetskamrater på hälsocentralen och Finlands närvårdar- och primärskötarförbund samt samarbetspartner inom olika branscher.

Kati tog hjälpskötarexamen vid Villmanstrands sjuksköterskeskola 1967.

Hon blev medlem i Finlands hjälpskötarförening som var föregångare till SuPer. Hon var ordförande för fackavdelningen i Imatra åren 1979–1984 och tog många år hand om medlemmarnas ärenden som ombudsman, sekreterare och vice ordförande samt representant för TOC:s lokalorganisation. Åren 2001–2004 valdes Kati in i stadsfullmäktige, stadsstyrelse och kulturnämnden i Imatra. Hon hade även förtroendeuppdrag i södra Karelens sjukvårdsdistrikt åren 1989–1992 och 2001–2004.

I samband med SuPers förbundsmöte 1987 valdes Kaarina Muhli till vice ordförande och 1990 till ordinarie ordförande. Hon hade ordförandeposten ända till förbundsmötet år 2000.

År 2000 utnämndes hon till hedersmedlem i Finlands närvårdar- och primärskötarförbund. Ett bra professionellt utförd vårdarbete var grundstenen i Katis samhälleliga engagemang. Direkt efter hjälpskötarexamen började hon arbetet på sjukhuset i Imatra och senare på hälsocentralen som hälsocentralbiträde.

Den långa karriären i Imatra avbröts endast av strejken inom hälsovårdssektorn 1984, vikariatet för organisationssekreterare på senare hälften av 1980-talet och naturligtvis ordförandeposten på SuPer ända till juni 2000. På hösten fortsatte hon sitt arbete på hälsocentralen i Imatra tills hon pensionerades 2010.

Efter pensioneringen ägnade Kati sin tid åt familjen. Hon tog hand om sina föräldrar och var en supermormor för barnbarnen.

Dottern Pia Muhli berättar att under sina sista levnadsveckor fick hennes mor ett mycket bra omhändertagande på Ylöjärvi hälsocentralsjukhus. Det var verkligen skönt eftersom vårdkvaliteten var alltid en hjärtefråga för Kati.

– Mot slutet såg mor med tillförsikt på det som komma skall. Hon bestämde själv när terminalvården skulle sättas in. Hon var på väg till sina nära och kära. Hon somnade in lugnt och vi önskade henne god resa. ■

SuPer vill skilja på reformerna:

Omfattning av landskapens uppgifter för stor

TEXT MARJO SAJANTOLA

SuPer anser att vård- och landskapsreformen borde skiljas från varandra.

Det planerade uppgiftsområdet för landskapen är för stort. SuPers utvecklingschef Jussi Salo förutspår att social- och hälsovården kommer att hamna i skuggan av de övriga uppgifterna som landskapet kommer att ansvara för. Förbundet anser att en bättre lösning vore om hela social- och hälsovårdsreformen åtskiljs från landskapsreformen, och att man omformar social- och hälsovårdsområdena till samkommuner av landskapsstorlek och ger dem beskattningsrätt. Samkommuner skulle i så fall fastställa uppgifterna och kostnadsbehovet för social- och hälsovårdssektorn samt finansiera verksamheten genom beskattning i samkommunens regi.

Samkommunen skulle kunna kontrollerad styra produktionen av tjänster, öka kundernas valfrihet och även köpa tjänster från privata sektorn. På detta sätt skulle man få ett fungerande och flexibelt samarbete för tjänster inom hela social- och hälsovårdssektorn.

Väl kontrollerade social- och hälsovårdstjänster ger trygghet och skapar välbefinnande i arbetet för medarbetarna. Om verksamhetsmodeller och arbetsgivare inom social- och hälsovårdssektorn ständigt byts ut lämnar den utbildade vårdpersonalen branschen. Då riskeras kund- och patientsäkerheten, behovet av dyrare reparerande åtgärder inom specialistsjukvården och i socialt arbete ökar, och kostnader ökar ytterligare. I sitt brev till riksdagsledamöterna ifrågasatte SuPer demokratin i landskapsreformen. I landskapet skulle kommunin-

vånare kunna ge återkoppling av tjänsterna men återkopplingen skulle juridiskt sett väga lätt. Kommuninvånarnas verkliga påverkansmöjlighet skulle förverkligas endast vart fjärde år genom att rösta i landskapsfullmäktigevalet. Största delen av kommunerna blir dock utan mandat i landskapsfullmäktige. Detta organ beslutar till exempel var man bygger centrum som erbjuder social- och hälsovårdstjänster, i din kommun eller i grannkommunen. På SuPers hemsida finns en kalkylator där du kan se om din kommun blir utan mandat.

Jussi Salo fortsätter att flera SuPer-medlemmar har varit i kontakt med beslutsfattarna i sina kommuner och informerat om SuPers modell. Nu borde alla SuPer-medlemmar fundera på hur man kan påverka de egna beslutsfattarna. ■

Motivation kommer genom handling

TEXT SONJA KÄHKÖNEN

Vad du än någonsin vill göra bär motivationen framåt. Motivation kan man inte hitta utan den kommer genom handling, säger Vertti Harjuniemi. Han coachade unga SuPer-medlemmar vid Närvårdarevenemanget i början av september.

Före examen har en studerande framför sig ett par års studietid. Målsättningen är given men tänk om intresset för studier tillfälligt slocknar?

– Det är vanligt att på vägen till målet drabbas man av stilte. Då är det viktigt att komma ihåg varför du från början siktade mot ditt mål, säger brandmannen och coachen Vertti Harjuniemi.

Enligt Harjuniemi behåller man motivationen när man regelmässigt tar små steg framåt.

– I skolan till exempel är det viktigt att man ständigt kan nå resultat. Även de små resultaten är viktiga, annars tappar man intresset.

Harjuniemi konstaterar att motivation är inte något man bara hittar. Motivation kommer genom handling.

– Även skolarbetet är trevligt när man får bra betyg och studier går bra. På det sättet behåller man motivationen.

Enligt Harjuniemi hjälper även planering för att uppnå målsättningarna.

– Det är bra att planera i förväg vad du tänker göra och när du tänker göra det. Kom ihåg att även skriva ner den. En nedskriven plan fullföljs 75 procent mer sannolikt än en icke nedskriven plan eftersom den är ett steg närmare det konkreta. ■

En lång och svår förhandlingshöst

TEXT JUKKA JÄRVELÄ

SuPer har en tydlig målsättning med höstens löneförhandlingar: nu kan man inte längre skära ner och spara på vårdarnas inkomster och förmåner. Nu är det tid för morot.

Löneförhandlingarna har så småningom påbörjats och först ut är exportbranscherna. Under de närmaste månaderna ska det förhandlas om inkomster för nästan två miljoner löntagare.

Senare i höst och senast i vinter förhandlas det även om SuPer-medlemmarnas löner. Som det ser ut nu blir förhandlingarna inte lätta: med all rätt kräver SuPer-medlemmarna tydlig förbättring i löneutvecklingen som har stått stilla, arbetsgivarna å sin sida efterlyser fortsattvis sans och besinning i löneförhandlingarna.

Vårdarnas avtal både inom den of-

fentliga sektorn och den privata sektorn löper ut i slutet av januari. Enligt SuPers ordförande är det raka rör:

– Man kan inte utarma SuPer-medlemmarnas löner som man har gjort den senaste tiden. Vi har fått mer piska men ännu ingen morot i sikte.

Paavola vill inte tala om lösningar med minustecken eller ens måttliga dito.

– Något måste hända så att social- och vårdsektorn inte släpar efter med lönerna jämfört med andra. Det finns dock alltid förhandlingsutrymme i allt. Konkurrenskraftsavtalet är åtminstone en sak som man på nytt måste ta en funderare kring. Vi kommer på bred front och denna masskraft behövs fortsattvis eftersom förhandlingarna kommer säkert att bli svåra. Arbetsgivaren verkar förhålla sig motsträvig till så många frågor.

SuPer har frågat sina fackavdelning-

ar vad man väntar sig av de kommande förhandlingarna. Medlemmarna har varit nästan enhälliga om målsättningarna: lönerna måste höjas och inom den offentliga sektorn måste semesterpenningen återställas till den tidigare nivån.

– Dessa målsättningar förebådar en tuff förhandlingsrunda, säger Anne Sainila-Vaarno, chef för avtalsintressebevakningsenhet vid SuPer.

Förhandlingshösten inom den privata sektorn påminner om situationen inom den offentliga sektorn. Där gäller också förhandlingar på förbunds-nivån efter så många på varandra följande centrala lösningar.

– Löneförhöjning är en central målsättning som vi utgår ifrån i förhandlingar. Det är önskemål som kommit från medarbetare, uppger förhandlingschef Pia Zaerens för SuPers privata sektor. ■

Delta – du kan vinna 1500 € till din arbetsplats.

Stiftelsen La Carita delar ut två hederspriser på 1500 euro för utvecklingsarbete som främjar en individcentrad vardag inom äldreomsorgen på SuPers studiedagar i februari 2018.

Ta emot utmaningen och sök hederspriset elektroniskt genom att svara på frågan: På vilket sätt har ni inom er arbetsgemenskap skapat nya modeller för att berika vardagen och för att säkra en individcentrerad äldreomsorg?

Beskriv in ansökan er vardag och era verksamhetsprinciper. Varför förtjänar just er arbetsgemenskap hederspriset?

Sök La Carita priset på nätet senast 25.10.2017 på adressen <https://my.surveypal.com/lacarita18sv> I fall länken inte går att öppna kan du kopiera länkadressen och bifoga till webbadressfältet.

Tilläggsuppgifter: Sara Simberg
sara.simberg@superliitto.fi
Tel. 09 2727 9197

LA CARITA SÄÄTIÖ

VAIHUSTEN JA IKÄÄNTYVIEN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN SUOMESSA

Antalet patient-skador oförändrat

Trots att antalet patientskadeanmälningar har ökat på 2010-talet har antalet ersättningar för patientskador varit ungefär samma.

Förra året gjordes i Finland nästan 9000 patientskadeanmälningar. Antalet har ökat något hela 2010-talet.

Förra året ersattes 2200 fall. Antalet ersatta fall har ökat endast något under detta årtionde.

Enligt sakkunnig Elina Ottela vid SuPer ska man absolut inte gå och oro sig för eventuella skador i arbetet. Vård och arbete går bra när skötaren har erforderlig yrkeskunskap och är noggrann i sitt arbete.

– På varje arbetsenhet borde det vara något slags anmälningsförfarande för risksituationer. Vanligtvis är registrering av dessa situationer bristfällig: antingen är det stressigt eller man anser det inte vara nödvändigt att registrera.

Ottela påminner att cirka hälften av alla avvikande händelser kan förhindras om man drog lärdom av felaktigheter och ändrade tillvägagångssättet.

I SuPer registreras inga patientskadehändelser men medlemmar hör varje månad av sig till förbundet angående händelserna.

Inte heller Patientförsäkringscentralen registrerar separat till exempel skadehändelser gällande när- och primärskötare. ■